

**The most architectural thing
about this building is
the state of decay in which it is.**

Architecture only survives
where it negates the form that
society expects of it.
Where it negates itself by
transgressing the limits that
history has set for it.

ΑΙΣΧΟΣ! Πέντε Ακραίες Προτάσεις για την Ακρόπολη

Ηλίας Κωνσταντίνου

Επιβλέποντες: Μαρία Παπαδημητρίου, Γιώργος Τζιρτζιλάκης

Η διπλωματική εργασία διαπραγματεύεται την Ακρόπολη της Αθήνας ως τόπο-σύμβολο. Μετά από μια σύντομη εισαγωγική αναφορά στην ιστορία της Ακρόπολης από την προϊστορία μέχρι τη νεότερη εποχή, οι προτάσεις που ακολουθούν επιχειρούν να χαρτογραφήσουν και να επαναπροσδιορίσουν τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζεται και χρησιμοποιείται ο «ιερός βράχος».

Οι τέσσερις πρώτες προτάσεις ακολουθούν κοινή μεθοδολογία και ανάπτυξη. Η εισαγωγή στο πνεύμα της καθεμιάς γίνεται με δυο χαρακτηριστικά αποφθέγματα και μια αντιπροσωπευτική εικόνα. Ακολουθεί μια επιλογή από εικόνες αρχείου, ένα σενάριο με τη μορφή κατασκευασμένου τεκμηρίου και ένα θεωρητικό κείμενο. Στη συνέχεια, η πρόταση αναπαρίσταται με ένα χάρτη χρήσεων και αρχιτεκτονικά σχέδια, ανάλογα της κάθε πρότασης, φωτοσουρεαλιστικές εικόνες και κατασκευασμένα στοιχεία προπαγάνδας.

Στην Κατάληψη «Ακρόπολη», η διαχείριση του λόφου περνάει στη χέρια του αθηναϊκού πλήθους, μετά από τα γεγονότα μιας μελλοντικής χρεοκοπίας. Το χωρικό αποτέλεσμα μεταμορφώνει το βράχο κυρίως σε επίπεδο χρήσεων και υπό ένα γενικευμένο ad hoc πνεύμα. Στο Κάμπινγκ «Ακρόπολη», μια σειρά από μεγάλες φυσικές καταστροφές σβήνουν την Αθήνα από το χάρτη και μετατρέπουν την Ακρόπολη σε νησί, που με τη σειρά του φιλοξενεί μια πλήρως εξοπλισμένη κατασκήνωση. Στο Μητροπολίτικο Πάρκο «Ακρόπολη», μετά από κρατική παρέμβαση, ο Παρθενώνας αναχωρεί για μια παγκόσμια περιοδεία αφήνοντας ένα δύσκολα διαχειρίσιμο κενό στη θέση του. Αναμένοντας την επιστροφή του μνημείου, στην επιφάνεια του λόφου κατασκευάζεται ένα Πάρκο, με ήπιες φυτεύσεις, αθλητικές εγκαταστάσεις και μια μνημειώδη κατασκευή στη θέση του Παρθενώνα. Στο Θεματικό Πάρκο «Ακρόπολη», ένα λούνα παρκ εγκαθίσταται στον «ιερό βράχο» και τον μετατρέπει σε όχημα αποπληρωμής του δημοσίου χρέους και προορισμό διασκέδασης για επισκέπτες από ολόκληρο τον κόσμο.

Η πέμπτη πρόταση, υπό τον τίτλο «Ακρόπολη», δεν καταλήγει σε κάποιο συγκεκριμένο χωρικό αποτέλεσμα, παρά ασχολείται με τη σχέση της Ακρόπολης με την Αθήνα και είναι μια προσπάθεια υπέρβασης του συμβολικού φορτίου του μνημείου. Η καταληκτική θέση της διπλωματικής εργασίας, προτρέπει σε μια νεά θέωρηση του μνημείου, πάνω και πέρα από την επιβεβλημένη ιερότητα του, κάτω από ένα γενικότερο πνεύμα διαρκούς αμφισβήτησης και επαναπροσδιορισμού.

DISGRACE! Five on-the-edge proposals for the Acropolis.

Elias Konstantinou

Supervisors: Maria Papadimitriou, Yorgos Tzirtzilakis

The diploma thesis deals with the Acropolis of Athens as a space-symbol. After a short introductory reference to the history of the Acropolis, the following proposals attempt to understand and redefine the way the «sacred rock» is being addressed and exploited.

The first four proposals are based on a common methodology and development system. An introduction to the general spirit of each one is made with two distinctive quotes and a typical picture. A selection of archival images comes next, along with a constructed scenario and a theoretical approach. Consequently, the proposal is represented with a land use map and architectural plans, photosurrealistic images and constructed pieces of propaganda.

On the «Acropolis» Squat, the hill is taken over by the Athenian multitude, after the events of a bankruptcy. The spatial result alters the rock on the level of land uses and under a general, ad hoc spirit. On the «Acropolis» Camping, a series of catastrophic natural phenomena wipe Athens out of the map and transform the Acropolis into an island that hosts a fully equipped encampment. On the «Acropolis» Metropolitan Park, after a state's initiative, the Parthenon departs on a long, worldwide tour, leaving a hard-to-handle void behind. While waiting for the monument to come back, a Park is constructed on the surface of the hill, spread with mild planting, sport facilities and a monumental construction on the ground where the Parthenon used to stand. On the «Acropolis» Theme Park, a theme park is installed on the «sacred rock» and turns it into a public-debt-paying venture and a fun destination for visitors from all over the world.

The fifth, final proposal, under the title «Acropolis», does not conclude in some specific spatial result as it is rather concerned with the relation of the Acropolis with the city of Athens, attempting, at the same time, to transcend the symbolic charge of the monument. The finishing point of this diploma thesis urges to a new outlook of the monument, above and beyond its forcible sacredness, under a general spirit of constant dispute and redefinition.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ | ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΑΙΣΧΟΣ!

ΠΕΝΤΕ ΑΚΡΑΙΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΚΡΟΠΟΛΗ

Ηλίας Κωνσταντίνου - Καρνιάρης

Επιβλέποντες:

Μαρία Παπαδημητρίου | Γιώργος Τζιρτζιλάκης

Βόλος, Φεβρουάριος 2015

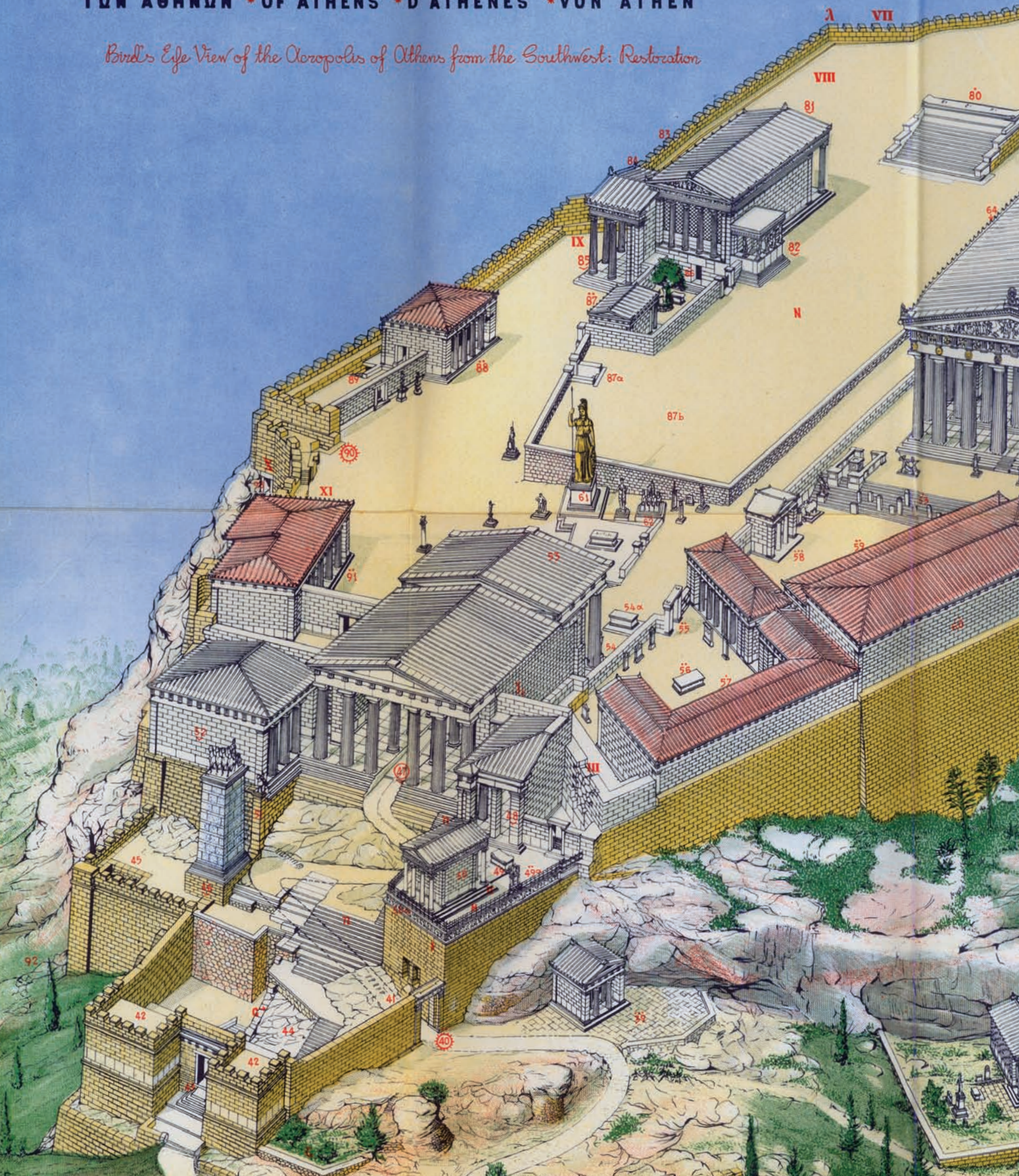
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	5
<i>Δύο ή τρία πράγματα που ξέρω γι' αυτήν.....</i>	7
ΚΑΤΑΛΗΨΗ “ΑΚΡΟΠΟΛΗ”	11
<i>#OccupyAcropolis.....</i>	13
<i>«Να ξαναφέρουμε την πόλη στην Ακρόπολη...».....</i>	16
ΚΑΜΠΙΝΓΚ “ΑΚΡΟΠΟΛΗ”	23
<i>Οι Αττικές Νήσοι.....</i>	25
<i>Μετά την καταστροφή, τί;.....</i>	28
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΑΡΚΟ “ΑΚΡΟΠΟΛΗ”	35
<i>Το Μεγάλο Ταξίδι του Παρθενώνα.....</i>	36
<i>Parthenon Free.....</i>	40
ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΑΡΚΟ “ΑΚΡΟΠΟΛΗ”.....	47
<i>Μια εκδρομή στην Ακρόπολη.....</i>	48
<i>Like a virgin, touched for the very first time.....</i>	50
ΑΚΡΟΠΟΛΗ.....	57
<i>Τα πολλά πρόσωπα της Ακρόπολης.....</i>	58
<i>Αγάπη μου, δεν είμαι αυτό που νομίζεις.....</i>	61
<i>Κάθε αίσχος είναι μια αρχή.....</i>	63
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	67
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ.....	69
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	67

ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ

ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ • OF ATHENS • D'ATHÈNES • VON ATHEN

Pand's Eye View of the Acropolis of Athens from the Southwest: Restoration

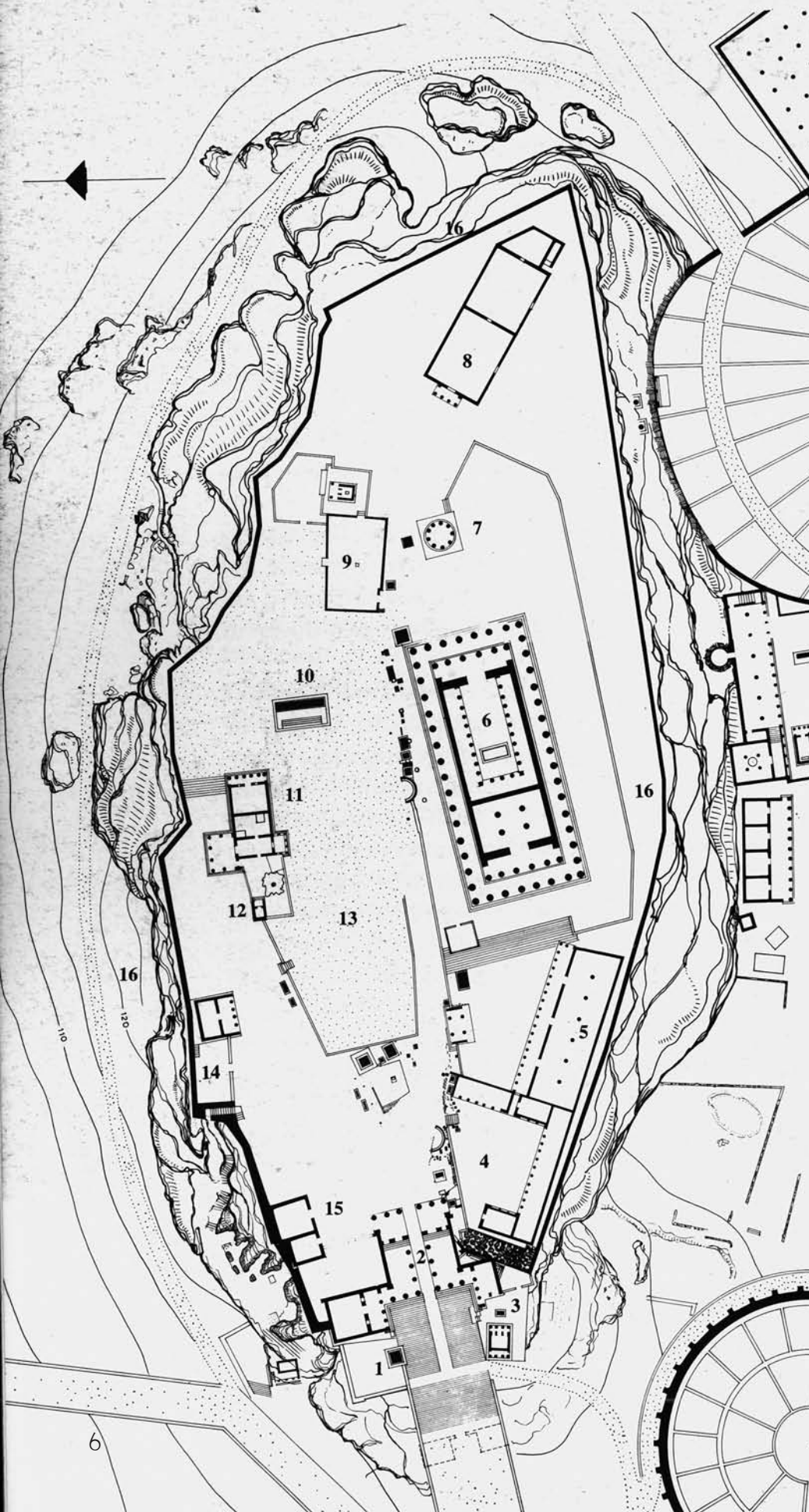

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

*Όλοι οι καιροί σκύβουν πάνω από τον Παρθενώνα.
Μες στους αιώνες τα μάρμαρα ακόμα σκοπούς τραγουδούν.
Κωνσταντίνα, Μια Ελλάδα Φως¹*

*Πέρα, η Ακρόπολη αγκυροβολημένη · έτοιμη να σαλπάρει.
Πώργος Σεφέρης, Έξι Νύχτες στην Ακρόπολη²*

3. Σχεδιαστική κάτοψη της Ακρόπολης.

Σχεδιαστική κάτοψη της Ακρόπολης, από τον Ι. Τραυλό (1981):

- [1] Μνημείο του Αγρίππα
- [2] Προπύλαια
- [3] Ναός της Αθηνάς Νίκης
- [4] Ιερό της Βραυρωνίας Αρτέμιδος
- [5] Χαλκοθήκη
- [6] Παρθενών
- [7] Ναός της Ρώμης και του Αυγούστου
- [8] Ιερό του Πανδίωνος
- [9] Ιερό του Διός Πολιέως
- [10] Βωμός της Αθηνάς Πολιάδος
- [11] Ερέχθειον
- [12] Πανδρόσειον
- [13] Αρχαίος Ναός της Αθηνάς
- [14] Αρρηφόριον.
- [15] Βορειοδυτική περιοχή της Ακρόπολης
- [16] Το τείχος της Ακρόπολης

Τα οικοδομικό πρόγραμμα του Περικλή περιλάμβανε τον Παρθενώνα (Ικτίνος, Καλλικράτης, Φειδίας, 447-438 π.Κ.Ε.), τα Προπύλαια (Μνησικλής, 437-432 π.Κ.Ε.), τον Ναό της Αθηνάς Νίκης (Καλλικράτης, 427-424 π.Κ.Ε.) και το Ερέχθειο (Καλλιμάχος, 425-405 π.Κ.Ε.). Τα μνημεία αυτά σώζονται μέχρι σήμερα.

Ανάμεσα στο Ερέχθειο και τον Παρθενώνα συναντάμε τα θεμέλια του Αρχαίου Ναού της Αθηνάς. Μπροστά από την ανατολική όψη του Παρθενώνα βρίσκουμε ίχνη του Ναού της Ρώμης και του Αυγούστου.

Στη νοτιοανατολική πλευρά του βράχου διατηρείται ακόμα το, εκτός λειτουργίας πλέον, κτίριο του Παλαιού Μουσείου που ολοκληρώθηκε το 1875 σε σχέδια του Παναγή Κάλκου και επεκτάθηκε σε σχέδια του Πάτροκλου Καραντινού το 1956.

Οι αρχαιολογικές συλλογές του Παλαιού Μουσείου καθώς και κομμάτια από το γλυπτό διάκοσμο του Παρθενώνα, βρίσκονται πλέον στο γειτονικό Νέο Μουσείο της Ακρόπολης, που άνοιξε τις πύλες του, μετά από μια περιπετειώδη πορεία, τον Ιούνιο του 2009 σε σχέδια των Bernard Tschumi και Μιχάλη Φωτιάδη.

ΔΥΟ Ή ΤΡΙΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΠΟΥ ΞΕΡΩ ΓΙ'ΑΥΤΗΝ³

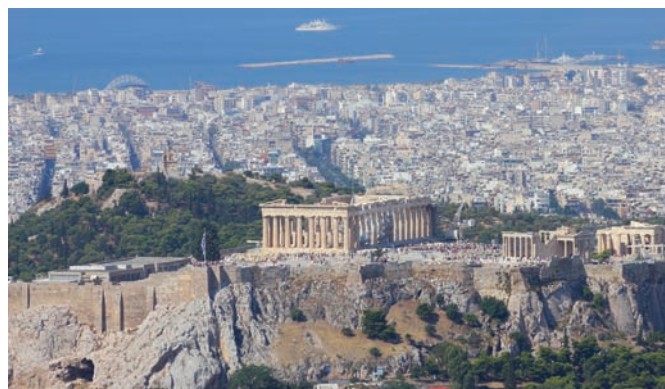
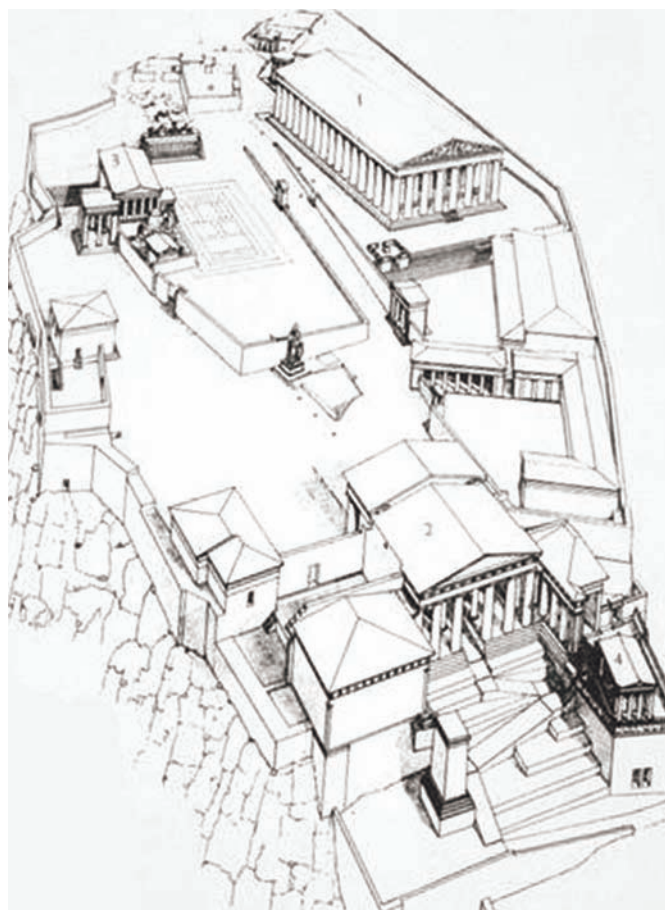
Η Ακρόπολη των Αθηνών είναι ένας βραχώδης λόφος ύψους 156 μέτρων περίπου και συνολικής επιφάνειας 34000 τετραγωνικών μέτρων, που βρίσκεται στο κέντρο του λεκανοπεδίου της Αττικής. Ο λόφος παρουσιάζει φυσικό οχυρωματικό χαρακτήρα, με την πρόσβαση σε αυτόν να είναι εφικτή μόνο από τη δυτική πλευρά του και απότομους γκρεμούς να αποκόπτουν το υπόλοιπο της έκτασής του από το γύρω έδαφος. Σημάδια ανθρώπινης δραστηριότητας επάνω στην Ακρόπολη συναντάμε από τους προϊστορικούς χρόνους ακόμα. Η εκτεταμένη επιφάνεια του λόφου και η φυσική οχύρωσή του τον κατέστησαν ιδανικό τόπο για την εγκατάσταση ενός από τους πρώτους οικισμούς της Αθηναϊκής προϊστορίας.

Στην μακρά πορεία από την προϊστορία μέχρι τα μυκηναϊκά χρόνια, η Ακρόπολη μεταμορφώθηκε από έναν απλό οικισμό της Αττικής σε κέντρο διοίκησης της αλλά και σε θρησκευτικό χώρο λατρείας. Τον 8ο αιώνα π.Κ.Ε. ανεγείρεται ο πρώτος ναός αφιερωμένος στη θεά Αθηνά, προστάτιδα της Αττικής, στο χώρο όπου παλαιότερα βρισκόταν μυκηναϊκό ανάκτορο. Η λατρεία της Αθηνάς ήταν έντονα συνυφασμένη με το βράχο - με το μύθο να τοποθετεί τη φιλονικία αυτής με τον Ποσειδώνα σχετικά με τη διεκδίκηση της Αττικής να λαμβάνει χώρα επάνω στην Ακρόπολη.

Κατά τα αρχαϊκά χρόνια, η θρησκευτική χρήση της Ακρόπολης οριστικοποιείται. Τον 6ο αιώνα π.Κ.Ε., στα πλαίσια μιας διευρυμένης οικοδομικής δραστηριότητας, ανεγέρεται νέος μεγαλύτερος ναός προς τιμή της Αθηνάς Πολιάδος. Ξεκινά παράλληλα η ανέγερση των πρώιμων Προπυλαίων, της μνημειακής εισόδου στην Ακρόπολη, και η επιφάνεια του βράχου γεμίζει με κατασκευές αναθηματικού χαρακτήρα και *οικήματα*, χώρους φύλαξης πολύτιμων αντικειμένων, θησαυρών κλπ.

Από μερίδα αρχαιολόγων υποστηρίζεται ότι την ίδια περίοδο κατασκευάζεται ένας ναός αφιερωμένος στην Αθηνά Παλλάδα, δίπλα από τον «*αρχαίο νεώ*». Ενώ η Αθηνά Πολιάδα προστάτευε την *πόλιν*, τους καρπούς και τη γονιμότητα των ανθρώπων, η Αθηνά Παλλάδα ήταν συσχετισμένη με τον πόλεμο και την άμυνα της πόλης. Οι απόψεις δίστανται σχετικά με τη χρονολογία ανοικοδόμησης αυτού του νέου ναού, είναι όμως σίγουρο ότι ένας ναός αφιερωμένος στην Αθηνά Παλλάδα ξεκίνησε να κατασκευάζεται μετά τη νίκη της νεαρής αθηναϊκής δημοκρατίας ενάντια στους Πέρσες στον Μαραθώνα, το 490 π.Κ.Ε.

Ο ναός δεν ολοκληρώθηκε ποτέ καθώς η εισβολή των Περσών στην Αθήνα και η κατάληψη της Ακρόπολης το 480 π.Κ.Ε. άφησαν το λόφο γεμάτο συντρίμια. Το κλίμα θα αντιστραφεί προς όφελος των Αθη-

ναίων, μετά τη νίκη στη Σαλαμίνα λίγο αργότερα και στις Πλαταιές το 479 π.Κ.Ε. Η Ακρόπολη αποκτά νέα οχύρωση, χτισμένη από τα ερείπια που άφησαν πίσω τους οι Πέρσες, και η αθηναϊκή Δημοκρατία εισέρχεται τότε στην λαμπρότερη περίοδό της.

Η δύναμη που συγκεντρώνει η Αθήνα μετά την απομάκρυνση των Περσών και την ηγεμονική θέση που παίρνει στη Δηλιακή Συμμαχία εκφράζεται χωρικά με ένα μεγαλεπήβολο οικοδομικό πρόγραμμα που έχει μείνει γνωστό με το όνομα του εμπνευστή του, του Περικλή. Το περίκλειο πρόγραμμα ξεκινά το 447 π.Κ.Ε. με την ανέγερση του Παρθενώνα, που θα αποπερατωθεί μόλις 9 χρόνια αργότερα, αν και ο διάκοσμός του θα παραδοθεί ολοκληρωμένος το 432 π.Κ.Ε. Τα Προπύλαια, νέα και μεγαλύτερα από τα παλαιότερα, κατασκευάζονται από το 437 έως το 432 π.Κ.Ε., χωρίς να ολοκληρωθούν ποτέ λόγω του ξεσπάσματος του Πελοποννησιακού πολέμου. Κατά τη διάρκεια του πολέμου θα κτιστούν ο μικρός ναός της Αθηνάς Νίκης και το Ερέχθειο, οι ανοικοδόμηση του οποίου θα διακοπεί με τη σειρά του λόγω της καταστροφικής εξέλιξης της Σικελικής Εκστρατείας.

Μετά τη λήξη του Πελοποννησιακού Πολέμου το 404 π.Κ.Ε. δεν ανεγείρονται άλλα σημαντικά κτίρια στην Ακρόπολη. Τα ελληνιστικά και ρωμαϊκά χρόνια, ο λόφος διατηρεί την όψη της εποχής της ακμής του, αν και κάποια από τα αναθήματα και τα γλυπτά του απομακρύνονται και μεταφέρονται στη Ρώμη. Η Ακρόπολη εξακολουθεί σε όλη αυτήν την περίοδο να είναι πανελλήνιο ιερό και να συγκεντρώνει αφιερώματα πιστών. Με την εισβολή των Ερούλων το 267 Κ.Ε. η Ακρόπολη γνωρίζει εκτεταμένες καταστροφές.

Στα πρωτοβυζαντινά χρόνια, ο Παρθενώνας επισκευάζεται και μετατρέπεται σε χριστιανική εκκλησία, όπως και το σύνολο των αρχαίων ναών που δεν είχαν καταστραφεί. Οι αλλαγές που γνώρισε το μνημείο από τον «καθαγιασμό» του ήταν μικρές και αναστρέψιμες, με την εξαίρεση της λάξευσης των επιφανειών μεγάλου μέρους του γλυπτού διακόσμου του. Ο Παρθενώνας θα συνεχίσει ως ναός της Παναγίας της Αθηνιώτισσας, μέχρι την κατάληψη της Αθήνας από τους Φράγκους, το 1205, οπότε και θα μετατραπεί για άλλη μια φορά, σε εκκλησία καθολικού δόγματος πλέον, αφιερωμένη στη *Nôtre Dame d'Athènes*.

Με μικρές τροποποιήσεις, η Ακρόπολη θα μεταμορφωθεί και πάλι από τους Οθωμανούς Τούρκους, μετά το 1460. Κατά τη διάρκεια της Οθωμανικής κυριαρχίας στην Αθήνα, ο Ακρόπολη συγκεντρώνει πλήθος διοικητικών κτιρίων και στρατιωτικών εγκαταστάσεων. Ο Παρθενώνας μετατρέπεται σε τέμενος και το Ερέχθειο χρησιμοποιείται ως χαρέμι. Η χρήση του Παρθενώνα ως πυριτιδαποθήκη θα οδηγήσει στην καταστροφή του μνημείου το 1687, μετά από επίθεση του ενετικού στόλου υπό τον F. Morozini. Η έκρηξη αυτή

θα προκαλέσει τις σημαντικότερες φθορές που γνώρισε ποτέ το μνημείο και θα δώσει στον Παρθενώνα τη διαμελισμένη μορφή με την οποία τον ξέρουμε σήμερα. Όταν οι Οθωμανοί επιστρέψουν στην Ακρόπολη, θα χτίσουν ένα μικρό τζαμί στο εσωτερικό του Παρθενώνα και θα αρχίσουν να χρησιμοποιούν το μνημείο ως λατομείο μαρμάρου για κτίσιμο και για παραγωγή ασβέστη.

Με τις ιδέες της Αναγέννησης να έχουν ήδη εξαπλωθεί στην Ευρώπη, ο θαυμασμός για τις κλασικές αρχαιότητες βρισκόταν σε έξαρση το 18ο αιώνα. Αυτό σε συνδυασμό με τη διευκόλυνση των ταξιδιών στην Ανατολή, οδήγησε πολλούς δυτικοευρωπαίους να «ανακαλύψουν» τότε τον Παρθενώνα και τα υπόλοιπα μνημεία της Ακρόπολης και να τα επανεκτιμήσουν. Η περίοδος αυτή έδωσε τις πρώτες συστηματοποιημένες περιγραφές⁴ του μνημείου αλλά και τις πρώτες συστηματοποιημένες ληλασίες, με διασημότερη αυτή του Thomas Bruce, έβδομου Κόμη του Έλγιν, στις αρχές του 19ου αιώνα. Εκμεταλευόμενος τη θέση του, ως πρεσβευτής της Βρετανικής Αυτοκρατορίας στην Πύλη, απέσπασε σουλτανικό έγγραφο που του επέτρεπε να διεξάγει «εργασίες» στην Ακρόπολη. Στα πλαίσια των εργασιών αυτών θα αποσπάσει μεγάλο μέρος από το γλυπτό διάκοσμο του Παρθενώνα αλλά και των υπόλοιπων μνημείων, τα οποία θα αγοραστούν στη συνέχεια από τη βρετανική κυβέρνηση και θα περάσουν στην ιδιοκτησία του Βρετανικού Μουσείου, όπου βρίσκονται μέχρι και σήμερα.

Μετά την ίδρυση του νεοελληνικού κράτους ξεκινούν οι πρώτες εργασίες αναστήλωσης και αποκατάστασης της Ακρόπολης. Καθ' όλη τη διάρκεια του 19ου αιώνα, αφαιρέθηκαν από το βράχο όλα τα μεταγενέστερα κτίσματα, αφήνοντας ανέπαφα μόνο τα κλασικά μνημεία. Συστηματικό πρόγραμμα ανασκαφών πραγματοποιήθηκε υπό τον Π. Καββαδία μεταξύ 1885 και 1909. Εκτεταμένες αναστηλωτικές εργασίες έγιναν υπό τον Ν. Μπολάνο μεταξύ 1898 και 1939. Το 1975 άρχισαν να γίνονται ορατά σοβαρά προβλήματα που είχαν προκληθεί στα μνημεία από αστοχίες των προηγούμενων αναστηλώσεων και περιβαλλοντικούς παράγοντες όπως η ατμοσφαιρική ρύπανση. Από τότε μέχρι σήμερα, η Επιτροπή Συντηρήσεως Μνημείων Ακροπόλεως πραγματοποιεί μια από τις πιο καινοτόμες αναστηλώσεις μνημείων στον κόσμο.

Όπως θα αναλυθεί εκτενέστερα και στη συνέχεια, η Ακρόπολη και τα μνημεία της έχουν χρησιμοποιηθεί στο πέρασμα των αιώνων με πολλούς τρόπους και για πολλούς σκοπούς. Η Ακρόπολη είναι ένας τόπος με ιδιαίτερο *συμβολικό φορτίο*. Οι προτάσεις που ακολουθούν προσπαθούν να σχηματοποιήσουν και να κατανοήσουν τη λειτουργία αυτού του συμβόλου με τελικό σκοπό να την *υπερβούν*.

Για την τεκμηρίωση της διπλωματικής εργασίας χρησιμοποιήθηκε πληθώρα εικόνων από ηλεκτρονικές και έντυπες πηγές. Οι εικόνες με αρίθμηση προέρχονται κατά κανόνα από τις πηγές αυτές και μπορούν να εντοπιστούν στον Κατάλογο Εικόνων (σελ. 69). Δεν έχει αναζητηθεί άδεια αναπαραγωγής για καμία από αυτές - στα πλαίσια της χρήσης τους για ακαδημαϊκούς σκοπούς, δε θεωρήθηκε αναγκαίο, εφόσον αναφέρονται ρητά οι πηγές τους.

Οι τέσσερις πρώτες προτάσεις ακολουθούν ένα συγκεκριμένο μοντέλο ανάπτυξης, που περιέχει ένα σενάριο με τη μορφή κατασκευασμένου τεκμηρίου, ένα αρχείο εικόνων, ένα θεωρητικό κείμενο, αρχιτεκτονικά σχέδια και φωτοσουρεαλιστικά και ενδεικτικά στοιχεία προπαγάνδας. Η πέμπτη πρόταση διαφοροποιείται ελαφρά από τις υπόλοιπες λόγω του ιδιαίτερου, θεωρητικού της χαρακτήρα.

Για την πολύτιμη βοήθειά τους στην ολοκλήρωση της εργασίας θα ήθελα να ευχαριστήσω: την Αναστασία Κοϊμτσιόδη· τον Ευτύχη Ευθυμίου· το Γιώργο Παπανδρέου· τον Παναγιώτη Χατζηγηρηγορίου και την Εβελίνα Ιωάννου· τη Μελίνα Λασηθιωτάκη και την Ελένη Κοκιασμένου· το Νίκο Ζιώγα· την Υρώ Γρίψιου, τη Μύρνα Μαριάνοβιτς και την Ευαγγελία Μπακογιάννη· τον Ξένιο Βεντούρη· τη Μαρία Νίτσα· τους γονείς μου, Αλεξάνδρα και Βαγγέλη Κωνσταντίνου· την Εύα Στεφανή για την παραχώρηση της ταινίας «Ακρόπολη»· το Φίλιππο Ωραιόπουλο, το Γιώργο Τζιρτζιλάκη, την Ίρις Λυκουριώτη και τη Φοίβη Γιαννίση, για τις συμβουλές και τις προτροπές τους· τη Μαρία Παπαδημητρίου που πίστεψε στην ιδέα μου από την αρχή.

Στη σελίδα 7, από πάνω προς τα κάτω:
[0.1] August Ahlborn, «View of the Flower of Greece», 1836. (λεπτομέρεια)
[0.2] Σχέδιο αποκατάστασης των μνημείων της Ακρόπολεως. (sic)
[0.3] A. Savin, «View from Lycabettus in Athens», 2013.

Σε αυτή τη σελίδα:
[0.4] Ιάπωνας τουρίστας ποζάρει μπροστά από τον Παρθενώνα, χ.χ. Η αρχική πηγή της φωτογραφίας δεν εντοπίστηκε.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Από τον ομώνυμο δίσκο «Μια Ελλάδα Φως», 1992, μουσική: Yannis, στίχοι: Τασούλα Θωμαΐδου
2. Σεφέρης, 2010, 46.
3. Μια εκτενής αναφορά στην ιστορία της Ακρόπολης θα γέμιζε τόμους - κάτι που ξεπερνά τους σκοπούς αυτής της εργασίας. Για την περιγραφή των μνημείων της Ακρόπολης και την σύντομη αναδρομή στην ιστορία της αντλήθηκαν πηγές από: Μαστραπάς, 1992, 42-71· Μπρουσκάρη, 1996· Χατζησάλη, 2000, 44-62· Κονταράτος, 1994, 30-45· Tzonis & Giannisi, 2004, 101-129· Stuttard, 2013.
4. Για την πρώτη συστηματική, επιστημονική καταγραφή των μνημείων της ελληνικής αρχαιότητας βλ. LeRoy, 2004.

An aerial photograph of the Acropolis of Athens, showing the dense, terracotta-roofed buildings of the city. A location pin icon is placed on the left side of the image, pointing to the Acropolis. The text "Ακρόπολη Αθηνών" is overlaid on the image in white with a black outline.

Ακρόπολη Αθηνών

ΚΑΤΑΛΗΨΗ “ΑΚΡΟΠΟΛΗ”

*Ἡ ἀκρόπολις ἢ νῦν οὔσα πόλις ἦν.
Θουκυδίδης, 2.15.3*

*Κι αν, από τακτική άποψη, πρέπει να δώσουμε προτεραιότητα σε κάτι [σ.σ. στην Αθήνα], είναι να υπερασπιστούμε τούς δημόσιους χώρους της, τους χώρους των κοινών, που βρίσκονται σε καθεστώς συρρίκνωσης, μετασχηματίζοντας τα μειονεκτήματά της σε προτερήματα.
Γιώργος Τζιρτζιλάκης, The Marathon Marathon Project¹*

Η Ακρόπολη ως πεδίο συγκρούσεων ή ο Παρθενώνας ως σύμβολο κύρους και εξουσίας.

Σε αυτή τη σελίδα από πάνω προς τα κάτω:

[1.1] «Η Επίθεση του Κλέοντα στον Περικλή», γνωστό στην Ελλάδα και ως «Ο Περικλής Αγορεύων στην Πνύκα», του Philipp Von Foltz, 1860.

[1.2] Ο Παρθενώνας ως Ιερός Ναός Αγίας Σοφίας Αθηνών. Στιγμιότυπο από το βίντεο του Κώστα Γαβρά «Παρθενώνας», 2009.

[1.3] «Η Ακρόπολη των Αθηνών» του Lancelot-Théodore Turpin de Crissé, 1804. Το μικρό κτίριο μέσα στον Παρθενώνα δεν είναι άλλο από το μουσουλμανικό τέμενος που στεγαζόταν εκεί.

Στη διπλανή σελίδα από πάνω προς τα κάτω και από τα αριστερά προς τα δεξιά:

[1.4] Τα ναζιστικά στρατεύματα υψώνουν τη σβάστικα στην Ακρόπολη. Αγνώστου φωτογράφου, 1941.

[1.5] Βρετανοί φωτογράφοι οχυρωμένοι στην Ακρόπολη κατά τη διάρκεια των Δεκεμβριών, το 1944. Φωτογραφία του Dmitri Kessel για το LIFE.

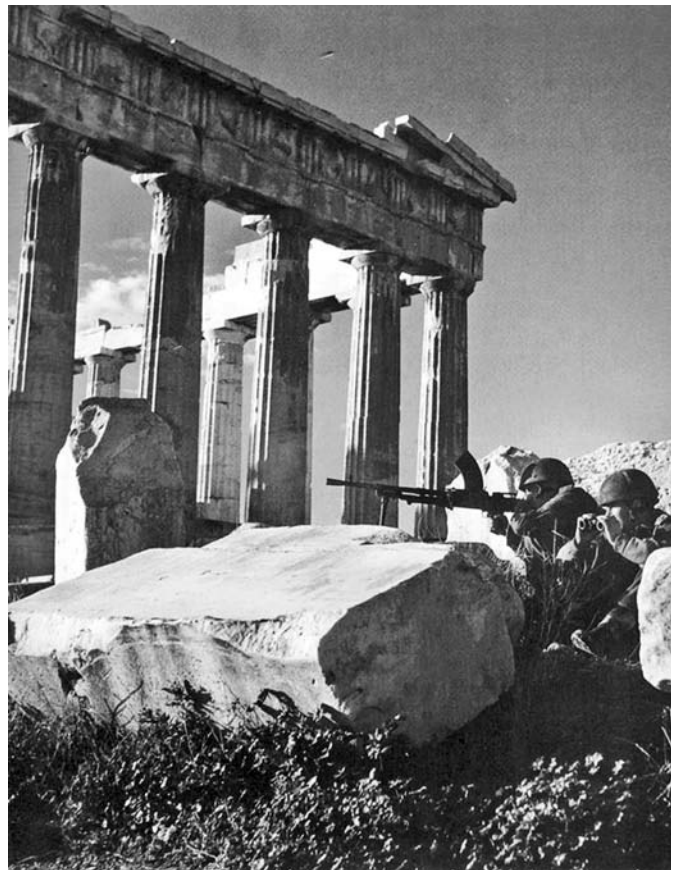
#OCCUPY.ACROPOLIS

[...]

Ήμουν πολύ μικρός για να θυμάμαι ο ίδιος τα γεγονότα αλλά η μάνα μου μου τα είχε πει σαν παραμύθι ουκ ολίγες φορές. Η περίοδος ήταν σκληρή και μόνο χειρότερη γινόταν με το πέρασμα των χρόνων – κανείς πλέον δεν ήλπιζε πραγματικά ότι τα πράγματα θα καλυτερέψουν. Και μέσα σ' αυτή τη γενικευμένη σαπίλα, που την έβλεπες παντού γύρω σου, από τους απελπισμένους γέρους που πηδούσαν στους διερχόμενους συρμούς του μετρό μέχρι τους πεινασμένους νέους που έτρωγαν σχεδόν ο ένας τον άλλον με διάφορους τρόπους, ήρθε ξαφνικά μια μέρα η πτώχευση. “Δεν την περίμενε κανείς μας” μου έλεγε πάντα η μάνα μου “σα βόμβα έσκασε”. Όλοι φαντάζονταν ότι αυτός ο επικείμενος κίνδυνος ήταν ένα καλοστημένο κόλπο, μια παγίδα που διαιώνιζε την κατάσταση χωρίς ποτέ να την εκτονώνει. Και αν κάποιοι στην αρχή ήλπιζαν σ' αυτή και στο ενδεχόμενο να αποτελέσει ένα καινούργιο ξεκίνημα, το είχαν ξεχάσει καθώς περνούσαν τα χρόνια.

Όταν η κυβέρνηση κύρηξε στάση πληρωμών δημιουργήθηκε ένα γενικό πανδαιμόνιο στη χώρα, και οι τοπικές αλλά και διεθνείς συνέπειες του πανδαιμόνιου αυτού είναι πια λίγο-πολύ γνωστές. Αυτό όμως που πάντα με συνέρπαζε και ζητούσα από τη μάνα μου να μου αφηγηθεί ξανά και ξανά ήταν η μεγάλη γιορτή που ξέσπασε στην Αθήνα. Οι δρόμοι πλημμύρισαν με κόσμο και τα μαγαζιά άδειασαν γρήγορα. Ασφαλώς υπήρχαν ακόμα “αμετανόητοι”, άνθρωποι που πάλευαν με νύχια και με δόντια να κρατήσουν την “περιουσία” τους ή πήγαιναν κανονικά στη δουλειά τους, μέχρι και μπάτσοι υπήρχαν ακόμα που υπερασπιζόταν το κράτος που είχε καταρρεύσει. Μετά από λίγους μήνες όμως αφέθηκαν κι αυτοί στο ντελίριο που μάγεψε και τους υπόλοιπους – να ζεις χωρίς δουλειά και χωρίς χρήματα.

Η μάνα μου ήταν από τους πρώτους που άνεβηκαν εκείνο το Σεπτέμβρη στην Ακρόπολη. Ένα πλήθος από περίπου 5000 άτομα -ίσως και να υπερέβαλε λίγο η αφηγήτριά μου, δε θα το μάθω ποτέ- ξεκίνησε να κατευθύνεται προς τον ιερό βράχο μετά από ένα μεγάλο φαγοπότι που οργάνωσε η συνέλευση Χαυτείων, στον πάλαι ποτέ Λαμπρόπουλο, μια Κυριακή μεσημέρι. Ο γλυκός ήλιος του ύστερου καλοκαιριού και τα φθηνά κρασιά το έκαναν όλο να μοιάζει κουραστικό αλλά συνάμα εύκολο. Καθόλου περίεργο που στην είσοδο υπήρχαν ακόμα “αμετανόητοι” - στο ταμείο τους ζητήθηκε να πληρώσουν εισιτήριο για να μπουν στο χώρο, εμφανίστηκαν μάλιστα και δυο-τρεις σεκιούριτι. Το πλήθος όμως άρχισε να φωνάζει ρυθμικά “ή ακρόπολις ή νυν ούσα πόλις ήν”, να σπρώχνεται και να βαρά-

Από πάνω προς τα κάτω:
 [1.6] Η είσοδος της Ακρόπολης σε αστυνομικό κλοιό ως απάντηση στις διαμαρτυρίες των συμβασιούχων του Υπουργείου Πολιτισμού, τον Οκτώβριο του 2010.

[1.7] Slinkachu, «The Sights», 2010, από τη σειρά Little People.

[1.8] Τσολιάδες στην Ακρόπολη με αφορμή την επέτειο των 70 χρόνων από την απελευθέρωση της Αθήνας από τη ναζιστική κατοχή, 12/10/2014, Παναγιώτης Τζαμάρος για Fosphotos.

ει παλαμάκια. Δεν άργησαν να διαβούν τα Προπύλαια, μάλιστα δυο ταμίες σηκώθηκαν από το γκισέ και συμπορεύτηκαν μαζί τους, και σύντομα η Ακρόπολη γέμισε ασφυκτικά με κόσμο.

Οι πρώτες μέρες ήταν γεμάτες ανακοινώσεις, ψηφίσματα και συνελεύσεις. Η συμμετοχή ήταν πρωτόγνωρη. Ένα από τα πρώτα κείμενα που κυκλοφόρησε η «Ανοιχτή Συνέλευση Παρθενώνα» είχε το χαρακτηριστικό τίτλο «Να ξαναφέρουμε την πόλη στην Ακρόπολη». Τρεις φορές τη βδομάδα γινόταν η συνέλευση μέσα στον Παρθενώνα και ο κόσμος ποτέ δε χωρούσε. Στο παλιό μουσείο στήθηκε «Κοινωνικό Κέντρο», όπου γινόταν ανταλλαγή απαλλοτριωμένων αγαθών αλλά και συλλογική κουζίνα. Το Ερέχθειο μετατράπηκε σε αυτοοργανωμένο καφενείο και στα Προπύλαια, όσοι χωρούσαν, έκαναν μαθήματα Τάι Τσι και Κουνγκ Φου λίγο πριν την δύση του ήλιου ατενίζοντας τη Σαλαμίνα.

Πολλοί Αθηναίοι είχαν ενθουσιαστεί αφού για πρώτη φορά ήταν όντως εκεί πάνω, ήταν στην Ακρόπολη και δεν την έβλεπαν από κάποιο παράθυρο ή απλώνοντας τα ρούχα στην ταράτσα. Οι τουρίστες που είχαν παρακούσει τις ταξιδιωτικές οδηγίες ήταν συνεπαρμένοι και φωτογράφιζαν ασταμάτητα – η πόζα μπροστά από τον Παρθενώνα

με τη γροθιά υψωμένη στον αέρα συνοδευόμενη από το hashtag #OccupyAcropolis ήταν από τις πιο αναγνωρισμένες διαδικτυακές τάσεις της δεκαετίας.

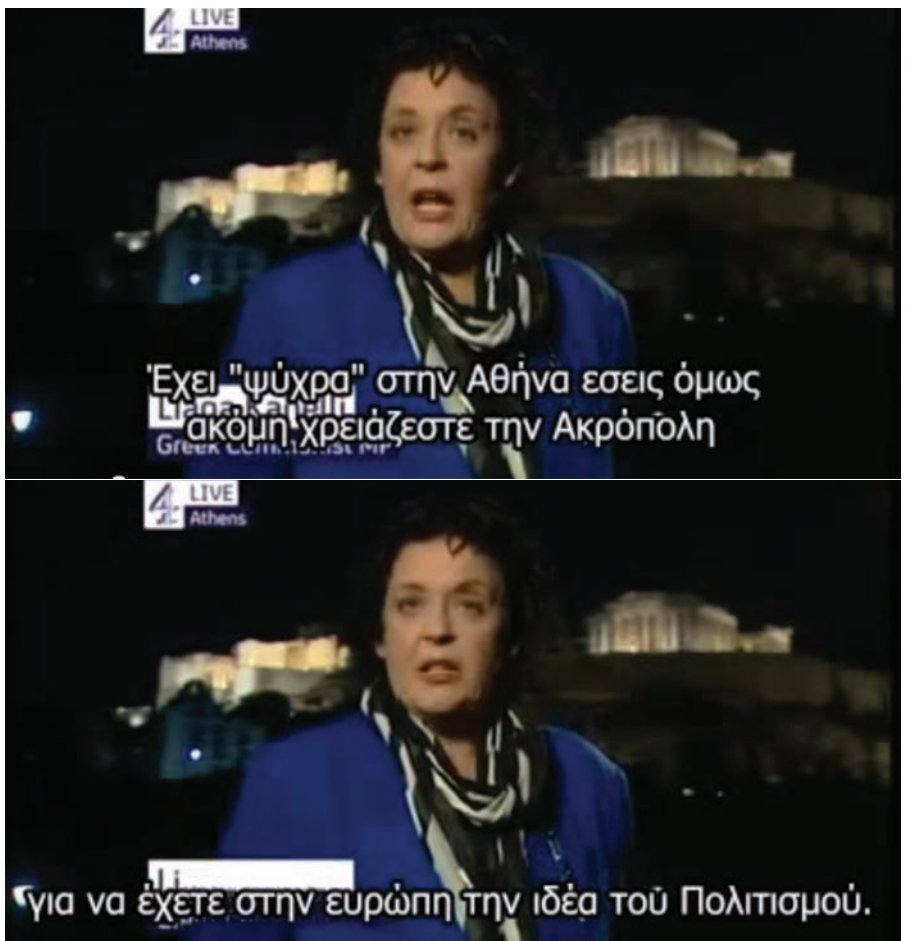
Παρά τη διεθνή υποστήριξη και τα πλήθη ενθουσιασμένων Αθηναίων, κάποια από τα μέλη της συνέλευσης κρατούσαν επιφυλακτική στάση απέναντι στις νέες χρήσεις που φιλοξενούσαν τα μνημεία. Ήταν άλλη μια «αμετανόητη» στάση - γιατί να γίνει η συνέλευση μέσα στον Παρθενώνα και όχι στο Ηρώδειο όπου θα χωράμε και καλύτερα; Τέτοιες λύσεις όμως δε ταίριαζαν με το πνεύμα της νέας κατάστασης. «Καμιά οπισθοχώρηση» επαναλάμβαναν οι πιο ριζοσπαστικοί «η Ακρόπολη πλέον ανήκει στον κόσμο της Αθήνας και σε όποιον είναι αλληλέγγυος στο εγχείρημά του». Σιγά σιγά οι φωνές του παρελθόντος έσβησαν και το μηνιαίο πρόγραμμα της κατάληψης του βράχου όλο και μεγάλωνε, με τον κόσμο να το αγκαλιάζει και να το στηρίζει όλο και πιο δυναμικά.

Και κάπως έτσι, ο δημόσιος χώρος -που κάποτε στριμώχνονταν στην Πλάκα και στα Αναφιώτικα μέχρι που εκδιώχθηκε γιατί τότε μόνο μια υποτιθέμενη ιεροσύνη έπρεπε να κατοικεί το βράχο- επέστρεψε πάνω στην Ακρόπολη και τη μετέτρεψε σε αυτό το ολοζώντανο κομμάτι της πόλης όπου ξεκίνησαν όλα. Όταν λέω όλα, το εννοώ - πρέπει να ήταν την εβδομάδα με τις μεγάλες γιορτές των εικοστών γενεθλιών της κατάληψης που αντίκρουσα για πρώτη φορά μπροστά από το Ερέχθειο να κάθεσαι και να πίνεις μια φθηνή μπύρα καπνίζοντας βαριεστημένα ο απόλυτος καταλύτης της ιστορίας μου. [...]

Εμμανουήλ Κόνσουλας -
απόσπασμα από τις
«Νύχτες Καλοκαιριού
Γεμάτες Φως»

Επάνω και από αριστερά προς τα δεξιά: Πανό στην Ακρόπολη [1.9] από το ΚΚΕ στις 4/5/2010, [1.10] το Δεκέμβριο του 2008 με αφορμή τη δολοφονία του Α. Γρηγορόπουλου, [1.11] από την ΚΟΕ στις 4/3/2010 και [1.12] ως εκδήλωση αλληλεγγύης στη Γάζα στις 19/8/2014. Κάτω [1.13] [1.14] η Διάννα Κανέλλη υπερασπίζεται τις θέσεις του ΚΚΕ σχετικά με το δημοψήφισμα της κυβέρνησης Γ. Παπανδρέου σε ένα ενδιαφέρον πλάνο, στο κεντρικό δελτίο ειδήσεων του Channel4 στις 2/11/2011.

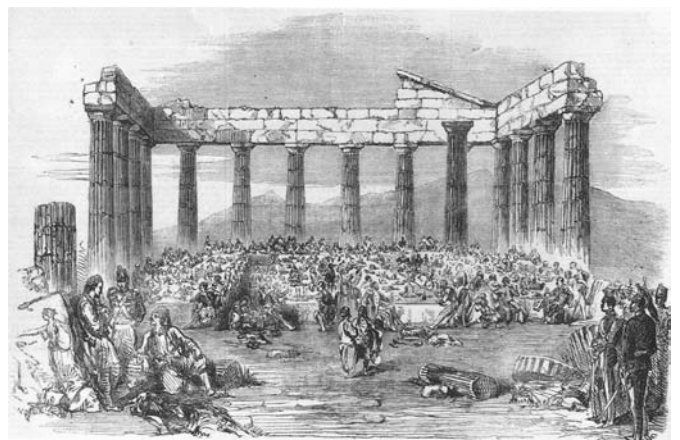
«...ΝΑ ΞΑΝΑΦΕΡΟΥΜΕ ΤΗΝ ΠΟΛΗ ΣΤΗΝ ΑΚΡΟΠΟΛΗ»

Ένας αμιγώς πολιτικός χαρακτήρας μπορεί να εντοπιστεί στο λόφο της Ακρόπολης από τα προϊστορικά χρόνια ακόμα. Η περίοπτη, κεντρική θέση του μέσα στο λεκανοπέδιο και η φυσική του οχύρωση, δικαιολογούν την πρώιμη εγκατάσταση ανακτόρων στην επιφάνεια του - όπως μαρτυρούν και στίχοι από τα ομηρικά έπη². Καθώς στην πορεία, ο τόπος εδραιώνεται ως χώρος λατρείας, αποκτά μια «θεϊκή» θέση μέσα στο αρχαίο αθηναϊκό άστυ. Ο πολιτικός χαρακτήρας της Ακρόπολης βρίσκει την πλέον χαρακτηριστική έκφρασή του στο περίκλειο πρόγραμμα. Τα κτίρια που δρομολόγησε ο Περικλής, δεν ήταν απλά ναοί - ήταν η δύναμη της αθηναϊκής δημοκρατίας *χτισμένη*. Σε μια ρομαντική φαντασίωση της αρχαίας Αθήνας [1.1], όταν ο Κλέων επιτίθεται στον Περικλή, αυτός τον αποστομώνει δείχνοντας το νεογέννητο δημιούρημά του, την αδιαμφισβήτητη, υλική απόδειξη της δύναμης της Αθήνας³.

Ο τόπος διατηρεί τον πολιτικό χαρακτήρα του στο πέρασμα των αιώνων. Παρά τις αλλαγές στη χρήση του, ο Παρθενώνας, είτε ως χριστιανική εκκλησία [1.2] είτε ως μουσουλμανικό τέμενος [1.3], μαρτυρεί και επικυρώνει την μεγαλοπρέπεια του εκάστοτε δόγματος. Μπορεί ο Παρθενώνας να μη φιλοξενεί πλέον καμιά ρητή θρησκευτική χρήση, θα ήταν, όμως, σίγουρα ειλικρινές αν οι Νεοέλληνες έκαναν το σταυρό τους κάθε φορά που τον αντίκριζαν. Η Ακρόπολη, άλλωστε, όπως τη ξέρουμε σήμερα, δεν είναι τίποτε άλλο παρά ένα *κατασκευασμένο ερείπιο*, μια προσεκτικά ενορχηστρωμένη προσπάθεια δημιουργίας μιας ιστορικής αφήγησης που συνδέει τους κλασικούς χρόνους με το νέο ελληνικό κράτος [1.8]⁴.

Αντίστοιχα, ο εκάστοτε κυρίαρχος του ελλαδικού χώρου έχει προσπαθήσει να αφήσει το σημάδι του στην Ακρόπολη [1.4]. Η διεκδίκηση αυτή καθιστά προφανή τη συγκρουσιακή φύση της Ακρόπολης - αν θεωρήσουμε κάθε τόπο πολιτικού συμβολισμού ως χώρο συγκρούσεων αντικρουόμενων συμφερόντων. Και ο Παρθενώνας έχει υπάρξει το φόντο πραγματικών συγκρούσεων ουκ ολίγες φορές στη μακρά ιστορία του: μπροστά του έχουν εξελιχθεί από πολεμικές επιχειρήσεις, [1.5] μέχρι σύγχρονα σκηνικά καταστροφής, τόσο χαρακτηριστικά της Αθήνας των αρχών του 21ου αιώνα [1.6] [1.7].

Το ενδιαφέρον είναι ότι την Ακρόπολη δεν την διεκδικούν μόνο οι εθνικόφρονες και οι αρχαιολάγνοι. Αριστερές ομάδες, εξωκοινοβουλευτικές και μη, έχουν χρησιμοποιήσει το βράχο ως χώρο έκφρασης των θέσεών τους σε πλήθος περιστάσεων [1.9] [1.10] [1.11] [1.12]. Φαίνεται ότι η Ακρόπολη είναι ένα ιδιαίτε-

Από πάνω προς τα κάτω:
[1.15] «Η πολιορκία των Αθηνών κατά το 1827»,
έργο του Παναγιώτη Ζωγράφου υπό τις οδηγίες του
Στρατηγού Μακρυγιάννη, 1836.

[1.16] «Αποψη του Παρθενώνα από τα Προπύλαια»,
Edward Dodwell, 1821.

[1.17] «Παράθεση γέυματος στους Άγγλο-Γάλλους στην Ακρόπολη από τον Καλλέργη, χ.χ.

ρα ευπροσάρμοστο πολιτικό σύμβολο - *στέκεται* εκεί έτοιμη να ισχυροποιήσει το οποιοδήποτε επιχείρημα, αν χρησιμοποιηθεί κατάλληλα [1.13] [1.14].

Πολλά ίχνη από την ιστορία της Ακρόπολης έχουν σβηστεί για να κατασκευαστεί η εικόνα της που γνωρίζουμε σήμερα. Τα βυζαντινά, φράγκικα και οθωμανικά στοιχεία έχουν απομακρυνθεί και μόνο οι κλασικές αρχαιότητες έχουν πλέον θέση στον «ιερό βράχο»⁵. Κάτι που έχει λησμονηθεί πλήρως, είναι το γεγονός ότι η Ακρόπολη ήταν *πόλη*. Η επιφάνεια του βράχου κυριολεκτικά κατοικούνταν, με την κυριολεκτική σημασία της λέξης, καθ' όλη τη διάρκεια των Οθωμανικών χρόνων [1.16] και πιθανώς και νωρίτερα. Στα προϊστορικά χρόνια, σύμφωνα με τις αρχαιολογικές ενδείξεις, επί του λόφου υπήρχε οικισμός και, παραδόξως, η Ακρόπολη συνέχισε να αποκαλείται «πόλις» μέχρι και τον 4ο αιώνα π.Κ.Ε., αν και σταδιακά είχε αρχίσει να λειτουργεί καθαρά και μόνο ως ιερό και οι εμπορικές και διοικητικές λειτουργίες είχαν μεταφερθεί κάτω από το λόφο, στο *άστυ*⁶.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα στον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζεται η εισβολή της πόλης στην περιοχή της Ακρόπολης, είναι η περίπτωση των Αναφιώτικων και του «εξωραισμού» της Πλάκας. Ένα κυκλαδίτικο νησί στο κέντρο της Αθήνας, ο οικισμός που δημιούργησαν οι Αναφιώτες κτίστες στη βορειοανατολική πλευρά του βράχου τον 19ο αιώνα, υπήρξε στόχος γενικευμένης πολεμικής από το 1950 και έπειτα. Σήμερα, μετά από μια σειρά απαλλοτριώσεων, σώζονται μόνο 45 οικήματα από τον αρχικό οικισμό⁷. Η Πλάκα, ακριβώς από κάτω, συσσωρεύε μέχρι και τις αρχές της δεκαετίας του 1980 πλήθος από κέντρα διασκέδασης και αποτελούσε σταθερό προορισμό εξόδου για το αθηναϊκό κοινό. Οι χρήσεις αυτές περιορίστηκαν στα πλαίσια του προγράμματος Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων. Όπως ακριβώς και στην επιφάνεια του βράχου, έτσι και περιμετρικά, οι επεμβάσεις κινούνται γύρω από το δίπολο καθαρότητας - μόλυνσης: όπου καθαρότητα, η φύλαξη και ανάδειξη των κλασικών μνημείων προς οπτική κατανάλωση και όπου μόλυνση, κάθε άλλη μεταγενέστερη ανοικοδόμηση και μη-μνημειακή χρήση και λειτουργία⁸.

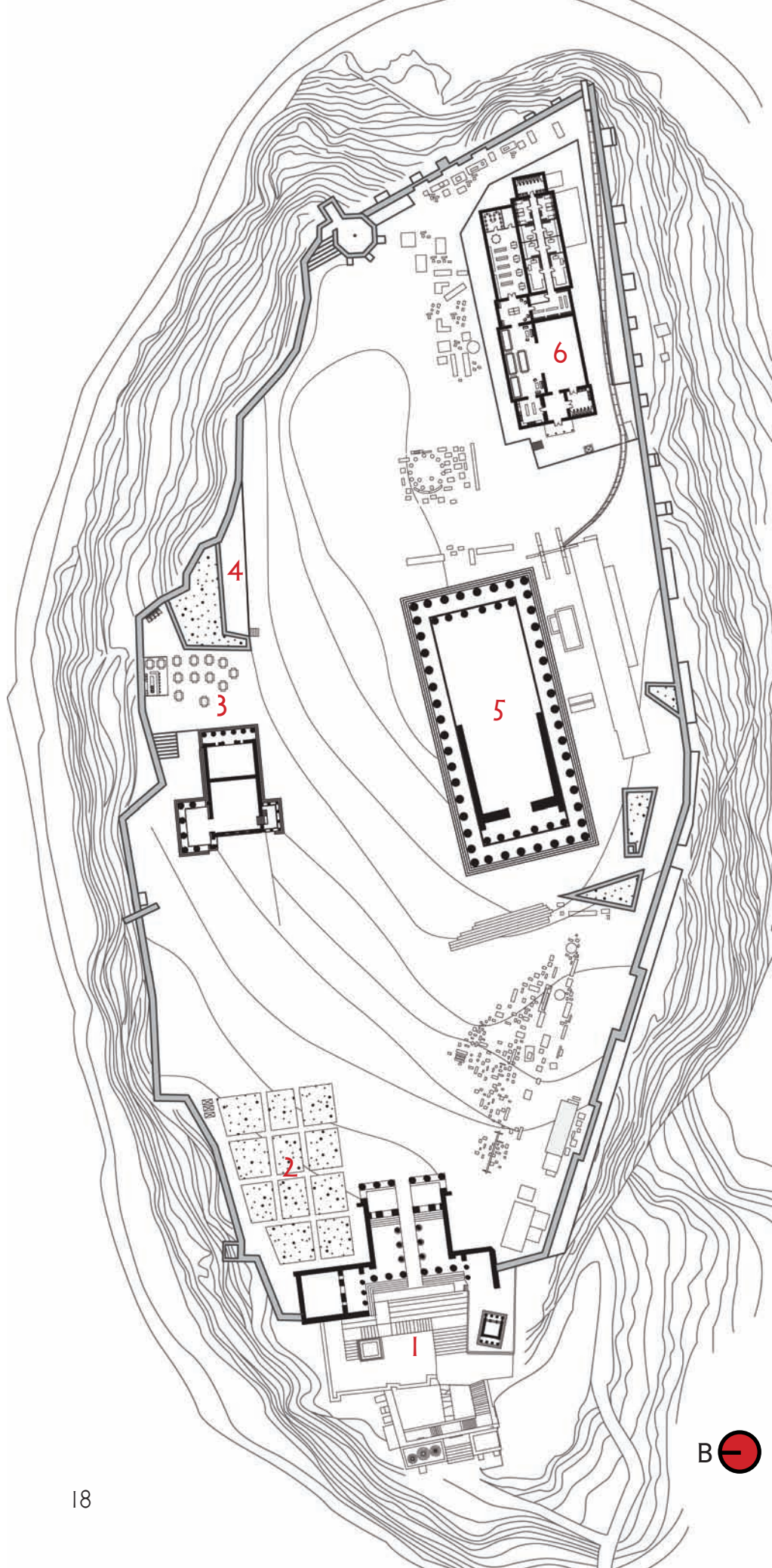
Οι μόνες αποδεκτές χρήσεις του χώρου της Ακρόπολης, είναι επιβεβλημένες από κρατικούς φορείς και αυστηρά ελεγχόμενες. Η Ακρόπολη, το σημείο κλειδί στην εθνική νεοελληνική ιστορική αφήγηση, χρησιμοποιείται κατά κανόνα μόνο για να ενισχύσει την αφήγηση αυτή. Καθόλου τυχαία, η απελευθέρωση από τον οθωμανικό ζυγό γιορτάστηκε εντός του μνημείου [1.17] και η Αθήνα ως νέα πρωτεύουσα του ελληνικού κράτους, υποδέχτηκε το βασιλιά Όθωνα μεγαλοπρεπώς, μέσα στον Παρθενώνα⁹. Τα πανό που αναρτώνται κατά περιόδους στο βράχο έχουν μικρή διάρκεια

ζωής - ο χώρος είναι αυστηρά φυλασσόμενος και μόνο επίσημες εκδηλώσεις μπορούν να πραγματοποιηθούν εκεί.

Η Πτώση της Ακρόπολης το 1827 [1.15], αν και είχε καταστροφικές συνέπειες για τα ελληνικά στρατεύματα, εντάσσεται στην ιστοριογραφία της επανάστασης του 1821, που, ουσιαστικά, δημιούργησε το σύγχρονο ελληνικό κράτος. Τα γεγονότα που οδηγούν στην πρόταση της κατάληψης της Ακρόπολης, θα μπορούσαν να θεωρηθούν ως μια νέα, επαναστατική αρχή. Η κατάληψη του «ιερού βράχου» επαναπροσδιορίζει το πολιτικό φορτίο του δυναμικά - *ξαναφέρει την πόλη στην Ακρόπολη*. Δεν πρόκειται για μια ιδιοποίηση του λόφου για ωφελμιστικούς σκοπούς ή με ξεκάθαρη και προαποφασισμένη πολιτική ατζέντα. Αντίθετα, η πόλη που επιστρέφει στο βράχο είναι η πόλη των «πολιτών», των ενεργών διαχειριστών και διαμορφωτών του πολιτεύματος. Αν ο Παρθενώνας είναι ένας αιώνιος φόρος τιμής στην Αθήνα του Περικλή, η κατάληψη «Ακρόπολη» είναι εκφραστής μια σύγχρονης, αληθινής Δημοκρατίας του αθηναϊκού πλήθους, μια γιορτή της αληθινής *πόλης*.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Τζιρτζιλάκης, 2010.
2. Μπρουσκάρη, 1996, 20.
3. «Από την έναρξη της κατασκευής τους, όλα αυτά τα μνημεία έχουν εμπλακεί κατ'εξακολούθηση σε διαπραγματεύσεις εξουσίας και πολιτικά παιχνίδια, όπως και ο ίδιος ο χώρος της Ακρόπολης». (Yalouri, 2001, 31 - η μετάφραση δική μου)
4. Για μια ενδιαφέρουσα και τεκμηριωμένη ανάλυση του ρόλου της Ακρόπολης και των κλασικών αρχαιοτήτων στην εθνική ιστορική αφήγηση της νεότερης Ελλάδας, βλ. Χαμηλάκης, 2007, 59-81 και 84-150, στο ίδιο.
5. Yalouri, 2001, 36. Αναλυτικότερα για τις εργασίες αναστήλωσης του Παρθενώνα βλ. Μπούρας, 1994.
6. Μπρουσκάρη, 1996, 25.
7. Για την περίπτωση των Αναφιώτικων, βλ. Καυτά-ντζογλου, 2001.
8. Χαμηλάκης, 2007, 115, σημ.26.
9. Για μια γλαφυρή περιγραφή της τελετής υποδοχής του Όθωνα στην Αθήνα και ανάλυση των προεκτάσεών της, βλ. Χαμηλάκης, 2007, 83-90

Τα γεγονότα της χρεοκοπίας «έσκασαν σαν βόμβα» με αποτέλεσμα κάποιες από τις εργασίες αναστηλώσεων να μην ολοκληρωθούν. Η συνέλευση της κατάληψης άφησε ανέπαφο τον εξοπλισμό της αναστήλωσης, σε περίπτωση που μια αυτοδιαχειριζόμενη διεπιστημονική επιτροπή αποφασίσει να την προχωρήσει.

Η Κατάληψη «Ακρόπολη» οικοδοποιείται το βράχο με ελάχιστα παρεμβατικό τρόπο. Οι καινοτομίες της περιορίζονται κατά κύριο λόγο στις νέες χρήσεις που προτείνει στα ήδη υπάρχοντα κτίρια, στα πλαίσια ενός γενικότερου ad hoc πνεύματος.

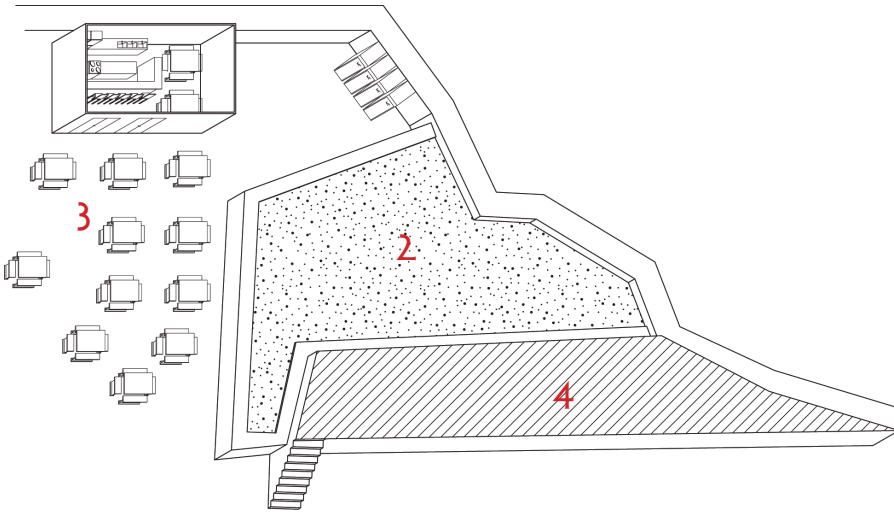
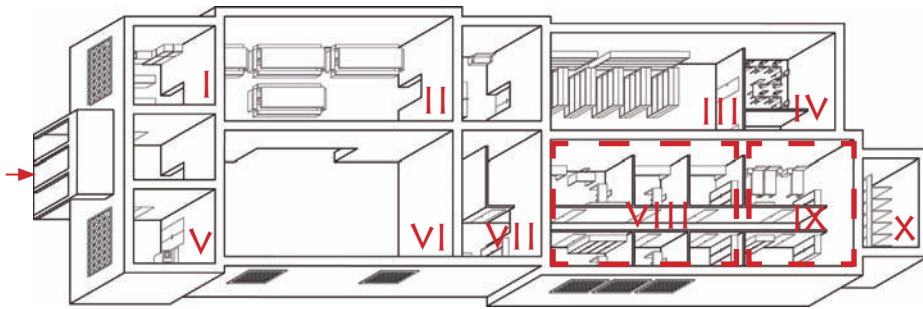
Πιο συγκεκριμένα:

[1] Τα Προτύλαια - ίσως και λόγω μιας πιθανής ανάκλησης των αντιστοιχιών του Πανεπιστημίου Αθηνών, ένα σταθερό σημείο αναφοράς σε αγωνιστικά εγχειρήματα - αποτελούν τόπο συνάντησης και έναρξης πολλών εκδηλώσεων της Κατάληψης. Επί εβδομαδιαίας βάσης φιλοξενούν μαθήματα tai chi και social yoga. Κτίρια όπως η πύλη Beauilé και ο Ναός της Αθηνάς Νίκης δε φιλοξενούν συγκεκριμένη λειτουργία, αν και στην Πινακοθήκη ο επισκέπτης μπορεί να βρει αποθηκευμένα στρώματα yoga και καδρόνια.

[2] Ικανοποιώντας ένα πάγιο αίτημα νεοχίπικων τάσεων της Συνέλευσης, στη βόρεια πλευρά της δυτικής όψης των Προτυλαίων δημιουργείται ένα αυτοδιαχειριζόμενο βιολογικό μπουστάνι. Αρχικά η καλλιέργειες πραγματοποιούνταν μέσα στα «πηγάδια» που είχαν αφήσει στο βράχο οι ανασκαφές του 19ου αιώνα αλλά μια σειρά από γεωργικές εργασίες επιτρέπει πλέον την κατευθείαν εκμετάλλευση του εδάφους της Κατάληψης.

[3] Δυτικά του Ερέχθειου, ένα από τα λυόμενα της αναστήλωσης μετατρέπεται στο «Αυτοδιαχειριζόμενο Καφενείο Ερέχθειο». Το καφενείο φιλοξενεί μια πλούσια γκάμα από δραστηριότητες: συζητήσεις, παρουσιάσεις άλλων καινοτό-

μων εγχειρημάτων καθώς και το καθιερωμένο πλέον Σαββατιάτικο Ρεμπέτικο Γλέντι του.

[4] Σε κοντινή απόσταση από το Αυτοδιαχειριζόμενο Καφενείο στήνεται η σκηνή της κατάληψης. Όταν ο καιρός το επιτρέπει, δίνει βήμα σε μουσικές και θεατρικές ομάδες.

[5] Το πιο συμβολικά φορητισμένο κτίριο που κλήθηκε να διαχειριστεί η Κατάληψη ήταν ο Παρθενώνας. Από την αρχή ακόμα, φιλοξενεί τη Πολιτική αλλά και τη Διαχειριστική Εβδομαδιαία Συνέλευση και χρησιμοποιείται συχνά για κάθε είδους μεγάλη γιορτή της Κατάληψης, όπως για παράδειγμα τα Συλλογικά Φαγοπότια των γενεθλίων της.

[6] Το Παλαιό Μουσείο, το μόνο κτήριο με νεωτερικές υποδομές όπως τρεχούμενο νερό και ηλεκτρισμό, αποτέλεσε μια αναπόφευκτη λύση για τη στέγαση βασικών υποδομών, όπως οι κουζίνες και οι τουαλέτες, αλλά και φρέσκων ιδεών του εγχειρήματος. Πιο συγκεκριμένα στο Παλαιό Μουσείο θα βρούμε: [I] Συλλογική Κουζίνα [II] Τραπεζαρία- Εντευκτήριο [III] τα γραφεία του Εναλλακτικού Αρχείου της Κατάληψης, μιας ομάδας που έχει αφιερωθεί στην τεκμηρίωση και την καταγραφή της ιστορίας της και των δράσεων της [IV] ένα Εργαστήριο Ανάπτυξης Ελεύθερου Λογισμικού που συσχεγάζεται με τους κεντρικούς server του IndymediaAthens [V] και [X] τουαλέτες [VI] τη μεγάλη κεντρική αίθουσα πολλαπλών χρήσεων, που πέρα από τις προγραμματισμένες δραστηριότητές της, τις βροχερές μέρες των σύντομων αλλά κρύων αθηναϊκών χειμώνων, προσφέρει τη στέγη της σε όσες δραστηριότητες ήταν προγραμματισμένες για εξωτερικό χώρο [VII] την αίθουσα του Κοινωνικού Ανταλλακτικού Κέντρου [VIII] έξι δημιουργικές θερμοκοιτίδες που παραχωρούνται από τη Συνέλευση σε ομάδες που τις χρειάζονται [IX] δύο ξενώνες για τους καλεσμένους της Κατάληψης αλλά και για κάθε ενδεχόμενο.

#OccupyAcropolis with the People of Athens

Like · Comment · Share

👍 Μιλκ Σέικ, Irene Viola Totaro, Mirna Sun and 60 others like this.

Σε αυτή τη σελίδα από αριστερά προς τα δεξιά και από πάνω προς τα κάτω:

- Πανκ συναυλία κάτω από τον έναστρο ουρανό, ένα σαββατιάτικο βράδυ στην Κατάληψη.
- Στιγμιότυπο από τα γεγονότα που οδήγησαν στην Κατάληψη της Ακρόπολης.
- Η παρουσία του hashtag #OccuryAcropolis στα κοινωνικά δίκτυα.

Στη διπλανή σελίδα:

- Αφίσα για τα δέκατα γενέθλια της Κατάληψης.

ΚΑΤΑΛΗΨΗ ΑΚΡΟΠΟΛΗ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

ΚΑΘΕ ΒΔΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΑ

γιόγκα | 18.00 | προπύλαια
εργαστήριο φωτογραφίας |
20.00 | π. μουσείο

ΤΡΙΤΗ

ανοιχτή συνέλευση | 18.00 |
παρθενώνας

θεατρικό εργαστήριο | 20.00 |
ωδείο ηρώδου αττικού

ΤΕΤΑΡΤΗ

συνέλευση εναλλακτικού αρχεί-
ου | 19.00 | π. μουσείο

ΠΕΜΠΤΗ

κινηματογραφική λέσχη | 21.00
| παρθενώνας

μπαρ | 21.00 | ερέχθειο

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

γιόγκα | 18.00 | προπύλαια
φιλοσοφικό καφενείο | 20.00 |
ερέχθειο

ΣΑΒΒΑΤΟ

τάι τσι | 18.00 | προπύλαια
ανοιχτή συνέλευση | 18.00 |
παρθενώνας

ρεμπέτικο γλέντι | 21.00 | ερέ-
χθειο

ΚΥΡΙΑΚΗ

φαγοπότι | 13.00 | παντού
πάρτυ | 21.00 | παντού

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ

συλλογική κουζίνα | 13.00 | π.
μουσείο

ανταλλακτικό κοινωνικό κέντρο
| π. μουσείο

αυτοδιαχειριζόμενο καφενείο |
από τις 12.00 | ερέχθειο

κέντρο ψυχικής στήριξης και
συμβουλευτικής | 15.00 έως
17.00 | π. μουσείο

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 2/9

Σύντροφοι και συντρόφισσες
από την αδελφή κατάληψη
Λευκού Πύργου μας παρουσιάζ-
ουν το εγχειρημά τους | 19.00
| παρθενώνας

ΤΕΤΑΡΤΗ 7/9

«Η κατήλευση των αγώνων
για την παραγωγή άρλεκιν»
συζήτηση με αφορμή την πα-
ρουσίαση του βιβλίου του Ε.
Κόνσουλα «Νύχτες καλοκαιριού
γεμάτες φως» | 19.00 | ερέ-
χθειο

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 16/9

Ελάτε να προετοιμάσουμε όλοι
μαζί την κατάληψη για τις με-
γάλες γιορτές των γενεθλίων
της | 19.00 | παντού

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 23/9

ΓΕΝΕΘΛΙΑ!

«Τρωάδες» παράσταση από
την θεατρική ομάδα της κατά-
ληψης | 20.00 | ωδείο ηρώδου
αττικού

Οδός 55, Punx Romana, Deus
x Machina, Regressverbot: συ-
ναυλία | 22.00 | μπροστά από
τον παρθενώνα

ΣΑΒΒΑΤΟ 24/9

ΓΕΝΕΘΛΙΑ!

10 χρόνια κατάληψη ακρόπο-
λη: αποτίμηση και προοπτικές:
ανοιχτή εκδήλωση-συζήτηση |
19.00 | παρθενώνας
παιδικό εργαστήριο | 19.00 | π.
μουσείο

τεράστιο ρεμπέτικο γλέντι με
εμφάνισεις έκπληξη | 21.00 |
ερέχθειο

ΚΥΡΙΑΚΗ 25/9

ΓΕΝΕΘΛΙΑ!

Οι ομάδες της κατάληψης ετοι-
μάζουν γκουρμέ νοστιμιές από
όλο τον κόσμο! | 13.00 | πα-
ντού

«Η Αθηνά όπως δεν την έχετε
ξαναδεί!» drag Show από την
Ελίζα ΛαΦατάλ | 20.00 | παρ-
θενώνας

«If you cannot dance to it, it's
no revolution» πάρτυ με τους
AmateurBoys, Sissy Stardust,

Crystal Zero | 22.00 | παντού

ΣΑΒΒΑΤΟ 30/9

Ελάτε να διαμορφώσουμε μαζί
το πρόγραμμα του Οκτωβρίου
| 18.00 | παρθενώνας

Η κατάληψη Ακρόπολη με-
τρά ήδη 10 χρόνια ζωής και
συνεχίζει δυναμικά με μόνη
της αρχή τη συνέλευσή της.

Οποιαδήποτε σχόλια και
προτάσεις είναι παραπάνω
από καλοδεχούμενα, αρκεί να
εντάσσονται σε πνεύμα γόνι-
μου διαλόγου και ανοιχτής
σκέψης.

Για να ενημερώνεστε για
το πρόγραμμα της κατά-
ληψης και τυχόν αλλαγές
σε αυτό επισκεφθείτε το
occupyacropolis.blogspot.com.

Η ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ Η ΝΥΝ ΟΥΣΑ ΠΟΛΙΣ ΗΝ

ATHENS - ACROPOLIS

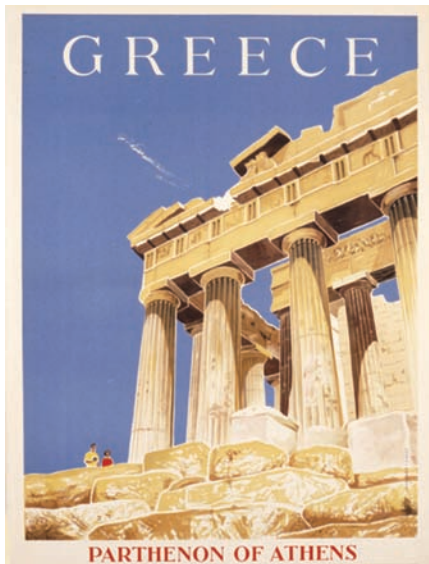
I

ACROPOLIS

ΚΑΜΠΙΝΓΚ “ΑΚΡΟΠΟΛΗ”

*Θέλουμε να κάνουμε την Αττική και την Αθήνα μοντέλο τουριστικής ανάπτυξης.
Έχουμε όλα τα απαιτούμενα εργαλεία για να το επιτύχουμε.
Όλγα Κεφαλογιάννη, Τα Νέα, 10/12/2014*

*Όμως, παράλληλα με τον κίνδυνο που αντιμετωπίζουμε λόγω της κλιματικής
αλλαγής, αυτή η κρίση προσφέρει πρωτοφανείς ευκαιρίες.
Al Gore, An inconvenient Truth¹*

Η τουριστική υπόσταση της Ακρόπολης ή ο Παρθενώνας ως προϊόν προς κατανάλωση - για εδώ ή πακέτο για το σπίτι.

Σε αυτή τη σελίδα, από πάνω προς τα κάτω και από αριστερά προς τα δεξιά:
 [2.1] [2.2] [2.3] [2.4] [2.5] [2.6] Η Ακρόπολη και ο Παρθενώνας μέσα από αφίσες του ΕΟΤ.

Στην διπλανή σελίδα, από πάνω προς τα κάτω και από αριστερά προς τα δεξιά:
 [2.7] [2.8] [2.9] [2.10] [2.11] [2.12] Η Ακρόπολη και ο Παρθενώνας ως σουβενίρ κάθε είδους σε κατάστημα τουριστικών ειδών της Πλάκας.

ΟΙ ΑΤΤΙΚΕΣ ΝΗΣΟΙ

[...]

Το ανάγλυφο της χώρας μας ήταν τελείως διαφορετικό πριν από τις Μεγάλες Καταστροφές του 2190. Μια σειρά από τοπικά φαινόμενα όπως πλημμύρες και σεισμοί αλλά και παγκόσμια περιβαλλοντικά προβλήματα όπως η πολυσυζητημένη άνοδος της στάθμης των υδάτων συνετέλεσαν στη δημιουργία αυτού που ξέρουμε σήμερα ως Ελλάδα.

Ήδη από τις αρχές του 21ου αιώνα, η επιστημονική κοινότητα είχε αρχίσει να προειδοποιεί για τις επερχόμενες αλλαγές που θα λάμβαναν χώρα στο φυσικό περιβάλλον. Το φαινόμενο του θερμοκηπίου, η τρύπα του όζοντος, το λιώσιμο των πάγων στους πόλους της γης ήταν αλληλένδετες όψεις μιας κατάστασης που σιγά αλλά σταθερά άλλαζε ριζικά το πρόσωπο του πλανήτη.

Στα μέσα του αιώνα και ενώ η κατάσταση είχε αρχίσει να επιδεινώνεται, ξεκίνησαν σε ολόκληρο το κόσμο μεγαλόπνοα σχέδια προστασίας από την νέα περιβαλλοντική πραγματικότητα που πλησίαζε. Κάποιες χώρες βίωσαν μεγάλες απώλειες παρά τις προσπάθειές τους - όπως οι ΗΠΑ με την ολέθρια Καταβύθιση της Καλιφόρνια το καλοκαίρι του 2185 ή η Ιταλία με την Αποκόλληση της Ρώμης μετά τους σεισμούς του 2189. Άλλες με μια σειρά από καινοτόμες λύσεις συνέχισαν και συνεχίζουν μέχρι σήμερα σχεδόν αλώβητες - για παράδειγμα η Ολλανδία με το Νέο Πανολλανδικό Φράγμα ή η Γαλλία με την Πυρηνική Οχύρωση της Βρετάνης.

[...]

Στην Ελλάδα, τα έργα άργησαν να ξεκινήσουν, με τραγικές συνέπειες για τη χώρα και τον πληθυσμό της. Μια σειρά από μικρότερα έργα στην περιφέρεια όπως η Αφαλάτωση του Παγασητικού ή το Αντιπλημμυρικό Τείχος Θεσσαλονίκης παραδόθηκαν εγκαίρως και αποδήχθηκαν σωτήρια. Δεν ίσχυσε το ίδιο όμως για την πάλαι ποτέ πρωτεύουσα της Ελλάδας, την Αθήνα. Λόγω αντικειμενικών δυσκολιών αλλά και κωλυσιεργιών στη διεκπαιρέωση των έργων, τα Αντιπλημμυρικά Τείχη Λεκανοπεδίου Αττικής ήταν μόνο μερικώς ολοκληρωμένα κατά τον μεγάλο σεισμό του 2189. Ο σεισμός άφησε την πόλη γεμάτη ερείπια και όταν μετά από λίγους μήνες το Τελικό Παλλιροιακό Κύμα που σάρωσε τη Μεσόγειο το 2190 έφθασε στα παράλια της Αθήνας, ήταν ήδη αργά.

Οι πιο αισιόδοξες εκτιμήσεις μιλούν για 1.500.000 νεκρούς από τις Μεγάλες Καταστροφές του 2190, μόνο για το λεκανοπέδιο Αττικής. 120 χρόνια αργότερα όμως, η Ελλάδα έχει ξεπεράσει τα τραύματα της δύσκολης αυτής περιόδου και κοιτάζει με αισιοδοξία το μέλλον. Είναι αλήθεια ότι η Αθήνα καταστράφηκε όμως η φύση έδωσε στη θέση της κάτι καινούργιο.

Από πάνω προς τα κάτω:
[2.13] Τουρίστες φωτογραφίζονται με φόντο τον Παρθενώνα,
[2.14] τα Προπύλαια
[2.15] μπροστά από την ανατολική όψη του Παρθενώνα. Από επίσκεψη στην Ακρόπολη τον Νοέμβριο του 2014.

Εκεί που κάποτε έστεκε μια από τις μεγαλύτερες και ιστορικότερες πόλεις της Βαλκανικής Χερσονήσου, συναντάμε τώρα ένα διαμάντι της νησιωτικής Ελλάδας, το σύμπλεγμα των Αττικών Νήσων.

Τα μεγαλύτερα νησιά του συμπλέγματος, η Πεντέλη, η Πάρνηθα και ο Ύμηττός περικλείουν μια ήρεμη θάλασσα που έχει πλέον καθαρίσει από τα απόβλητα της πόλης που θα βρίσκεται για πάντα στο βυθό της. Στο καθένα από αυτά υπάρχουν ολοζώντανες κοινότητες που χτίζουν από την αρχή τη ζωή τους με βάση τη νέα πραγματικότητα. Αν και η απόσταση από το ένα νησί στο άλλο είναι αμελητέα και καλύπτεται επαρκώς από τον Οργανισμό Θαλάσσιων Λεωφορείων Αττικής ήδη ετοιμάζεται ένα φιλόδοξο σχέδιο ανέγερσης γεφυρών που θα συνδέουν άμεσα το νησιά του συμπλέγματος.

Ο πληθυσμός της νεοϊδρυθείσας περιφερειακής ενότητας των Αττικών Νήσων σύμφωνα με την απογραφή του 2311 φθάνει τα 100.270 άτομα. Τα μεγέθη δε θυμίζουν ούτε κατά διάνοια την Αθήνα των 4.000.000 κατοίκων όμως το σύμπλεγμα ακόμα διατηρεί τον κοσμοπολιτισμό και το πρωτευουσιάνικο χαρακτήρα του παρελθόντος. Τα δυο πρώτα πανεπιστήμια που άνοιξαν στη χώρα μετά τις Μεγάλες Καταστροφές βρίσκονται στη Ν. Αιγιάλεω και στη Ν. Ύμηττό, συνεχίζοντας μια μακρά παράδοση στην έρευνα και την εκπαίδευση. Η απόλυτη σύνδεση με το παρελθόν, βέβαια, δεν είναι άλλη από τη κύρια οικονομική δραστηριότητα των κατοίκων του συμπλέγματος: την τουριστική βιομηχανία.

Περιτριγυρισμένα από τα μεγαλύτερα νησιά, στο κέντρο του Αττικού πελάγους θα βρούμε μια σειρά από μικρότερα. Ο Λυκαβητός, το Τουρκονήσι, οι βραχονησίδες Στρέφη, Φιλοπάππου, και Σκουζέ, και φυσικά η Ακρόπολη, είναι μερικά από τα ενθύμια της παλιάς Αθήνας που μας άφησαν

οι Μεγάλες Καταστροφές. Τα νησάκια αυτά δεν έχουν μόνιμο πληθυσμό και αποτελούν αφενώς κέντρα αναψυχής για τους κατοίκους των Αττικών Νήσων και αφετέρου πόλο έλξης ταξιδιωτών από ολόκληρο τον κόσμο.

Στην Ακρόπολη, τον ιερό βράχο που κάποτε έστεκε περήφανα πάνω από την πόλη της Αθήνας, εδώ και 20 χρόνια και με πρωτοβουλία του ΝΕΟΤ έχει στηθεί μια πρωτοπόρα επιχείρηση που συνδυάζει το αρχαίο κάλλος με την απόλαυση του ήλιου και της θάλασσας της Μεσογείου. Η Κρατική Κατασκήνωση Ακρόπολης είναι σταθερά στη λίστα με τους πιο περιζήτητους προορισμούς διακοπών παγκοσμίως, με τη λίστα αναμονής να αριθμεί τον εντυπωσιακό αριθμό των 21.353 ατόμων, σύμφωνα με στοιχεία του Ιουνίου του 2305.

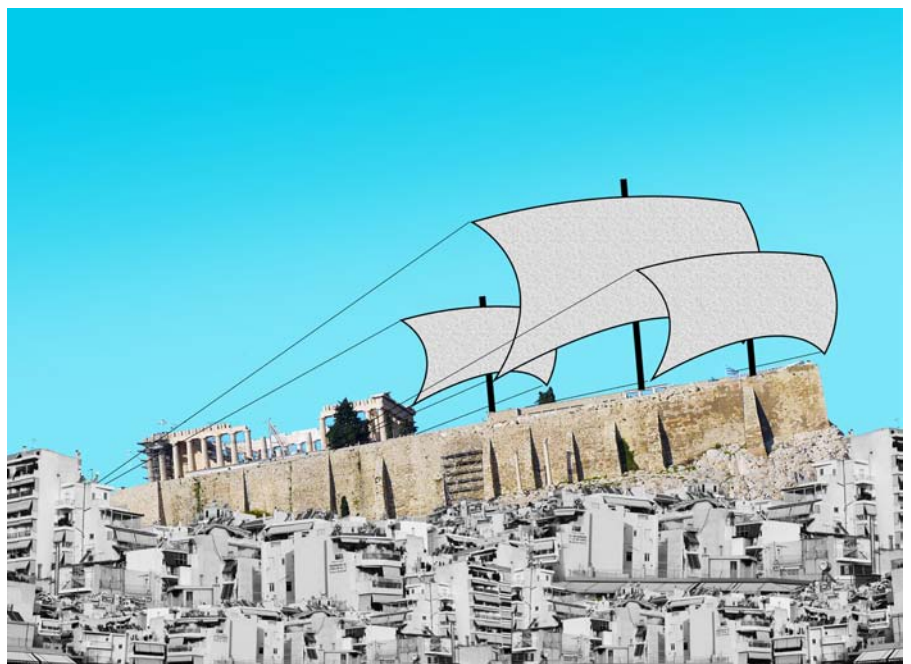
Η στροφή στη διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς της χώρας μετά τις Μεγάλες Καταστροφές εκφράζεται ιδανικά στον ιερό βράχο της Ακρόπολης. Σε αντίθεση με άλλοτε, η Ακρόπολη αλλά και άλλες διασωθέντες αρχαιότητες, έπαψε να κατέχει μια «θρησκευτική» θέση στον αστικό ιστό και επαναπροσδιορίστηκε ως ζωντανό κομμάτι της πόλης - εν προκειμένω του νησιωτικού πλέγματος. Έτσι μια επίσκεψη στον Παρθενώνα μπορεί να συνδυαστεί με μια δροσιστική βουτιά στα καταγάλανα νερά της αττικής θάλασσας και η απολαυστική θέα από τα Προπύλαια με ένα αναζωογονητικό κοκτέιλ. Η Ακρόπολη, και η Ελλάδα, στρέφει την πλάτη στο παρελθόν και κοιτά με αισιοδοξία μπροστά, σε ένα ένδοξο, καινούργιο μέλλον.

Λεωνίδας Δανελάτος -
αποσπάσματα
από το σχολικό εγχειρίδιο
«Νέα Γεωγραφία της Ελλάδας»,
Β' Τάξης Νέου Γυμνασίου

Από πάνω προς τα κάτω:
[2.16] «Athens as an Island»
των Point Supreme, 2011.

[2.17] Η Ακρόπολη από
την ταράτσα του ξενοδοχείου
King George, στο εξώφυλλο του
λευκώματος «The New Face of
Athens» (λεπτομέρεια).

[2.18] Η Ακρόπολη σαν
πλοίο στη τοιμεντένια θάλασσα
της Αθήνας.

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ, ΤΙ;

Αν η Ελλάδα για πολλούς ανθρώπους είναι συνώνυμο του ήλιου, της θάλασσας και των καλοκαιρινών διακοπών και η Ακρόπολη είναι το απόλυτο ελληνικό σύμβολο τότε θα μπορούσαμε, ενδεχομένως, να υποστηρίξουμε ότι η Ακρόπολη συνυποδηλώνει το *summer fun*. Πριν ακόμα από την ανάπτυξη τουριστικής βιομηχανίας στην Ελλάδα, τα μνημεία της αρχαιότητας, και δη ο Παρθενώνας, λειτούργησαν ως «κράχτης» για τους επισκέπτες. Με την «ανακάλυψη» της αρχαίας Ελλάδας από την αναγεννημένη Ευρώπη το 18ο αιώνα, ένα πέρασμα από την Ακρόπολη των Αθηνών ήταν για πολλούς ευκατάστατους Ευρωπαίους όχι μόνο ένα *must* αλλά ένας διακαής πόθος².

Ο θαυμασμός με τον οποίο οι ξένοι αντίκριζαν τις «πέτρες» που οι τότε Ρωμιοί απέδιδαν σε θεϊκούς δημιουργούς μια άλλης εποχής, δεν πέρασε απαρατήρητος ούτε φυσικά ανεκμετάλλευτος. Καθόλου τυχαία, ο Παρθενώνας πρωταγωνιστεί σε μια από τις πρώτες αφίσες που κυκλοφόρησε ο ΕΟΤ, τη δεκαετία του 1920 - και μαζί με το σύνολο των μνημείων της Ακρόπολης, εμφανίζεται σταθερά στις ρεκλάμες της Ελλάδας ως τουριστικού προορισμού καθ' όλη τη διάρκεια του 20ου αιώνα [σελ. 24].

Η εκμετάλλευση του μνημείου για τουριστικούς σκοπούς έχει παράξει ένα συναρπαστικό πλήθος από αντίγραφα του³. Το τουριστικό κιτς έχει οικειοποιηθεί πλήρως την Ακρόπολη και τον Παρθενώνα [σελ. 25]. Σε μια σύντομη βόλτα στους πρόποδες του βράχου, ο επισκέπτης μπορεί να βρει αναρίθμητες εκδοχές των μνημείων: αναμνηστικά μαγνητάκια, αφίσες, καρτ-ποστάλ, μπιμπελό και είδη καθημερινής χρήσης, όλα με την εικόνα του Παρθενώνα να αποδεικνύει ότι ο ενδεχόμενος αγοραστής, αφότου επιστρέψει μαυρισμένος στην πατρίδα του, έχει καταναλώσει το μνημείο.

Αλήθεια, γιατί ανεβαίνουν όλοι αυτοί οι τουρίστες στην Ακρόπολη [σελ.26]; Η Αθήνα συνηθίζει να είναι απλά ένας σταθμός στη διαδρομή από το αεροδρόμιο στα νησιά. Και η φωτογράφιση μπροστά από τον Παρθενώνα είναι απλά ένα *τικ* που πρέπει να μπει στη λίστα με τα πράγματα που πρέπει να κάνεις όταν επισκέπτεσαι την Ελλάδα. Ο καυτός ήλιος και η αφόρητη ζέστη του αθηναϊκού καλοκαιριού, δεν είναι οι κατάλληλες συνθήκες για μια ουσιαστική και εκ βαθέων εκτίμηση των μνημείων του βράχου - αυτή απαιτεί κάτι παραπάνω από τον ήχο του κλείστρου και το ξεγανά που λέει «*Δις ιζ δε Ακρόπολις*».

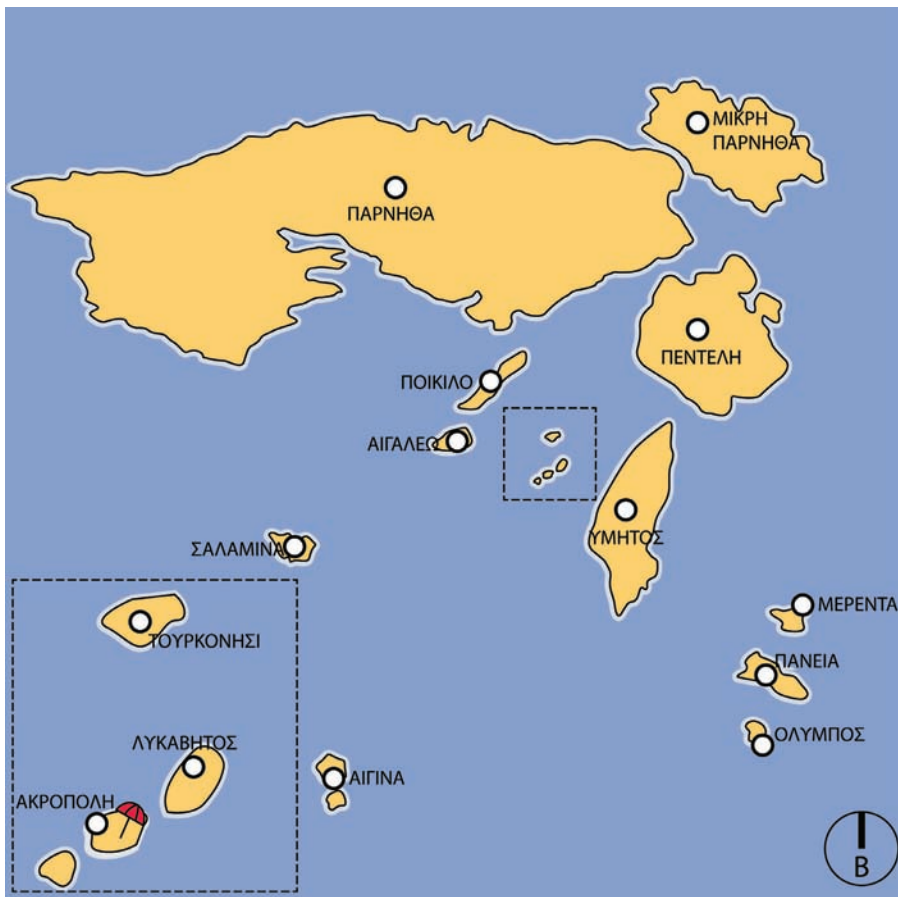
Κάθε φορά που φωτογραφίζεται ή γίνεται κεραμική μινιατούρα, η Ακρόπολη καταστρέφεται ξανά. Δε φεύγει όμως ποτέ από τη θέση της. Η αιώνια παρουσία του λόφου μέσα στο αττικό λεκανοπέδιο παραμένει, όσες καταστροφές και αν έρθουν. Η Ακρόπολη έχει

δει την Αθήνα να αλλάζει, να μεταμορφώνεται, ενώ η ίδια στέκει σταθερή εκεί. Η Ακρόπολη θυμάται την Αθήνα από μικρή - πολλά πολλά χρόνια πριν μεγαλώσει και πλημμυρίσει, μεταφορικά, το λεκανοπέδιο. Και αν η θάλασσα έρθει και κυριολεκτικά το πλημμυρίσει, ο λόφος *πάλι* θα παραμείνει εκεί.

Η Ακρόπολη, όπως και η Αθήνα, έχει μια έντονη *θαλάσσια* ποιότητα [2.16]. Ο αττικός ουρανός χρωματισμένος από τα νερά του Σαρωνικού και του Αιγαίου, είναι διάσημος για το φως του, που με τη σειρά του αναδεικνύει καλύτερα από οποιοδήποτε άλλο τα μνημεία της Ακρόπολης. Η χαοτική εξάπλωση της Αθήνας από την Πεντέλη μέχρι τη Γλυφάδα, και από τον Υμηττό μέχρι το Αιγάλεω, ειδωμένη από ψηλά, θυμίζει κάτι από πέλαγο. Και στο αστικό αυτό πέλαγος, η Ακρόπολη είναι το καράβι [2.18]. Επιπλέον και ξεχωρίζει, μια σύνθεση από πέτρα και μάρμαρο, μέσα στη τσιμεντένια θάλασσα της Αθήνας.

Η θάλασσα προσφέρει τη γοητεία της στην Αθήνα ενέχοντας και κινδύνους. Όπως και άλλες παραθαλάσσιες πόλεις, η Αθήνα ενδέχεται να αντιμετωπίσει σοβαρά προβλήματα λόγω της ανόδου της στάθμης των υδάτων. Ακούγονται συνεχώς τα τελευταία χρόνια απαισιόδοξες προβλέψεις για τα πλήθη των κλιματικών προσφύγων που θα γεμίσουν τον πλανήτη, τις πόλεις που θα καταστραφούν, της ξηρασίες και τα ακραία καιρικά φαινόμενα που θα αλλάξουν ριζικά τη μορφή της Γης, όπως τη ξέρουμε. Ίσως οι προβλέψεις αυτές οδηγήσουν σε μια σειρά από νέες, πιο υπεύθυνες οικολογικά πολιτικές ή σε απελπισμένες προσπάθειες διατήρησης της παρούσας κατάστασης και συνεχούς αναβολής της καταστροφής. Το χαρακτηριστικό των φυσικών καταστροφών, όμως, είναι ότι πολλές φορές ξεπερνούν τις επιστημονικές προβλέψεις. Αλλά ακόμα και αν οι καταστροφές προκαλέσουν πρωτόγνωρα πλήγματα στην ανθρωπότητα, αυτή, όπως τόσες και τόσες άλλες φορές, θα τα καταφέρει.

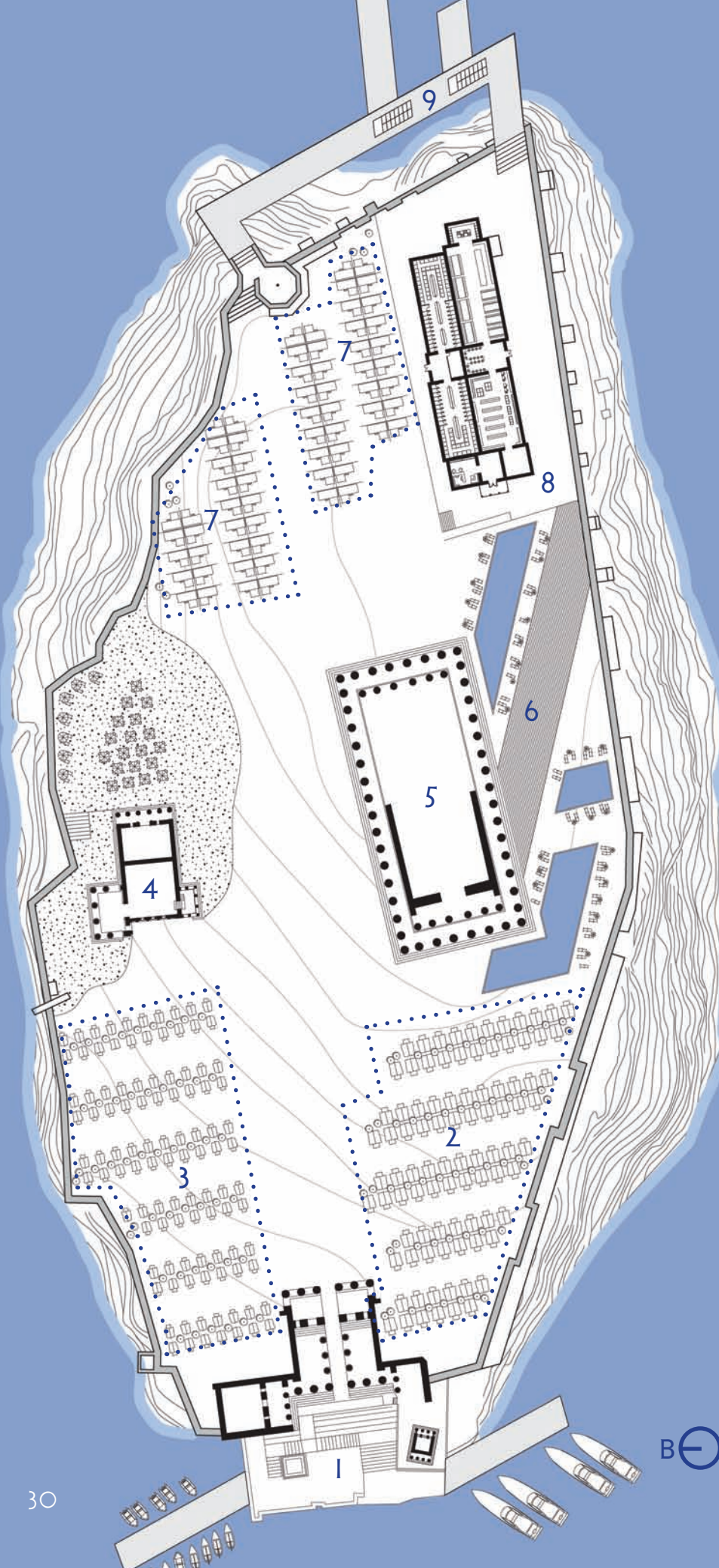
Μετά της Μεγάλης Καταστροφής του 2190, η Αθήνα εξαφανίζεται από το χάρτη. Η Ακρόπολη, όμως, παραμένει εκεί. Η νέα πραγματικότητα που προτείνεται συνδυάζει την καταστροφή με τη δημιουργία, τον Παρθενώνα με το μοχίτο, την ηλιοθεραπεία με τις καρυάτιδες. Οι τουρίστες δε χρειάζεται πλέον να ταλαιπωρηθούν για να βγάλουν μια φωτογραφία, ιδρωμένοι και διψασμένοι, μπροστά από τον Παρθενώνα. Μπορούν να το κάνουν μετά από μια δροσιστική βουτιά. Δε χρειάζεται να δουν την Ακρόπολη φευγαλέα. Μπορούν να κατασκηνώσουν εκεί. Δε χρειάζεται να σταματήσουν στην Αθήνα για να επισκεφτούν το μνημείο πριν κατευθυνθούν στα νησιά. *Το μνημείο είναι πλέον το νησί.*

Χάρτης των Αττικών Νήσων, «Νέα Γεωγραφία της Ελλάδας».

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Gore, 2006, 14.
2. Για ένα εκτεταμένο χρονικό της «ανακάλυψης» του Παρθενώνα από τη δυτική Ευρώπη το 18ο αιώνα, βλ. Κονταράτος, 1994.
3. Για μια καταγραφή των εικόνων της αρχαιότητας ως προϊόν προς κατά-νάλωση βλ. Κουτσίκου, 1984, 50-59.

Οι μεγάλες καταστροφές του 2190 δεν άφησαν ανεξίτηλα σημάδια στον ιερό βράχο, πέρα από την μετατροπή του σε νησί και την καταβύθιση της πύλης Beaulé και των αρχαιοτήτων της νότιας κλίτυς, όπως το Θέατρο του Διονύσου και το Ωδείο Ηρώδου του Αττικού.

Το κάμπινγκ που λειτουργεί υπό την εποπτεία του ΝΕΟΤ προσφέρει στους παραθεριστές όλες τις απαραίτητες υποδομές για μια άνετη κατασκήνωση που συνδυάζει τον πολιτισμό και την ιστορία με τον ήλιο και τη θάλασσα.

Πιο συγκεκριμένα:

[1] Τα Προπύλαια και ο Ναός της Αθηνάς Νίκης παραμένουν ανέπαφοι - καμιά νέα χρήση δε χωροθετείται εντός τους. Αποτελούν, φυσικά, την επίσημη είσοδο στις εγκαταστάσεις του κάμπινγκ. Βόρεια και νότια του πλατώματος του μνημείου του Ανδριανού κατασκευάζονται δύο μικρές προβλήτες - τα μόνα σημεία του κάμπινγκ όπου επιτρέπεται η προσάραξη πλοίων.

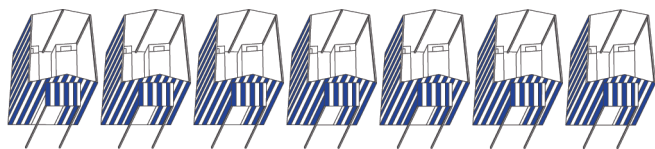
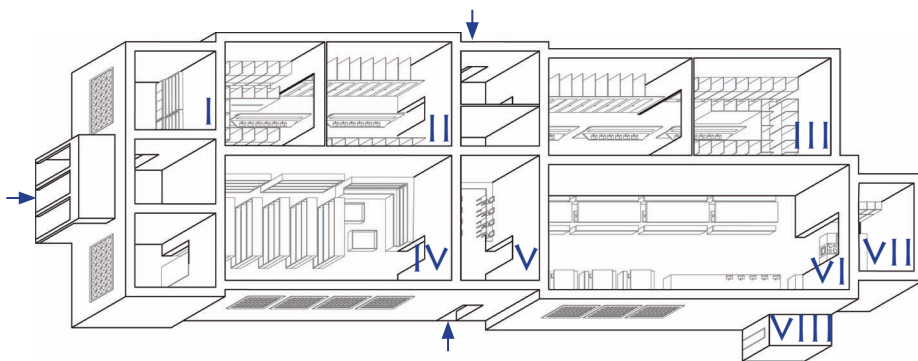
[2] Στη νότια μεριά του νησιού, ανάμεσα στα Προπύλαια και τον Παρθενώνα βρίσκουμε 90 άνετες σκηνές, με αραιή φύτευση για σκίαση.

[3] Ακριβώς απέναντι, στη βόρεια μεριά και ανάμεσα στα Προπύλαια και το Ερέχθειο βρίσκουμε άλλες 100 πιο αραιά τοποθετημένες και μικρότερες σκηνές. Οι θέσεις των σκηνών δεν είναι αυστηρά προκαθορισμένες - ειδικά τον Δεκαπενταύγουστο η κατάσταση συχνά ξεφεύγει.

[4] Περιμετρικά του Ερέχθειου έχει δημιουργηθεί μια ψευτοπλάζ, με την εναπόθεση άμμου. Το ίδιο το Ερέχθειο χρησιμοποιείται ενίοτε ως ντισκοτέκ ή καντίνα. Τραπεζοκαθίσματα, γαλανόλευκες ομπρέλες και ξαπλώστρες συμπληρώνουν το ειδυλιακό σκηνικό.

[5] Ο τρόπος που η νέα πραγματικότητα του κάμπινγκ θα αντιμετώπιζε τον Παρθενώνα προκάλεσε πολλές αντιδράσεις. Τελικά αποφασίστηκε το μνημείο να μείνει ως έχει και να μην φιλοξενήσει καμιά χρήση,

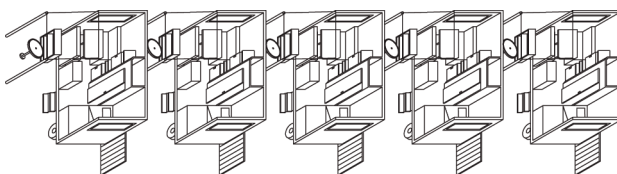

90

103

64

πέρα από το να βρίσκεται εκεί για τις αναμνηστικές φωτογραφίες των λουόμενων.

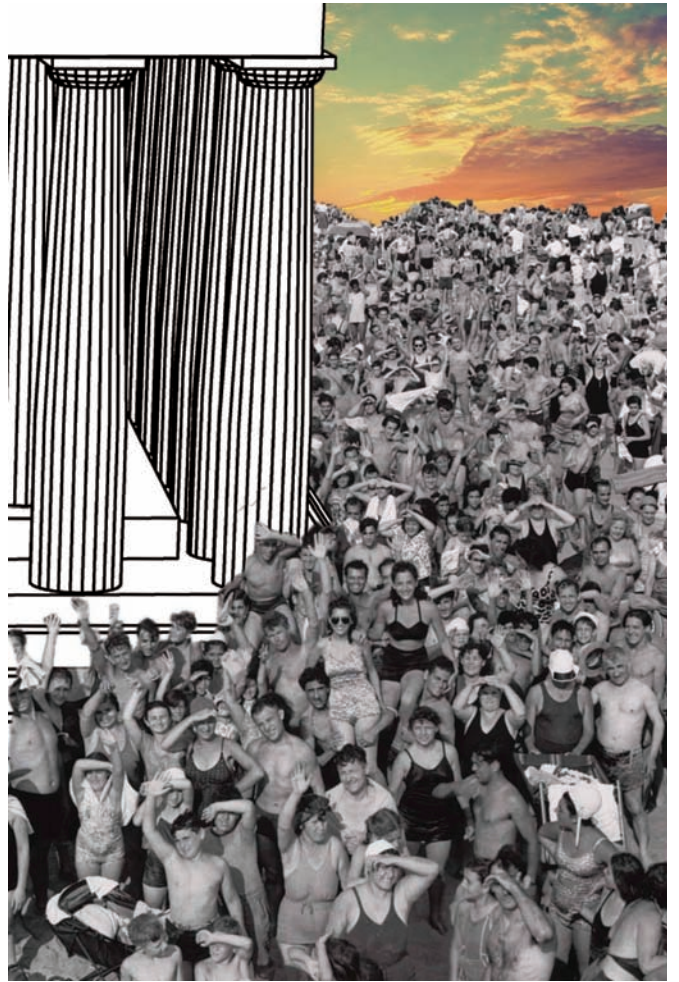
[6] Νότια του Παρθενώνα, στα χνάρια των “πηγαδιών” που είχαν αφήσει οι ανασκαφές του 19ου αιώνα κατασκευάστηκαν τρεις δροσερές πισίνες. Μια άνετη ξύλινη επιφάνεια ανάμεσα τους τις κάνει πιο φιλικές στους επισκέπτες αλλά και πιο ασφαλείς για τα μικρά παιδιά.

[7] Στη βόρεια μεριά του βράχου, δίπλα από το Παλαιό Μουσείο, είναι εγκατεστημένα τα τροχόσπιτα του κάμπινγκ. Υπάρχουν 64 εγκατεστημένα τροχόσπιτα που λόγω της θέσης τους αλλά και της άνεσης που προσφέρουν, γίνονται ανάρπαστα.

[8] Μετά από μια σειρά μικροεπεμβάσεων, το κτίριο του Παλαιού Μουσείου συγκεντρώνει όλες τις απαραίτητες υποδομές για μια οργανωμένη κατασκήνωση: [I] γραφείο διοίκησης και χώρο υποδοχής [II] κοινόχρηστες τουαλέτες και ντους αντρών [III] κοινόχρηστες τουαλέτες και ντους γυναικών [IV] μίνι μάρκετ [V] αίθουσα ηλεκτρονικών υπολογιστών [VI] κοινόχρηστη τραπεζαρία - εντευκτήριο [VII] κοινόχρηστη κουζίνα [VIII] κέντρο scuba diving. Το τελευταίο προσφέρει στους επισκέπτες τη μοναδική εμπειρία να δουν με τα μάτια τους τη βυθισμένη παλιά Αθήνα.

[9] Στο δυτικό άκρο του νησιού μια πλατφόρμα ξεκινά από το επίπεδο της κατασκήνωσης και επιτρέπει την κατάβαση σε ειδικά διαμορφωμένη προβλήτα για βουτιές και ηλιοθεραπεία, στο επίπεδο της θάλασσας. Τους καλοκαιρινούς μήνες ο συνωστισμός γίνεται ανυπόφορος - κάτι που η διοίκηση του ΝΕΟΤ σχεδιάζει να αντιμετωπίσει με μια επέκταση.

Αν και οι τιμές του κάμπινγκ ήταν αρχικά προσιτές για όλους, οι αυξήσεις των τελευταίων ετών οδηγούν όλο και περισσότερους παραθεριστές στην τακτική της ελεύθερης κατασκήνωσης στο διπλανό νησί Φιλοπάππου.

Στην προηγούμενη σελίδα:

- Στιγμιότυπο από τις πισίνες νότια του Παρθενώνα.

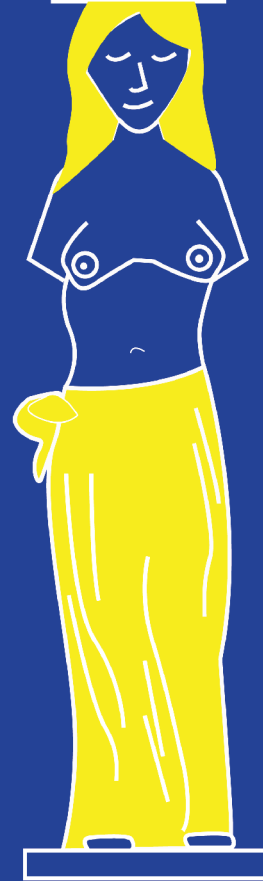
Σε αυτή τη σελίδα από αριστερά προς τα δεξιά και από κάτω προς τα πάνω:

- Ένα θαλάσσιο λεωφορείο πλησιάζει το νησί.
- Αναμνηστική φωτογραφία του κάμπινγκ, κάποιο Δεκαπενταύγουστο.
- Μία από τις πρώτες κάρτ-ποστάλ που κυκλοφόρησε ο ΝΕΟΤ.

Στη διπλανή σελίδα:

- Διαφημιστική αφίσα του κάμπινγκ.

ΚΑΜΠΙΝΓΚ ΑΚΡΟΠΟΛΗ

ΕΝΑ ΔΙΑΜΑΝΤΙ ΣΤΗΝ ΚΑΡΔΙΑ ΤΟΥ
ΑΤΤΙΚΟΥ ΠΕΛΑΓΟΥΣ!

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΑΡΚΟ “ΑΚΡΟΠΟΛΗ”

Οι ίδιες οι πέτρες - και πουθενά αλλού πάνω στη γη δεν έχει υπάρξει ο Θεός τόσο απλόχερος με αυτές όσο στην Ελλάδα - είναι σύμβολα αιώνιας ζωής. Στην Ελλάδα οι πέτρες είναι ευφράδεις: οι άνθρωποι μπορεί να σωπάσουν αλλά οι πέτρες ποτέ.

Henry Miller, *The Colossus of Maroussi*¹

Στην αρχαιότητα, η Ελλάδα υπήρξε η γενέτειρα του Δυτικού πολιτισμού. Οι νεωτερικές δημοκρατίες χρωστάνε πολλά στην πίστη των Ελλήνων στη διακυβέρνηση από το λαό, τη δικαιοσύνη και την ισότητα απέναντι στο νόμο. Οι αρχαίοι Έλληνες πρωτοστάτησαν σε πολλά πεδία που βασίζονται στη συστηματική σκέψη, όπως η βιολογία, η γεωμετρία, η ιστορία, η φιλοσοφία, η φυσική και τα μαθηματικά.

Wikipedia, the free encyclopedia²

ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΤΑΞΙΔΙ ΤΟΥ ΠΑΡΘΕΝΩΝΑ

ΠΑΕΙ ΚΑΙ Η ΑΚΡΟΠΟΛΗ

Σάλο έχει προκαλέσει στη διεθνή κοινότητα η ανακοίνωση της πρότασης του Υπουργείου Πολιτισμού σχετικά με τον Παρθενώνα και το βράχο της Ακρόπολης. Μετά από πολλά χρόνια άκαρπων πιέσεων προς το Βρετανικό Μουσείο, η διεύθυνση αυτού και οι Έλληνες αρμόδιοι κατέληξαν σε μια συναινετική λύση που έχει σοκάρει και προβλέπεται να απασχολήσει τα μέσα για καιρό.

«Η Ακρόπολη, όπως η δημοκρατία, η φιλοσοφία, το θέατρο και τόσα άλλα, δεν ανήκει στην Αθήνα, δεν ανήκει στην Ελλάδα. Ανήκει σε ολόκληρη την ανθρωπότητα» αναφέρει χαρακτηριστικά στη δήλωσή του ο υπουργός Πολιτισμού. Με αυτό ακριβώς το σκεπτικό προτάθηκε και αναμένεται να δρομολογηθεί σύντομα η διαμέλιση του Παρθενώνα και η έναρξη μια μεγάλης παγκόσμιας περιοδείας.

Το Βρετανικό Μουσείο από την πλευρά του, στηρίζει την ιδέα και δεσμεύτηκε να στείλει τα ελγίνεια μάρμαρα ώστε να «συντροφέψουν» το μνημείο στο ταξίδι του. Εκτός αυτού, έχει δεσμευτεί στην παροχή τεχνονγνωσίας σχετικά με την προετοιμασία και την αποπεράτωση όλων των σταδίων της περιοδείας.

Ενοχλημένοι φαίνονται οι πολίτες της Ελλάδας και ιδιαίτερα οι Αθηναίοι και οι Αθηναίες. «Αν φύγει ο Παρθενώνας, τι θα έρχεται ο κόσμος να βλέπει; Τι πολυκατοικίες;» αναρωτιέται η κυρία Τζωρτζοπούλου, καταστηματάρχη της Πλάκας.

Η Unesco, ο αρμόδιος διεθνής φορέας σε ανάλογα θέματα σημειώνει ότι το καθεστώς Μνημείου Παγκόσμιας Κληρονομιάς που ισχύει για το βράχο της Ακρόπολης συνολικά σημαίνει ότι όντως ο τόπος

Η Ακρόπολη ως delete.

Σε αυτήν τη σελίδα, από πάνω προς τα κάτω:

[3.1] «Ο βομβαρδισμός του Παρθενώνα από τα στρατεύματα του Fr. Morosini» του G.M. Verneda, 1707.

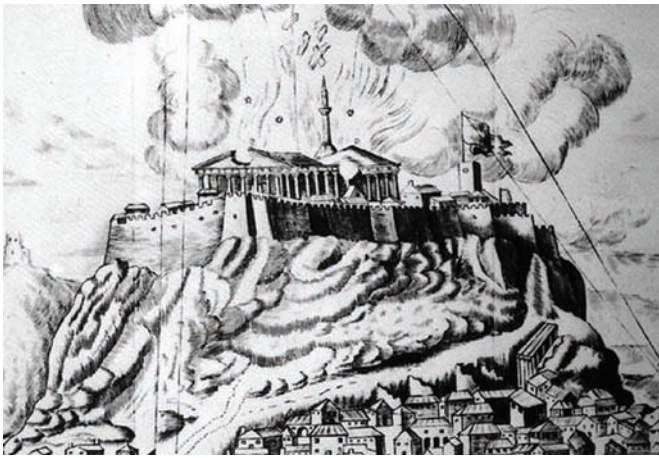
[3.2] [3.3] [3.4] Η Ακρόπολη υπό σοβιετική απειλή στα εξώφυλλα εφημερίδων της 12ης Αυγούστου 1961.

[3.5] «Athens Burning», εξώφυλλο του ομώνυμου δίσκου των Stress, πρώτη κυκλοφορία 1983.

Στη διπλανή σελίδα, από πάνω προς τα κάτω:

[3.6] Αποσπάσματα από την προκήρυξη του Σ.Α.Σ.Α του Γιώργου Μακρή

[3.7] [3.8] Η Ακρόπολη στις φλόγες - σεναριακός καταλύτης στην «Αθηθινή Ζωή» του Πάνου Χ.Κούτρα, 2004.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ: ΠΑΝΟΣ Β. ΚΟΚΚΑΣ
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ: ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΚΑΡΑΓΙΩΡΓΑΝΙΔΗΣ
ΛΕΩΝΕΙΔΗΣ ΚΑΙ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
ΑΘΗΝΑΙ, 24, ΒΟΥΛΕΒΟΥ 26, ΤΗΛ. 624.931
ΑΝΕΛΑΡΤΗΡΙΟΣ ΕΡΩΝΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΠΕΡΙΟΔΟΣ Α', (ΚΑΤΟΧΗΣ) 1-

ΥΠΟΔΕΙΚΝΥΩΝ ΩΣ «ΛΟΓΙΚΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗΝ» ΤΗΝ ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΨΙΝ ΤΟΥ ΝΑΤΟ

Ο ΚΡΟΥΤΣΕΦ ΕΠΙΣΕΙΕΙ ΑΠΕΙΛΗΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Δεν πρόκειται να σωθῆ, λέγει, οὔτε αὐτὴ ἡ Ἀκρόπολις Ἀγγεῖται ἡ τύχη

ΣΤΑΣ ΕΛΛΗΝΕΙΣ ΣΕΛΙΣ 10

ΕΜΠΡΟΣ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΞΩ

ΦΟΝΗΣΑΝ ὙΒΕ-Τ ΚΑΙ ΡΑΒΙΚΟΣ ΔΕΙΣΜΟΣ

Ο ΚΡΟΥΤΣΕΦ ΑΠΕΙΛΕΙ ΝΑ ΒΟΜΒΑΡΙΣΗ ΤΗΝ ΑΚΡΟΠΟΛΙΝ ΛΟΓΩ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΔΥΝΑΜΙΝ ΤΟΥ Ν.Α.Τ.Ο. ΠΡΟΣΚΑΛΕΙ ΤΗΝ ΔΥΣΙΝ ΕΙΣ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΙΣ

Ἡ αὐθιχὴ εἰρήνη διὰ τὸ Βερολίνον εἶπεν, δὴ ὑπογραφῆ ἔντος τοῦ ἔτους

ΡΟΜΠ ὙΠΟΛ ΕΠΙΣΕ ΕΙΣ Ι

ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

Η ΠΡΩΤΗ ΠΡΩΙΝΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΕΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ.

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 12 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1961

Ἐάν, φυσικά, ἐκτραγή γέος παγκόσμιος πόλεμος

Ο ΚΡΟΥΤΣΕΦ ΘΑ ΠΛΗΞΗ ΜΕ ΑΤΟΜΟΒΟΜΒΑΣ ΟΛΑΣ ΤΑΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΒΑΣΕΙΣ ΤΟΥ Ν.Α.Τ.Ο. ΧΩΡΙΣ ΝΑ ΦΕΙΣΘΗ ΟΥΤΕ ΤΗΣ ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ

αυτός αποτελεί πολιτιστική μνήμη της ανθρωπότητας. Τυχόν παρεμβάσεις σε αυτόν θα πρέπει να γίνονται υπό τις αυστηρότερες συνθήκες. Η νέα πρόταση βέβαια είναι πολύ παραπάνω από μια απλή παρέμβαση και η Unesco δεν έχει πει ακόμα την τελευταία λέξη - ενώ φήμες θέλουν γνωστή ελληνίδα διapλεκόμενη να στηρίζει δυναμικά την πρόταση μέσω της θέσης της στον Οργανισμό.

Σχετικά με τη χρηματοδότηση της περιοδείας έχουν ήδη πέσει στο τραπέζι τα επικρατέστερα σενάρια. Το Ίδρυμα Σ. Νιάρχος προσφέρθηκε να δωρίσει ένα πλοίο ειδικά διαμορφωμένο για τη μεταφορά του μνημείου και τα υπόλοιπα αρχικά έξοδα της αποσυναρμολόγησης και μεταφοράς θα καλυφθούν κατά 50% από κοινοτικά κονδύλια. Στη συνέχεια το εγχείρημα αναμένεται να επιβιώσει από τα εισιτήρια των επισκεπτών του και μόνο, που υπολογίζονται σε δεκάδες χιλιάδες.

Τα ερωτηματικά παραμένουν: Μήπως πρόκειται για άλλη μια εξαγγελία που δε θα πραγματοποιηθεί; Τι θα απογίνει το κενό που θα μείνει στο βράχο μετά την αφαίρεση του Παρθενώνα; Είναι οι συνθήκες κατάλληλες για μια τόσο ιστορική απόφαση; Οι απαντήσεις αναμένονται σύντομα, καθώς το μεγάλο ταξίδι του Παρθενώνα μόλις ξεκίνησε.

*Μαργαρίτα Μαδή,
Ελευθεροτυπία, 2/5/2046*

ΕΤΟΙΜΟΣ ΓΙΑ ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ Ο ΠΑΡΘΕΝΩΝΑΣ | ΤΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΑ ΠΑΡΑΜΕΝΟΥΝ

Μετά από 25 ολόκληρους μήνες εργασιών, το διαμάντι της Αθήνας και το ύψιστο σύμβολο του Δυτικού Πολιτισμού είναι έτοιμο για αναχώρηση. Το φορτηγό πλοίο Ακρόπολη II, γεμάτο με περίπου 16.000 μαρμάρινα κομμάτια, αποπλέει αύριο από το λιμάνι του Πειραιά μετά από έναν προγραμματισμένο αποχαιρετισμό όπου θα δώσει το παρών σύσσωμη η ευρω-

Σ.Α.Σ.Α. να ανατινάξουμε την ακρόπολη ! ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ Αριθ. 1 [...] Έχοντας βάλει σκοπό μας την καταστροφή του Παρθενώνος, μ' απώτερο σκοπό την παράδοσή του στην ουσιαστική αιωνιότητα, που δεν είναι παρά η χωρίς επίγνωση ροή κι η πλούσια σε πιθανότητες αυτόματη μετασκευή της ύλης, που κακώς ονομάζουμε 'χαμό'. Αντιπαθώντας τη χρονική και ιστορική κατοχύρωση της Ακρόπολης, σαν κάτι ανήκουστο και ξένο προς τη ζωή. [...] ΑΠΟΦΑΣΙΖΟΥΜΕ Να θέσουμε ως σκοπό μας την ανατίναξη αρχαίων μνημείων και την προπαγάνδα κατά αυτών. Πρώτη καταστροφή ορίζεται η ανατίναξη του Παρθενώνα, που μας έχει κυριολεκτικά πνίξει. [...]

παϊκή πολιτική ηγεσία και προσωπικότητες του χώρου του πολιτισμού.

Ο Παρθενώνας, αφού έσμιξε με τα ελγίνεια μάρμαρα για μια μεγαλειώδη έκθεση τον προηγούμενο χρόνο στο Νέο Μουσείο Ακρόπολης, θα γυρίσει για την επόμενη εικοσαετία τη Μεσόγειο. Ξεκινώντας από την Ιταλία, για μια μάχη κυριολεκτικά σώμα με σώμα με τις ρωμαϊκές αρχαιότητες, το μνημείο θα περάσει από τη Νότια Γαλλία και το Φεστιβάλ των Κανών, την Ισπανία και την Πορτογαλία, πριν στρίψει στα στενά του Γιβραλτάρ για να επισκεφθεί τη βόρεια Αφρική. Και όλα αυτά είναι μόνο η αρχή - απαιτούνται σχεδόν 6 μήνες για τη συναρμολόγηση του μνημείου κάθε φορά, άλλοι τόσοι για την αποσυναρμολόγησή του και ένας χρόνος παραμονής στον κάθε προορισμό. Κάθε στάση στο ταξίδι λοιπόν, θα διαρκεί κατά μέσο όρο δύο χρόνια.

Πίσω στην Αθήνα, παρά την έντονη ικανοποίηση του κοινού από την έστω και πρόσκαιρη επιστροφή των ελγινείων. το νέο αστικό τοπίο που δημιουργεί η απουσία του Παρθενώνα προκαλεί τουλάχιστον αμηχανία στους κατοίκους της Αθήνας. Χωρίς να είναι ακόμα τίποτα σίγουρο, φημολογείται ότι το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο και το Ίδρυμα Ωνάση βρίσκονται κοντά σε νέα απόφαση σοκ.

«Θέλουμε να διασφαλίσουμε το καλύτερο τόσο για την Αθήνα ως σύνολο όσο και για την ίδια την Ακρόπολη. Η πρότασή μας είναι ό,τι καλύτερο θα μπορούσε να συμβεί στην πόλη μετά την αποχώρηση του Παρθενώνα» σημειώνει ο διευθύνων σύμβουλος του Ιδρύματος Ωνάση. Σε ανακοίνωσή του το ΚΑΣ παραδέχεται ότι το κενό πρέπει να αντιμετωπιστεί με τρόπο δυναμικό, αλλά η νέα πρόταση πρέπει να σεβαστεί απολύτως τα μνημεία που έχουν απομείνει καθώς «ο ιερός βράχος πέρασε πολλά τους μήνες της αποσυναρμολόγησης».

Τις επόμενες βδομάδες αναμένονται οι πρώτες εξακριβωμένες πληροφορίες για την πρόταση - η οποία μένοντας πιστή στο κλίμα ανάλογων παρεμβάσεων του Ιδρύματος Ωνάση, φημολογείται ότι θα δώσει στην Αθήνα μια ανάσα δροσιάς.

Ανώνυμος, Ελεύθερος Τύπος, 25/1/2049

ΠΝΕΥΜΟΝΑΣ ΠΡΑΣΙΝΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΨΥΧΗΣ Η ΑΚΡΟΠΟΛΗ | Η ΝΕΑ ΠΡΟΤΑΣΗ - ΣΟΚ

Το φως της δημοσιότητας είδαν τα σχέδια της πρότασης που επεξεργάζονταν εδώ και καιρό το Ίδρυμα Ωνάση, το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο και μια μεγάλη ομάδα μαθητευόμενων αρχιτεκτόνων. Το «Μητροπολιτικό Πάρκο Ακρόπολης», όπως είναι ο επίσημος τίτλος, έρχεται να προσφέρει στους κατοίκους του κέντρου της Αθήνας ένα χώρο υψηλού σχεδιασμού που συνδυάζει χρήσεις αναψυχής, άθλησης αλλά και ασφαλώς πολιτισμού.

Η κατασκευή που θα «αντικαταστήσει» τον Παρθενώνα διακρίνεται για τη φαντασία της και τον παιχνιδιάρικο σχεδιασμό της. Μια «φοινικοστοιχία» που ουσιαστικά αντιγράφει τις κιονοστοιχίες του αρχαίου Ναού τοποθετείται σε ένα βάθρο δύο μέτρων και περικλείει έναν ανοιχτό χώρο πολλαπλών χρήσεων. Η κατασκευή θα είναι ορατή από ολόκληρη την Αττική - όπως και ο προκάτοχός της. Η σχεδιαστική ομάδα δέχτηκε κριτικές που θεώρησαν το έργο της «εξευτελισμό» αλλά απάντησε κυνικά: «Ο Παρθενώνας ήταν εκεί 2500 χρόνια, θα γυρίσει σε 200, δεν μπορείτε να περιμένετε λίγο»;

Στην υπόλοιπη επιφάνεια του νέου Πάρκου, συνολικής έκτασης που υπερβαίνει τα 40 στρέμματα, διανέμεται μια σειρά από προκατασκευασμένα στοιχεία που φέρουν φυτεύσεις και κατασκευάζεται ένα δίκτυο πεζοδρομημένων διαδρομών. «Ήταν εξαιρετικά δύσκολο να προχωρήσουμε το πρότζεκτ με τρόπο που να μην αλλοιώνει το ανάγλυφο και ταυτόχρονα να προφυλλάσει τα υπάρχοντα μνημεία» μας δήλωσε αποκλειστικά ο Πάνας Ιωάννου εκ μέρους της σχεδιαστικής ομάδας. «Η τελική πρόταση μπορεί ανά πάσα στιγμή να αποσυναρμολογηθεί χωρίς να αφήσει κανένα καταστροφικό σημάδι στο βράχο. Όλα έχουν γίνει με γνώμονα το καλό και τη φροντίδα της Ακρόπολης».

Στη βορειοδυτική πλευρά της Ακρόπολης και έπειτα από έντονη πίεση από μέρος του Δήμου Αθηναίων, άλλη μια αποσυναρμολογούμενη επιφάνεια συγκεντρώνει μια σειρά από αθλητικές εγκαταστάσεις. «Αυτή είναι η Ακρόπολη που πραγματικά θέλουν οι κάτοικοι της Αθήνας. Ένα σημείο συνάντησης και συναναστροφής αντάξιο μιας μητρόπολης όπως η Αθήνα» δήλωσε στην τελετή παρουσίασης της νέας πρότασης η δήμαρχος Αθηναίων, Ζωή Κωνσταντοπούλου.

Τα κόμματα της αντιπολίτευσης εξακολουθούν να ασκούν δριμεία κριτική στην κυβέρνηση για το χειρισμό του θέματος. «Η αποχώρηση του Παρθενώνα ήταν η μεγαλύτερη καταστροφή των τελευταίων ετών. Η κυβέρνηση χωρίς να υπολογίζει τίποτα, συνεχίζει να υποβιβάζει τον τόπο και να ντροπιάζει την Ελλάδα στη διεθνή κοινότητα. Η Νέα Δημοκρατία δε θα στηρίξει την τροπολογία για το Μητροπολιτικό Πάρκο στο Κοινοβούλιο» σύμφωνα με τον Κυριάκο Μησοτάκη.

Παρά τις αντιδράσεις και τα παράπονα, εφόσον το Ακρόπολη II έχει ήδη αποπλεύσει από τον Πειραιά και η κυβέρνηση δηλώνει αποφασισμένη, δε μένει παρά να δούμε την νέα πρόταση να πραγματοποιείται. Το Μητροπολιτικό Πάρκο θα παραδοθεί στους Αθηναίους και τις Αθηναίες στις αρχές του επόμενου έτους, εκτός απροόπτου, και θα τους συντροφεύει για τους επόμενους δύο αιώνες - αναμένοντας την επιστροφή του Παρθενώνα.

Ανώνυμος, Τα Νέα, 14/3/2049

Η Ακρόπολη ως cory/paste:

Σε αυτή τη σελίδα, από πάνω προς τα κάτω, αντίγραφα του Παρθενώνα:

[3.9] Στο Nashville, Tennessee των ΗΠΑ.

[3.10] Στο μνημείο του Walhalla, στο Regensburg της Γερμανίας.

[3.11] Στο ημιτελές National Monument of Scotland, στο Εδιμβούργο του Ην. Βασιλείου.

Στην απέναντι σελίδα, από πάνω προς τα κάτω, μικρότερης κλίμακας και άλλης μορφής ρέπλικες:

[3.12] Η Ακρόπολη κατασκευασμένη από τουβλάκια lego. Από τον Ryan McNaught για το Nicholson Museum, University of Sydney, 2014.

[3.13] Ο Παρθενώνας ως κέντημα, άγνωστου καλλιτέχνη και χρονολογίας.

[3.14] Ο Παρθενώνας ως φρουτί ζελέ. «Parthenon - The Taste of Greece», Ηλίας Καρνιάρης, 2015.

PARTHENON FREE

Σε μια επίσκεψη στο λόφο της Ακρόπολης το Νοέμβριο του 2014, ένα νεαρό ζευγάρι εθεάθη να δείχνει τον Παρθενώνα στα παιδιά του και να λέει: «Να, αυτή είναι η Ακρόπολη, αυτός εδώ ο ναός». Είναι γεγονός ότι για πολλούς ο Παρθενώνας και η Ακρόπολη είναι συνώνυμα. Ή καλύτερα, ότι η σύγχυση τους αποτελεί κλασική περίπτωση μετωνυμίας. Εκτός όμως από μια γλωσσολογική προσέγγιση³, μπορούμε να αναλύσουμε τη σχέση του Παρθενώνα και της Ακρόπολης με σύγχρονους, ψηφιακούς όρους.

Εν αρχή ην το *delete*. Κατά κανόνα, η *διαγραφή* ενός αρχείου από έναν ηλεκτρονικό υπολογιστή δεν το εξαφανίζει για πάντα, παρά το μεταφέρει σε έναν *κάδο ανακύκλωσης*. Η Ακρόπολη έχει υπάρξει πολλές φορές το αντικείμενο καταστροφικών *διαγραφών* που ποτέ δεν την έχουν διαγράψει εξ'ολοκλήρου. Η ιστορία του λόφου είναι γεμάτη από καταστροφές, από τους Πέρσες το 480 π.Κ.Ε και τους Ερούλους το 267 Κ.Ε. μέχρι τους Ενετούς το 1687 Κ.Ε. [3.1], όπως και οι τόσες αλλαγές στις χρήσεις του διαγράφουν κατά μια έννοια ένα κομμάτι του παρελθόντος του.

Εκτός από την επίσημη ιστορία, μπορούμε να εντοπίσουμε και ένα πλήθος από *φανταστικές* καταστροφές του Παρθενώνα. Το μνημείο έχει βρεθεί υπό σοβιετική απειλή [3.2] [3.3] [3.4], έχει τυλιχτεί στις φλόγες σε εξώφυλλα πανκ δίσκων [3.5] και έχει εμπνεύσει λογοτεχνικά έργα που οραματίζονται την εξαφάνισή του⁴. Εκτός από τη λογοτεχνική προκήρυξη του Γιώργου Μακρή [3.6], ο Παρθενώνας έχει βρεθεί και στο στόχαστρο πραγματικών οργανώσεων αντάρτικου πόλης. Η επαναστατική οργάνωση «Οκτώβρης '80» είχε κυκλοφορήσει, το Μάιο του 1981, προκήρυξη σύμφωνα με την οποία είχε *υπονομεύσει με εκρηκτικά σε πολλά σημεία τον βράχο της Ακρόπολης*.⁵

Ένα *delete* της Ακρόπολης στο οποίο αξίζει να σταθούμε, γίνεται στην «Αληθινή Ζωή» του Πάνου Χ. Κούτρα (2004) [3.7] [3.8]. Στην ταινία παρακολουθούμε μια ιστορία που καμία σχέση δεν έχει με την Ακρόπολη, πέρα από τη χρήση της ως *background* στο σπίτι ενός από τους πρωταγωνιστές. Μέχρι που

- Σε αυτή τη σελίδα, από πάνω προς τα κάτω:
- Γερανοί αποσυναρμολογούν τον Παρθενώνα πριν ξεκινήσει το μεγάλο ταξίδι του.
 - Αναμνηστικές φωτογραφίες του Παρθενώνα στο Χονγκ Κονγκ και το Central Park της Νέας Υόρκης.
 - Ο Παρθενώνας επιδεικνύει την αυθεντικότητά του μπροστά από το μνημείο του Walhalla και τον Παρθενώνα του Nashville των ΗΠΑ.
 - Διάστημα, το τελευταίο σύνορο.

ένα καλοκαιρινό βράδυ, ανεξήγητα, ο βράχος τυλίγεται στις φλόγες και το ξαφνικό αυτό γεγονός καθίσταται ο σεναριακός καταλύτης πριν η ταινία προχωρήσει στο δεύτερο μέρος της. Θα μπορούσαμε να πούμε, ότι κάθε διαγραφή, είτε ανήκει στη σφαίρα του ιστορικού είτε σε αυτή του φανταστικού, μπορεί ταυτόχρονα να έχει και έναν ανανεωτικό, καταλυτικό χαρακτήρα.

Μια παρηγοριά που μπορεί να μετριάσει τη θλίψη μιας διαγραφής, είναι τα αποτελέσματα του *copy/paste*, της αντιγραφής και της επικόλλησης. Ακόμα και αν μια διαγραφή καταστρέψει οριστικά τον Παρθενώνα, υπάρχουν πολλά αντίγραφα του στον κόσμο - και μάλιστα σε καλύτερη κατάσταση από το ερείπιο της Ακρόπολης - για να μετριάσουν τον πόνο του αποχωρισμού⁶. Η μορφολογία του Παρθενώνα έχει αποτελέσει τη σίγουρη λύση για πολλά μνημειακά αρχιτεκτονικά προγράμματα - από τη μια άκρη του Ατλαντικού στην άλλη [3.9] [3.10] [3.11]. Αυτοί οι άλλοι Παρθενώνες (και άλλοι μικρότεροι που εμφανίζονται ανά τον κόσμο)⁷ ίσως να δίνουν μια καλύτερη ιδέα της δόξας και του μεγαλείου που φαντασιωνόμαστε στο ερείπιο που υπάρχει σήμερα στην Ακρόπολη.

Οι αντιγραφές του Παρθενώνα δεν περιορίζονται μόνο σε ανάλογα με αυτόν μνημεία⁸. Οι αναρίθμητες, μικρότερης κλίμακας ρεπλικές του [βλ. σελ. 25 και 28] μας επιτρέπουν να κουβαλάμε έναν Παρθενώνα μαζί μας παντού. Υπάρχει ένα αντίγραφο του Παρθενώνα για κάθε ηλικία, για μικρούς [3.12] και για μεγάλους [3.13]. Και αν τον αγαπάμε παράφορα και πραγματικά, μπορούμε μέχρι και να τον φάμε [3.14] - χωρίς γλουτένη και κατάλληλο ακόμα και για χορτοφάγους.

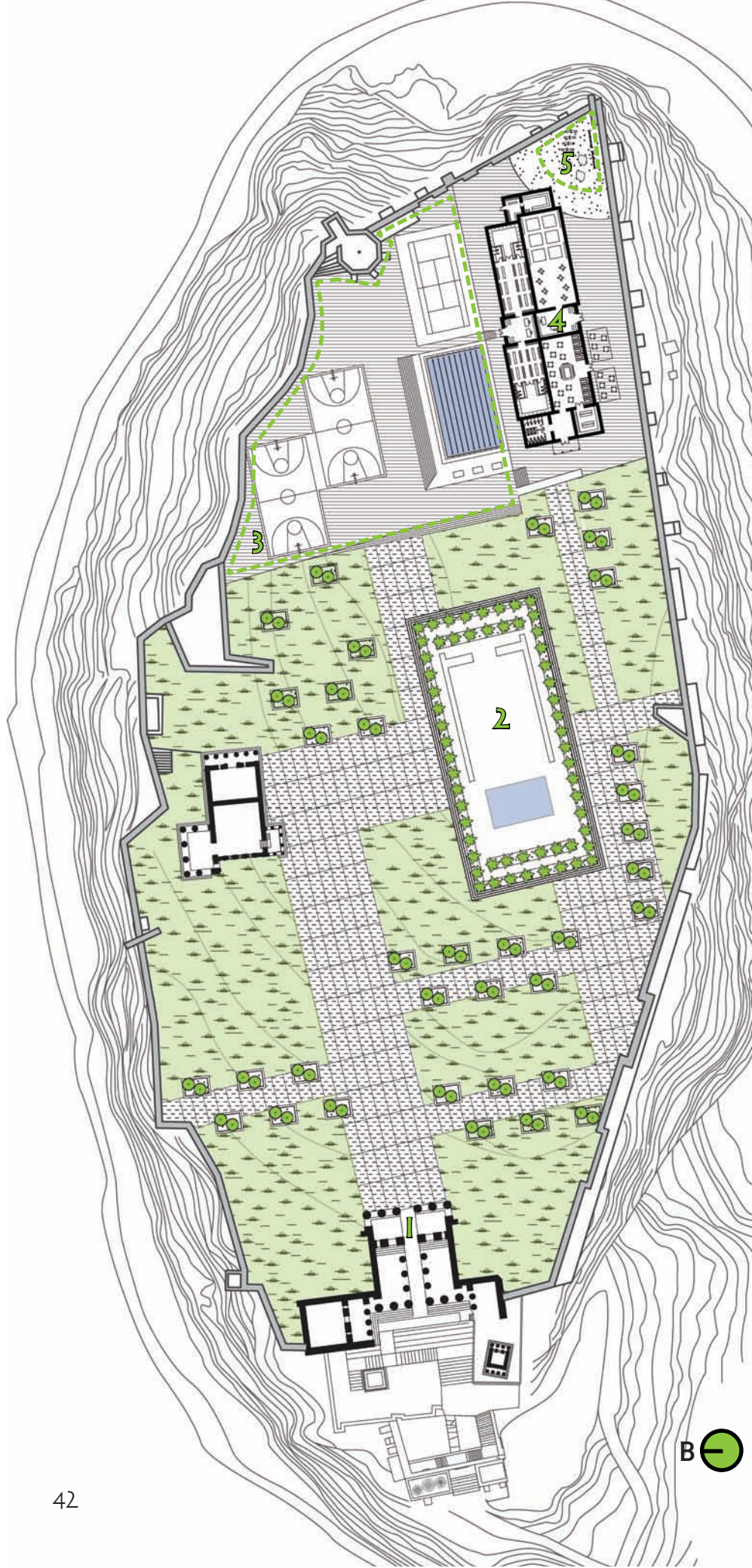
Όσα αντίγραφα και αν δημιουργήσει, το *copy/paste* αφήνει το πρωτότυπο στη θέση του. Υπάρχει όμως και το *move*, η μετακίνηση ή αποκοπή. Τέτοια δεν έχει γνωρίσει ούτε η Ακρόπολη ούτε ο Παρθενώνας, παρά μόνο αποσπασματικά - με τα ελγίνεια μάρμαρα για παράδειγμα. Και είναι γαργαλιστικό, αν όχι σκανδαλιστικό, να σκεφτούμε την απόλυτη μετακίνηση του Παρθενώνα να πραγματοποιείται μετά από κρατική παρέμβαση.

Το «Μεγάλο Ταξίδι του Παρθενώνα» δίνει την ευκαιρία σε όσους ήξεραν μόνο αντιγραφές του μνημείου να απολαύσουν από κοντά, με τα ίδια τους τα μάτια, το αυθεντικό, *the real thing*. Επίσης, δίνει στον Παρθενώνα την ευκαιρία να γνωρίσει και αυτός τον κόσμο, αφού όλος ο κόσμος τον έχει γνωρίσει. Και, τέλος, δίνει στην Αθήνα την ανάσα δροσιάς που τόσο πολύ επιθυμεί. *Πράσινο* - το φετίχ των αστικών αναπλάσεων αφού δείχνει να μην έχει και τόση σημασία η ποιότητα μιας πρότασης αρκεί να είναι πράσινη⁹ - πολύ πράσινο, και μάλιστα ψηλά ώστε να το βλέπουν όλοι.

Ένα ουσιαστικό και εύλογο ερώτημα παραμένει κατά την απουσία του Παρθενώνα. *Μια Ακρόπολη ελεύθερη από Παρθενώνα θα είναι άραγε εξίσου Ακρόπολη;*

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Miller, 1945, 54. (η μετάφραση δική μου)
2. Wikipedia. Greece. Ανακτήθηκε από τον ιστότοπο <http://en.wikipedia.org/wiki/Greece#Culture> στις 14/1/2015. (η μετάφραση δική μου)
3. Για μια ανάλυση αναφορικά με τον Παρθενώνα, ταξινομημένη με βάση τα *πάθη του λόγου* βλ. Φιλλιπίδης, 1994.
4. Το κείμενο του Γιώργου Μακρή αποτελεί ίσως τη διασημότερη λογοτεχνική «καταστροφή» του Παρθενώνα (για μια κριτική θεώρηση της βλ. Αμπατζοπούλου, 1986). Παρόμοιες έχουν υπογραφεί από το φουτουριστή Filippo Tomaso Marinetti, τον Έλληνα ποιητή Νικόλα Κάλα, το θεωρητικό και λογοτέχνη Χρήστο Βακαλόπουλο (1989) και, πρόσφατα, από το συγγραφέα Χρήστο Χρυσόπουλο (2010). Για ένα υποτυπώδες αρχείο των λογοτεχνικών καταστροφών του Παρθενώνα βλ. το, συνοδευτικό στο βιβλίο του, ιστότοπο του Χ. Χρυσόπουλου <http://theparthenonbomber.blogspot.gr>, τελευταία προσπέλαση στις 25/1/2015.
5. Λαμπρόπουλος Β. Γ. «Τρομοκρατία... “Έχουμε βάλει εκρηκτικά στην Ακρόπολη”». *Το Βήμα*. 10/08/2010
6. Σχετικά με την επιρροή του Παρθενώνα στη μεταγενέστερη αρχιτεκτονική παραγωγή αλλά και τα «αντίγραφα» του ανά τον κόσμο βλ. Τουρνικιώτης, 1994β, 202-229.
7. Μια ολοκληρωμένη λίστα με μικρότερης κλίμακας αντιγραφές του Παρθενώνα ξεπερνά τις προθέσεις αυτής της εργασίας. Ενδεικτικά, μπορεί να αναφερθεί ένα ομοίωμα του Παρθενώνα, που έχει ανεγερθεί στη Χαλκιδική για να χρησιμεύει ως φόντο σε γάμους Ρώσων τουριστών. Για περισσότερα, βλ. το ντοκυμαντέρ του Vice «*Η Επέλαση των Ρώσων στη Χαλκιδική*», διαθέσιμο στον ιστότοπο <http://www.vice.com/gr/video/i-epelasi-ton-rosos-meros-1>, τελευταία προσπέλαση στις 16/1/2015.
8. «*Η Ακρόπολη, παρ'όλα αυτά, έδειχνε να γλιστράει πάντα από τη θέση της στη κορυφή του λόφου και να εμφανίζεται οπουδήποτε αλλού στην Αθήνα: σε αρχαιολογικά βιβλία, σχολικά εγχειρίδια, εφημερίδες, καρτ-ποστάλ, κινούμενα σχέδια, τραγούδια, ιστορίες και αναμνήσεις*» (Yalouri, 2001, 20, η μετάφραση δική μου)
9. Ένα πρόσφατο, χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το RethinkAthens. Τα σχέδια που κέρδισαν το διαγωνισμό για την ανάπλαση του κέντρου της Αθήνας που προκήρυξε το Ίδρυμα Ωνάση, τουλάχιστον στο αρχικό στάδιο της επιλογής τους, ήταν φτωχού και ανεπαρκούς σχεδιασμού - είχαν όμως το ατού των έντονων χρωματικά φυτεύσεων.

Η ιστορική απόφαση του 2046 σίγουρα ήταν ένα ευχάριστο διάλειμα για τον Παρθενώνα - μια ευκαιρία να αλλάξει παραστάσεις μετά την πολύχρονη, σχεδόν αιώνια, παραμονή του στην Αθήνα. Το κενό που άφησε όμως ήταν δύσκολο να αποκατασταθεί.

Η πρόταση σοκ που ακολούθησε δύο χρόνια μετά, παρηγορεί τους κατοίκους της Αθήνας μέχρι την επιστροφή του αγαπημένου τους μνημείου. Περιμένοντας τον Παρθενώνα, οι Αθηναίοι και οι Αθηναίες μπορούν να απολαύσουν ένα πάρκο ευρωπαϊκών προδιαγραφών στο κέντρο της πόλης.

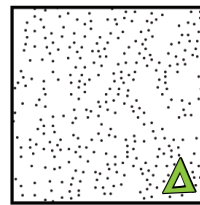
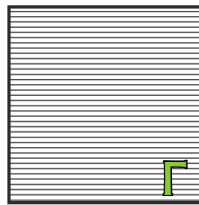
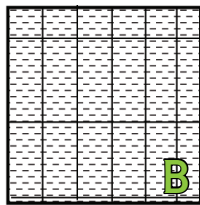
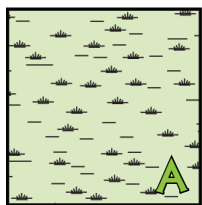
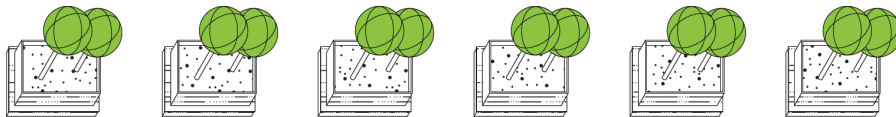
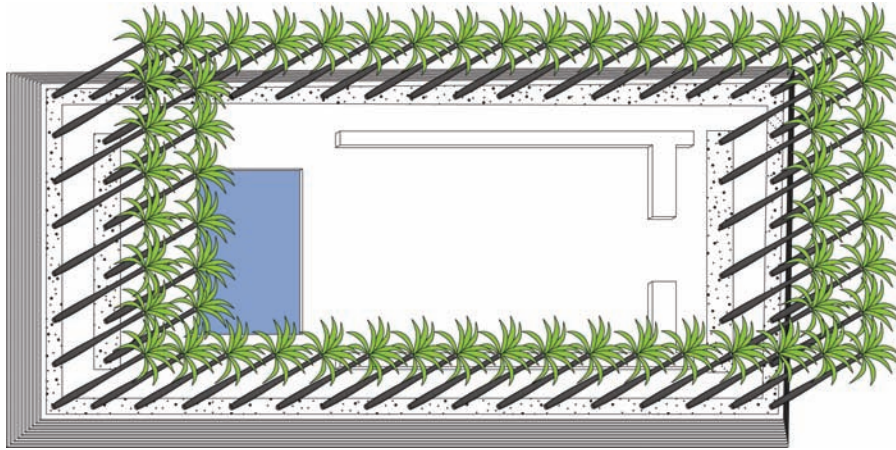
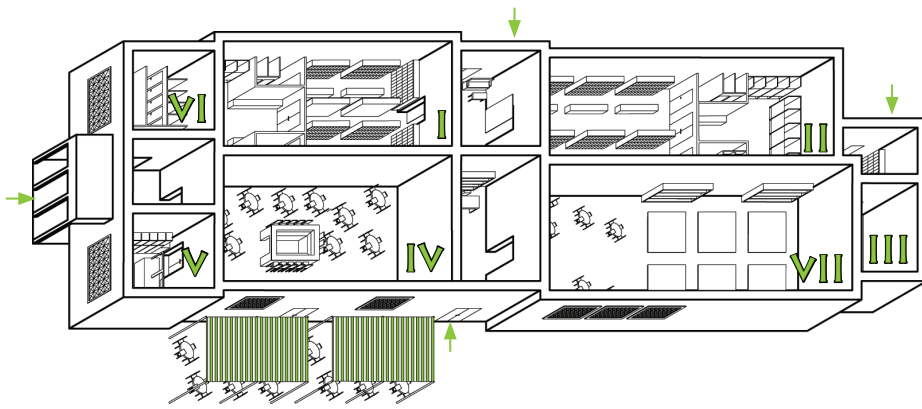
Το Μητροπολιτικό Πάρκο Ακρόπολης ανανεώνει την εικόνα και τις λειτουργίες του βράχου με τρόπο ήπιο και αντιστρέψιμο. Ό,τι έμεινε πίσω, δηλαδή το Ερέχθειο, τα Προπύλαια και ο Ναός της Αθηνάς Νίκης, παραμένει ανέπαφο. Μικρότερες αρχαιότητες, όπως ο Ναός της Ρώμης και του Αυγούστου ή άλλα διάσπαρτα μαρμαρίνα στοιχεία, μεταφέρονται στο Νέο Μουσείο Ακρόπολης. Οι παρεμβάσεις του Πάρκου είναι σχεδιασμένες ώστε να μην αλλοιώσουν το ανάγλυφο και να μην επιβαρύνουν το βράχο.

Πιο συγκεκριμένα:

[1] Ξεκινώντας από τα Προπύλαια, ένα δίκτυο ευρύτερων πεζοδρόμων απλώνεται σε ολόκληρη την επιφάνεια του πάρκου. Η πεζοδρόμηση αυτοστηρίζεται στα δομικά της στοιχεία και δεν αφήνει σημάδια στο βράχο. Σε πολλά σημεία των πεζοδρόμων, τοποθετούνται τα «κιβώτια» φύτευσης. Εκτός από σκίαση και δροσιά, προσφέρουν στους επισκέπτες και ένα μέρος να αναπαυτούν - στο πεζούλι που διατρέχει το καθένα από αυτά περιμετρικά. Η λύση αυτή, με λογική παρόμοια με αυτή των πεζοδρόμων, επιλέχθηκε ώστε να μην καταστραφεί ο βράχος από την απευθείας φύτευση δέντρων σε αυτόν.

[2] Ο «Νέος Παρθενώνας» παρά τις αναμενόμενες αντιδράσεις έγινε αποδεκτός με ενθουσιασμό, αρχικά από τους

τουρίστες και έπειτα από τους ντόπιους. Στο ανοιχτό χώρο που περικλείουν οι 58 φοινίκες του, διοργανώνονται από καλοκαιρινές συναυλίες και ποιητικές βραδιές, μέχρι σαββατιάτικα Πικ-Νικ με Θέα και πάρτυ.

[3] Στο βορειοδυτικό κομμάτι του βράχου, χωροθετούνται οι αθλητικές εγκαταστάσεις του Πάρκου με δύο γήπεδα μπάσκετ, ένα τένις και μία μικρή πισίνα.

[4] Το Παλιό Μουσείο ανακαινίζεται και λειτουργεί συμπληρωματικά τόσο ως προς τις αθλητικές εγκαταστάσεις όσο και προς ολόκληρο το Πάρκο, ως συσσωρευτής χρήσεων. Περιλαμβάνει: [I] αποδυτήρια αντρών [II] αποδυτήρια γυναικών [III] μικτή σάουνα [IV] ένα εστιατόριο [V] κουζίνα και [VI] τουαλέτες εστιατορίου [VII] ένα Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών που λειτουργεί υπό την αιγίδα του Δήμου Αθηναίων.

[5] Για τους μικρούς φίλους του Πάρκου, στο νοτιοδυτικό του άκρο λειτουργεί παιδική χαρά.

Στο πάρκο συναντάμε μια περιορισμένη ποικιλία από δάπεδα. Ειδικότερα:

[Α] Καθώς η φύτευση γρασιδιού επί του βράχου ήταν σχεδόν αδύνατη, αποφασίστηκε οι περιοχές που δεν καλύπτονται από το δίκτυο των πεζοδρόμων να μείνουν ως έχουν και να διατηρηθεί η βλάστηση που αυτοφύεται εκεί.

[Β] Η επιφάνεια του δικτύου των πεζοδρόμων αποτελείται από προκατασκευασμένες τσιμεντένιες πλάκες με αντιολισθητικό ανάγλυφο που στηρίζονται επάνω σε μια ελαφριά μεταλλική κατασκευή.

[Γ] Ο χώρος των αθλητικών εγκαταστάσεων και του παλαιού μουσείου εδράζεται πάνω σε μια επίσης αποσυναρμολογούμενη επιφάνεια από ξύλινα πατώματα εξωτερικού χώρου, τύπου deck.

[Δ] Στο χώρο της παιδικής χαράς και στα προκατασκευασμένα «κιβώτια» φυτεύσεων τοποθετείται χαλίκι.

Σε αυτή τη σελίδα επάνω:

- Φωτορεαλιστικές αποδόσεις του Πάρκου και της κατασκευής του «Νέου Παρθενώνα», όπως διέφρασαν από το Ίδρυμα Ωνάση μετά την ανακοίνωση της νέας πρότασης.

Σε αυτή τη σελίδα κάτω:

- Χιουμοριστική καρτ-ποστάλ που κυκλοφόρησε μετά την ανακοίνωση της περιοδείας του Παρθενώνα.

Στη διπλανή σελίδα:

- Προπαγανδιστική αφίσα του πάρκου, όπως εμφανίστηκε στους σταθμούς του μετρό μετά τα εγκαίνιά του.

Ο ΠΑΡΘΕΝΩΝΑΣ ΠΑΕΙ ΔΙΑΚΟΠΕΣ

ΕΣΕΙΣ ΔΕ ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΝΑ ΠΑΤΕ ΜΑΚΡΙΑ

**ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΑΡΚΟ
ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ**

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΚΑΞ
ΚΕΝΤΡΙΚΟ
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Ίδρυμα
Ακρόπολη

ΔΗΜΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΑΣΙΝΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΟΥ
ΠΑΡΚΟΥ
ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ

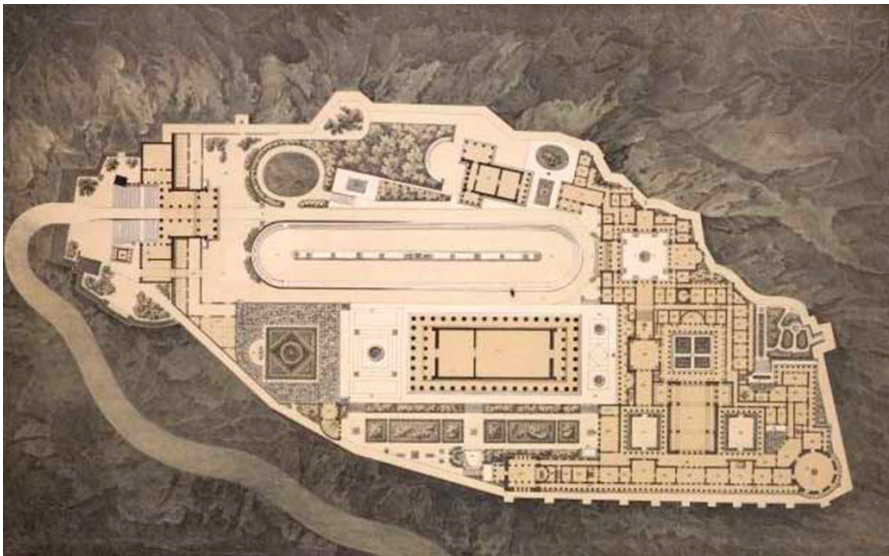
ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΑΡΚΟ “ΑΚΡΟΠΟΛΗ”

Αντί να κοπεί ο μισθός και η σύνταξη, καλύτερα να ενοικιάσει η πολιτεία την Ακρόπολη και όχι μόνον. [...] Δεν κατάλαβα; Εάν την ενοικιάσουμε την Ακρόπολη, θα φύγει από τη θέση της; Οι Γάλλοι είναι πιο έξυπνοι από εμάς που ενοικιάζουν τις Βερσαλίες;

Γεράσιμος Γιακουμάτος, Το Βήμα, 09/01/2012

Το φως του ήλιου στο Λας Βέγκας, όπως το αντίστοιχο ελληνικό, κάνει τους πολύχρωμους ναούς να ξεχωρίζουν περήφανα και καθαρά μέσα στην έρημο. Αυτή είναι μια ποιότητα που δύσκολα αποτυπώνεται στο φιλμ. Καμιά φωτογραφία της Ακρόπολης δεν το κάνει σωστά. Και το Λας Βέγκας είναι περισσότερο γνωστό για τα φώτα της νύχτας του παρά της ημέρας.

Robert Venturi, Denisse Scott Brown και Steven Izenour,
Μαθαίνοντας από το Λας Βέγκας¹

Μια χαμένη ευκαιρία. Σε αυτή τη σελίδα, από πάνω προς τα κάτω:

[4.1] Δυτική (άνω) και νότια (κάτω) όψη και

[4.2] κάτοψη της πρότασης του Karl Friedrich Schinkel για τα Βασιλικά Ανάκτορα επάνω στο λόφο της Ακρόπολης, το 1834.

Τα αστέρια συναντιούνται - διασημότητες στην Ακρόπολη. Στη διπλανή σελίδα από αριστερά προς τα δεξιά κι από πάνω προς τα κάτω:

[4.3] Η Elizabeth Taylor με τον Mike Todd, το 1958.

[4.4] Η Jane Mansfield, το 1957.

[4.5] Η Margaret Thatcher με τον Denis Thatcher, το 1980.

[4.6] Η Pamela Anderson, το 2010.

[4.7] Η Νάνα Μούσχουρη τραγουδάει την «Αθήνα» του Μάνου Χατζηδάκη με φόντο την Ακρόπολη, σε βίντεο-κλιπ γερμανικής παραγωγής του 2009.

ΜΙΑ ΕΚΔΡΟΜΗ ΣΤΗΝ ΑΚΡΟΠΟΛΗ

Σήμερα πήγαμε με το σχολείο στην Ακρόπολη. Η δασκάλα μας έλεγε από καιρό ότι είναι ένα μέρος πολύ σημαντικό και πρέπει να είμαστε καλά παιδιά, να μη τρέχουμε και να μη φωνάζουμε. Ο Γιάννης έτρεχε πάλι και παραλίγο να χτυπήσει, αλλά η κυρία του είπε να σταματήσει και τότε τον φώναξε και η σεκιούριτι και έκατσε φρόνιμα. Εμένα η Ακρόπολη δε μου άρεσε αλλά ντράπηκα να το πω στη κυρία Μαίρη. Κάτι πέτρες είδαμε που τις είχανε φτιάξει οι αρχαίοι Έλληνες. Οι αρχαίοι Έλληνες μου αρέσουν πολύ, αλλά όχι αυτές οι πέτρες. Έχω και ένα βιβλίο που λέει για αυτούς, μου το είχε πάρει δώρο η μαμά μου το προηγούμενο Σάββατο. Αυτοί οι αρχαίοι έμεναν στον Όλυμπο και όλο τσακωνόνταν και χορεύανε. Μια ιστορία από αυτό το βιβλίο μας την είπε και η κυρία Μαίρη στην εκδρομή. Ο Δίας που ήταν ο πατέρας των θεών είχε μια μέρα πολύ πονοκέφαλο και δεν του περνούσε με τίποτα. Φώναξε λοιπόν τον Ήφαιστο να του δώσει μια στο κεφάλι με το τσεκούρι του, μήπως και του περάσει, γιατί αυτός ήταν θεός και δε φοβόταν τίποτα. Του έδωσε μία ο Ήφαιστος και τι να δει, μέσα στο κεφάλι του ήταν η Αθηνά! Αυτό δείχναν τα αγάλματα σε ένα κομμάτι της Ακρόπολης μας είπε η κυρία Μαίρη, αλλά εγώ τίποτα τέτοιο δεν είδα, μόνο κάτι χαλασμένα πράγματα και πέτρες, πολλές πέτρες.

Δεν ήθελα να πω στην κυρία Μαίρη ότι βαρέθηκα γιατί θα νόμιζε ότι δεν κατάλαβα αυτά που μας έλεγε για την Ακρόπολη. Εγώ όμως τα κατάλαβα, αλλά και πάλι βαρέθηκα. Είναι όπως πάμε με τη μαμά στο νεκροταφείο να καθαρίσει το μνήμα, αυτή μου λέει ότι ο παππούς μου ήταν πολύ καλός αλλά εγώ δεν το ξέρω και βαριέμαι και παίζω. Εμένα αυτό μου αρέσει, να παίζω. Τρέχω ανάμεσα στα μνήματα, πηδάω από το ένα στο άλλο και φωνάζω, και άμα βγει έξω ο Παπαγεράσιμος και μου κάνει παρατήρηση, πάω πιο πέρα και συνεχίζω.

Μια εκδρομή που μου άρεσε πολύ και θα ήθελα να την ξανακάνω ήταν στο λούνα παρκ που πήγα με την αδερφή μου το Πάσχα. Εκεί δε βαρέθηκα καθόλου. Είχε πολύ πολύ κόσμο και άλλα παιδάκια και έκανα τρεις καινούργιους φίλους. Μπήκαμε με την αδερφή μου στα συγκρουόμενα και με άφησε να οδηγήσω εγώ, φάγαμε μαλλί της γριάς και ποπκόρν και μετά μπήκαμε και στην ρόδα που φαινόταν όλη η πόλη από πολύ ψηλά και μου άρεσε. Ήθελα να μπω και στο τρενάκι που σε ανεβοκατεβάζει πολύ γρήγορα αλλά είδα ένα παιδάκι που είχε ανέβει εκεί και έκανε εμετό και τελικά δεν ανέβηκα. Μετά ανεβήκαμε στη μπαλαρίνα που ήταν μια μεγάλη μπαλαρίνα και εμείς καθόμασταν στη φούστα της και μας έκανε γύρω γύρω και πάνω κάτω πολύ γρήγορα και η αδερφή μου τρόμαξε λίγο και γέλασα πολύ.

Ωραία ήταν η εκδρομή μας με την τάξη αλλά πόσο μου άρεσε το λούνα παρκ! Έτσι θέλω να είναι και η Ακρόπολη. Τότε θα μου αρέσουν πιο πολύ οι πέτρες και θα περνάω ακόμα πιο ωραία στην εκδρομή. Τότε ο Πάννης θα τρέχει όσο θέλει και θα τρέχω κι εγώ και όλοι θα γελάμε. Τότε δε θα βαριέμαι και ας λέει ότι θέλει η κυρία Μαίρη!

Νικόλας Χ.,
Τετράδιο Εκθέσεων Γ' Δημοτικού

LIKE A VIRGIN, TOUCHED FOR THE VERY FIRST TIME

Η πρόταση του Karl Friedrich Schinkel για την εγκατάσταση των βασιλικών ανακτόρων στην Ακρόπολη [4.1] [4.2] φαντάζει εξωφρενική σε ένα σύγχρονο παρατηρητή². Αμφισβητεί την «καθαρότητα» που απαιτεί ο «ιερός βράχος» αλλά και αδιαμφισβήτητες αρχιτεκτονικές συμβάσεις - ο Schinkel τη σχεδίασε χωρίς να έχει επισκεφτεί ποτέ την Ακρόπολη, χωρίς να κατέχει την *υλική γνώση του τόπου*³. Αξίζει, όμως, να της αναγνωρίσουμε ότι επαναφέρει στο βράχο τη χαμένη πολυτέλεια και μεγαλοπρέπεια της κλασικής περιόδου του, με έναν προσεκτικά επιμελημένης αισθητικής σχεδιασμό.

Το *glamour* μπορεί να μην είναι πλέον το προφανές χαρακτηριστικό των ερειπίων της Ακρόπολης, αλλά το *καθιερωμένο προσκύνημα*⁴ των διασημοτήτων που επισκέπτονται την Αθήνα δανείζει στα μνημεία κάτι από τη λάμψη των επισκεπτών τους [σελ. 49]. Εκτός από τις άπειρες φωτογραφίες των τουριστών μπροστά από τον Παρθενώνα, τα μνημεία της Ακρόπολης έχουν χρησιμοποιηθεί ως φόντα σε, αμιγώς ή μη, καλλιτεχνικές αποτυπώσεις [4.8]. Τα αρχαία ερείπια δημιουργούν μια ενδιαφέρουσα αντιπαράθεση ανάμεσα στο παλιό, το διαμελησμένο και το καινούργιο, το απαστράπτον. Το Ερέχθειο χαρίζει στη Jeniffer Lopez [4.10] και τα μοντέλα του Dior [4.9] κάτι από το μύθο του, και αυτά με τη σειρά τους, του δίνουν κάτι από το λαμπρό τους αστέρι.

Η αντιπαράθεση αυτή και τα αποτελέσματά της προσφέρουν εύφορο έδαφος για εκμετάλλευση στη βιομηχανία της διαφήμισης και του lifestyle [4.11]. Ο Παρθενώνας και άλλα συστατικά της εικόνας της Ακρόπολης έχουν γίνει πολλές φορές λογότυπα [4.14] [4.15] [4.16] ή έχουν πρωταγωνιστήσει σε διαφημιστικές εικόνες [4.12] [4.13]. Στην αρχαιότητα, η Ακρόπολη λειτουργούσε και ως θησαυροφυλάκιο⁶: στο βράχο συσσωρεύονταν τρόπαια, θησαυροί και συναφή αντικείμενα αξίας. Σήμερα, ο Ακρόπολη λειτουργεί και ως μέσο παραγωγής σύγχρονων θησαυρών - δηλαδή *χρημάτων*.

Το lifestyle, το glamour, η διαφήμιση προβάλλουν μια ανάλαφρη και ξέγνοιαστη πλευρά της ζωής. Αυτή η όψη είναι ξένη προς το σοβαρό, στιβαρό image που καλλιεργεί η *σύγχρονη* επίσημη αντιμετώπιση της Ακρόπολης, ως μνημείου του δυτικού πολιτισμού. Μήπως, παραδόξως, έχει μια σύνδεση με την *κλασική* εικόνα και χρήση του μνημείου;

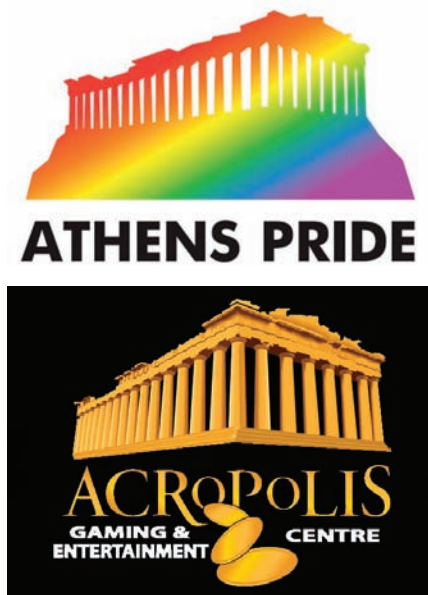
Τα επιχρωματισμένα μνημεία της Ακρόπολης⁵ είναι μια μακρινή και ξένη ποιότητα για τα σύγχρονα μάτια που βλέπουν στις ξεβαμμένες, γυμνές μαρμάρινες κο-

λώνες του Παρθενώνα την ύψιστη έκφραση καλλιτεχνικής αρτιότητας. Φαντάζονται μέχρι και *κιτς*. Δίνουν, όμως, μια υποτυπώδη εικόνα του πώς έμοιαζε η Ακρόπολη κατά την πρώτη περίοδο της δημιουργίας της. Γενικά, οι πηγές σχετικά με την εικόνα αυτή είναι φτωχές⁷ - η Ακρόπολη δεν περιγράφεται εκτενώς στην αρχαιοελληνική λογοτεχνία και οι σπουδαιότερες περιγραφές έρχονται μεταγενέστερα, από τον Πausανία. Κάτι που οι μελετητές γνωρίζουν σίγουρα, είναι ο πρωταγωνιστικός ρόλος του βράχου στις γιορτές των Παναθηναίων. Η *μεγάλη γιορτή* της αρχαίας Αθήνας έφτανε στην κορύφωση της *πάνω στην Ακρόπολη*.

Μια πολύχρωμη, ξέγνοιαστη και χαρούμενη παιδική ανάμνηση που μπορεί να ανιχνευθεί σε πολλά ενήλικα μυαλά είναι αυτή του λούνα παρκ, του πανηγυριού που στήνονταν για λίγες μέρες στην άκρη της πόλης. Ένα Θεματικό Πάρκο στην Ακρόπολη της δίνει πάλι πολυχρωμία, γλέντι, χαρά - αποφέροντας παράλληλα τα πολυπόθητα κέρδη. Και, σίγουρα, έτσι οι σχολικές εκδρομές δε θα είναι ποτέ ξανά βαρετές.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Venturi, Scott Brown και Izenour, 2014, 145-146.
2. Αναλυτικότερα για την πρόταση του Schinkel, βλ. Παπαγεωργίου-Βενέτας, 2001, 114-146. Για μερικές εύστοχες παρατηρήσεις σχετικά με την πρόταση, βλ. Τζιρτζιλιάκης, 2010..
3. Τζιρτζιλιάκης, 2010.
4. Φιλιππίδης, 1994, 291.
5. Σχετικά με το χρώμα και τη διακοσμητική του χρήση στα μνημεία της Ακρόπολης, βλ. Van Zanten, 1994.
6. Μπρουσκάρη, 1996, 22.
7. Για μια ενδιαφέρουσα ανάλυση σχετικά με τη θέση της Ακρόπολης στην αρχαία αθηναϊκή ζωή και λογοτεχνία, βλ. Hurwit, 1999, 35-63.

Lifestyle και μόδα στον Ιερό Βράχο. Στη διπλανή σελίδα από πάνω προς τα κάτω:

[4.8] Η χορεύτρια Νικόλσκα ημίγυμνη στον Παρθενώνα, μέσα από το φακό της Nelly's, 1929.

[4.9] Μοντέλα του Christian Dior στο Ερέχθειο, 1951.

[4.10] Η Jennifer Lopez με φόντο τον Ερέχθειο σε φωτογράφιση για το Σπύρο Πάρο, 2008.

[4.11] Γάμος στην Ακρόπολη, Dimitris Vlaiikos, 2013.

Η Ακρόπολη ως διαφημιστικό όχημα. Σε αυτήν τη σελίδα από αριστερά προς τα δεξιά κι από πάνω προς τα κάτω:

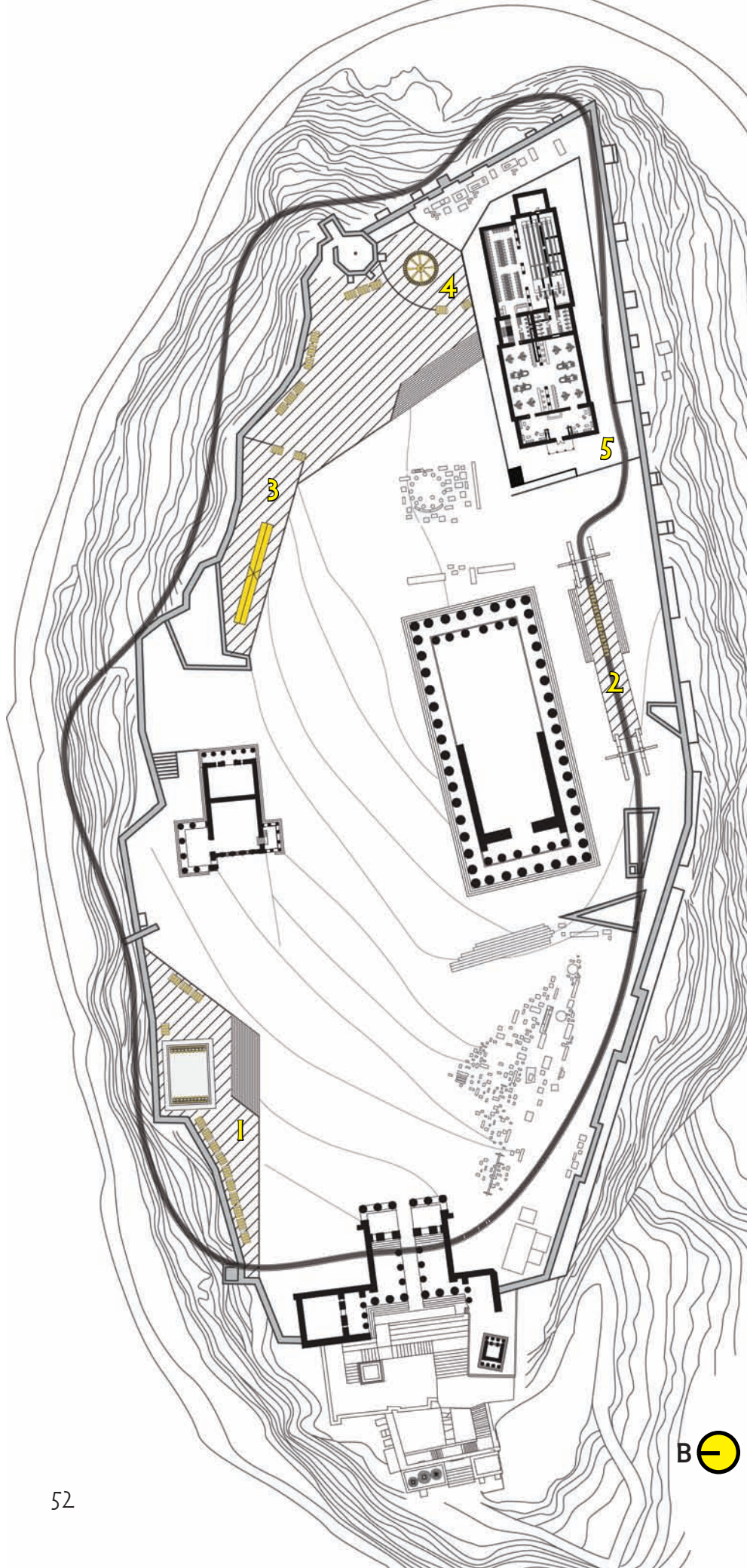
[4.12] Η διαφήμιση της Coca Cola που προκάλεσε αντιδράσεις το 1992.

[4.13] Διαφημιστική κάρτα της Heineken, χ.η.

[4.14] Το λογότυπο του Athens Pride.

[4.15] Μια μεταμοντέρνα καρνάτιδα στην αφίσα του 19ου Διεθνούς Φεστιβάλ Κινηματογράφου της Αθήνας, 2013.

[4.16] Λογότυπο του Acropolis Gaming & Entertainment Centre, στο Kingston της Τζαμάικα.

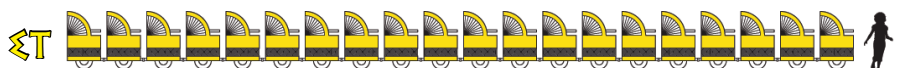
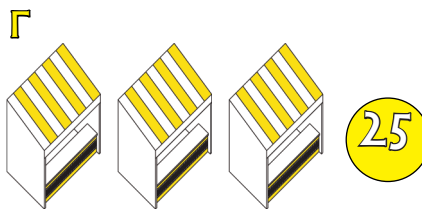
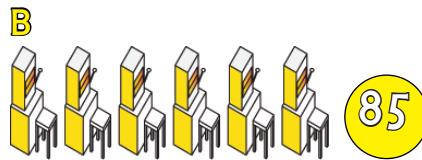
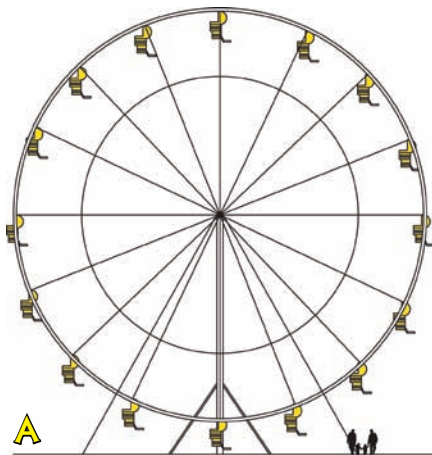
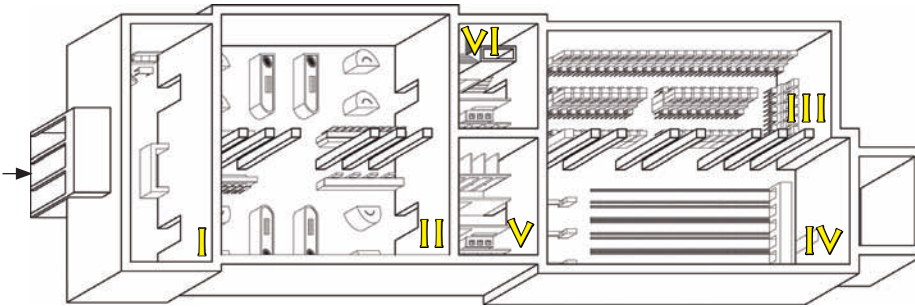
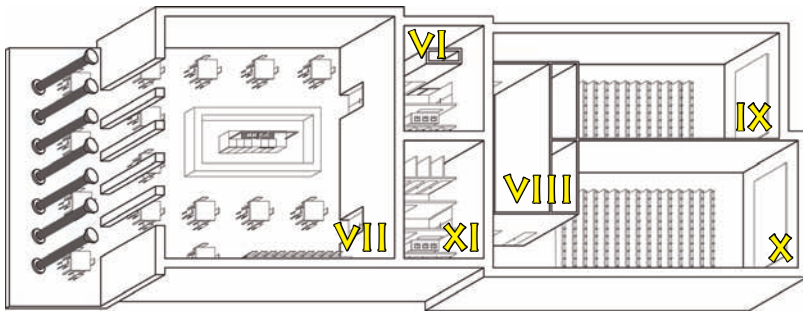
Το Θεματικό Πάρκο Ακρόπολης θα μπορούσε κάλλιστα να δρομολογηθεί - εάν δε τηρούνταν κάποια τυπικά προσήματα - μετά από προτροπή της τρόικα και εισήγηση του ΤΑΙ-ΠΕΔ. Η πρόταση θα απέφερε τεράστια κέρδη και θα μπορούσε να κατασκευαστεί έτσι ώστε να αποσυναρμολογηθεί όταν αποπληρωθεί το δημόσιο χρέος της Ελλάδας. Το Θεματικό Πάρκο, άλλωστε, αφήνει τα υπάρχοντα μνημεία ανέγγιχτα. Ίσως οι επικριτές του να υποστήριζαν ότι προσβάλλει την αξιοπρέπεια ολόκληρης της χώρας - αυτή, όμως, δε δείχνει πια να έχει και τόσο σημασία.

Το Θεματικό Πάρκο επεμβαίνει σε περιορισμένο κομμάτι του οικοπέδου της Ακρόπολης. Πιο συγκεκριμένα:

[1] Στη βόρειοανατολική μεριά του βράχου, δίπλα από τα Προπύλαια, κατασκευάζεται η πρώτη πλατφόρμα του Θεματικού Πάρκου. Επάνω της τοποθετούνται μικρά κίосκια [Γ]. Τα προκατασκευασμένα περίπτερα του Θεματικού Πάρκου νοικιάζονται σε ιδιώτες και προσφέρουν παιχνίδια όπως τοξοβολία και σκοποβολή, παραδοσιακά σνακ όπως αρμόζουν στην περίπτωση (ποπ κορν, μαλλί της γριάς, χοτ ντογκ κ.α.) αλλά και υποτιθέμενα αρχαιοελληνικά πιάτα και, φυσικά, σουβενίρ. Στην ίδια πλατφόρμα τοποθετείται μία από τις ατραξιόν του Θεματικού Πάρκου, μια πίστα με συγκρουόμενα «άρματα» [Ε].

[2] Στη νότια πλευρά, δίπλα από τον Παρθενώνα, εγκαθίσταται η πλατφόρμα επιβίβασης στο roller coaster [ΣΤ]. Το τρενάκι του Θεματικού Πάρκου, ξεκινώντας από τη διαδρομή που χάραξαν οι ράγες μεταφοράς υλικών των εργασιών αναστήλωσης, κάνει το γύρο του βράχου, χωρίς ιδιαίτερα απότομες κλίσεις. Αφενός η θέα που προσφέρει είναι εντυπωσιακή από μόνη της, αφετέρου η κατασκευή μεγαλύτερων κλίσεων θεωρήθηκε ότι θα επιβαρύνει ιδιαίτερα το έδαφος και τη στατικότητα του. Το μελανό σημείο του είναι η διάβαση του επάνω ακριβώς από τα Προπύλαια -

για την οποία το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο έκανε τα στραβά μάτια.

[3] Η δεύτερη πλατφόρμα του Θεματικού Πάρκου εφάπτεται στη βορειοδυτική πλευρά του βράχου. Εκεί θα βρούμε διάσπαρτα περίπτερα αντίστοιχα με αυτά της πρώτης πλατφόρμας [Γ], αλλά και μια ρόδα [Α] που φτάνει το εντυπωσιακό ύψος των 25 μέτρων. Ο βράχος της Ακρόπολης είναι διάσημος για τη θέα του αλλά η ρόδα του Θεματικού Πάρκου προσφέρει την πρωτόγνωρη εμπειρία της πανοραμικής ενατένισης της Ακρόπολης και του Λεκανοπεδίου - ταυτόχρονα!

[4] Στην απέναντι πλευρά της ίδιας πλατφόρμας, συναντάμε μία από τις πιο επιτυχημένες εγκαταστάσεις του πάρκου, την «Αθηνά Παλλάδα» [Δ]. Πρόκειται για μια κατασκευή που θυμίζει τη «μπαλαρίνα» των παραδοσιακών περιφερόμενων λούνα παρκ, μόνο που έχει τη μορφή της θεάς Αθηνάς.

[5] Το μεγάλο γλέντι λαμβάνει χώρα στο κτίριο του Παλιού Μουσείου. Μετά από μια ανακαίνιση των εσωτερικών χώρων και την προσθήκη ενός επιπλέον ορόφου, το Παλιό Μουσείο μεταμορφώνεται σε έναν πολυχώρο - σημείο αναφοράς και κύρια πηγή εσόδων του Θεματικού Πάρκου. Το πρόγραμμά του στον πρώτο όροφο περιλαμβάνει: [I] χώρο υποδοχής, [II] χώρο τυχερών παιχνιδιών με 4 τραπέζια ρουλέτας, 8 τραπέζια μπλάκτζακ και δύο μπαρ, [III] χώρο τυχερών παιχνιδιών με 85 «κουλοχέρηδες» [B], [IV] πίστα μπόουλινγκ και [V] τουαλέτες. Οι σκάλες και το ασανσέρ [VI] οδηγούν στο δεύτερο όροφο που περιέχει: [VII] ένα ευρύχωρο εστιατόριο υψηλής γαστρονομίας, με ανοιχτή κουζίνα στο κέντρο του, και ένα μπαλκόνι με θέα στον Παρθενώνα, [VIII] χώρο υποδοχής και κυλικείο που εξυπηρετεί [IX] μια κινηματογραφική αίθουσα 108 θέσεων και [X] μία δεύτερη αίθουσα 180 θέσεων με δυνατότητα τρισδιάστατης προβολής, και, τέλος, [XI] κοινές τουαλέτες για τις εγκαταστάσεις του ορόφου.

**ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΑΡΚΟ
ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ**

20€
ΟΛΕΣ ΟΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

00000024

Σε αυτή τη σελίδα από αριστερά προς τα δεξιά και από πάνω προς τα κάτω:

- Παρέα νέων απολαμβάνει μαλλί της γριάς από ένα κίοσκι της πρώτης πλατφόρμας, με φόντο τον ολόφωτο Παρθενώνα.
- Επισκέπτες του Θεματικού Πάρκου θαυμάζουν το φωτισμένο Παρθενώνα. Στο βάθος, η ρόδα.
- Συλλεκτικό εισιτήριο από την πρώτη ημέρα λειτουργίας του Θεματικού Πάρκου.

Στη διπλανή σελίδα:

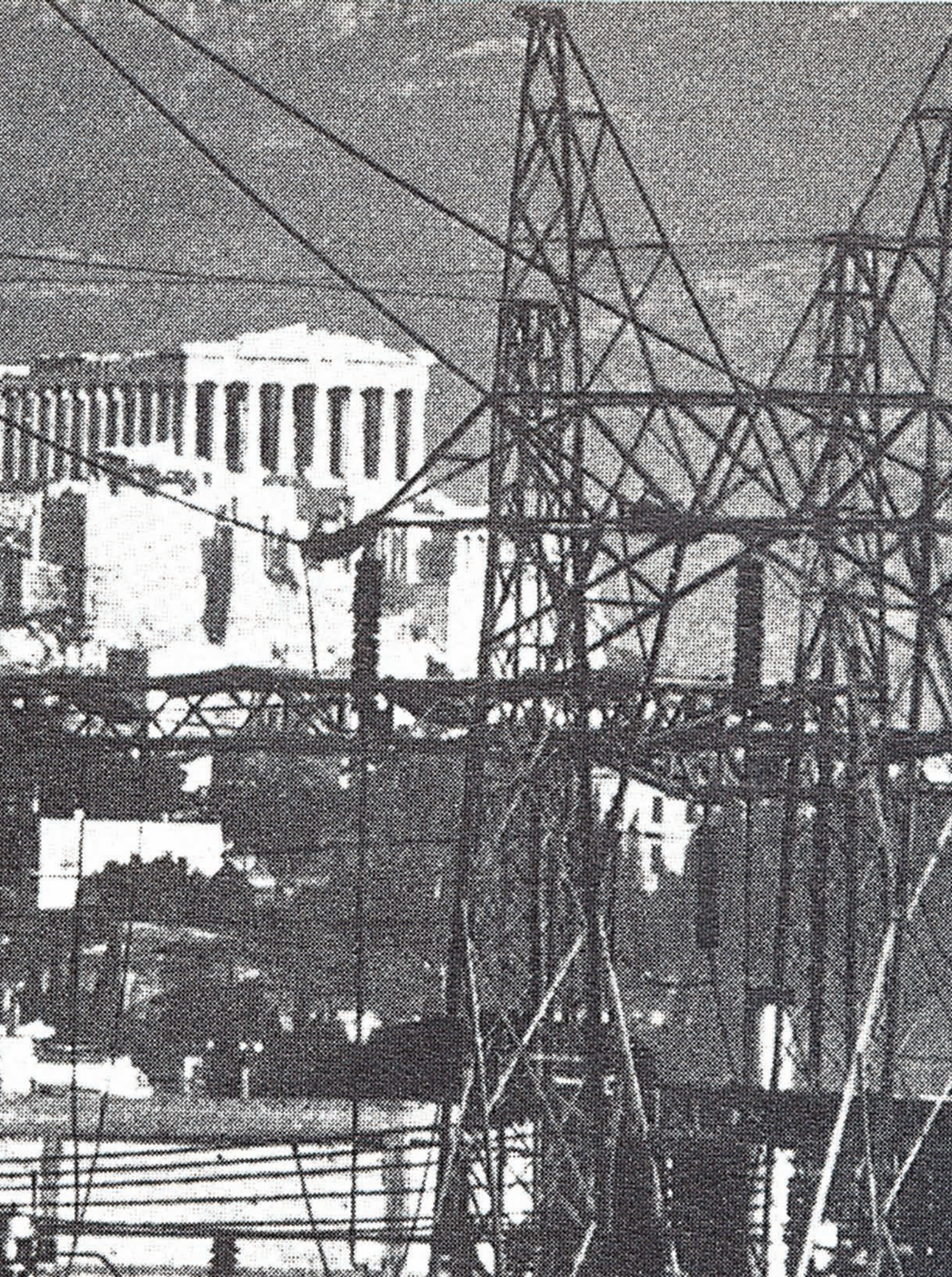
- Εξώφυλλο διαφημιστικού τρίπτυχου φυλλαδίου του Θεματικού Πάρκου.

**ΒΑΡΕΘΗΚΑΤΕ ΤΑ
ΣΥΝΗΘΙΣΜΕΝΑ;**

**ΘΕΜΑΤΙΚΟ
ΠΑΡΚΟ
ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ**

ΑΚΡΟΠΟΛΗ

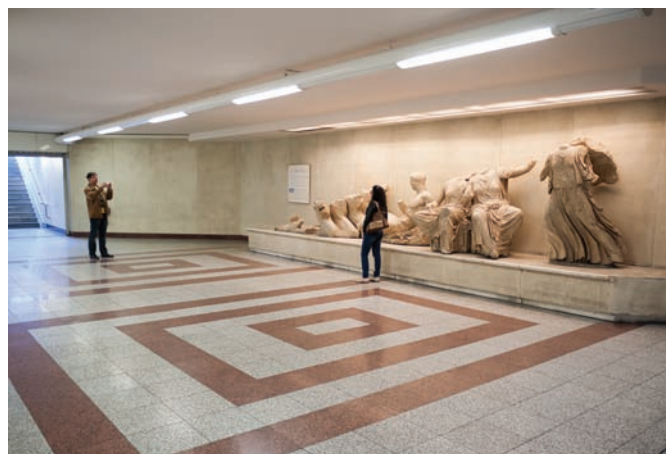
Όσο πλησιάζουμε, ο Παρθενώνας αντί να μεγαλώνει, μας φαίνεται πιο μικρός. Η εντύπωση την οποία μας δίνει αυτό το οικοδόμημα, το ωραιότερο από όσα έχει ανεγείρει ανθρώπινο χέρι πάνω στη γη, κατά πώς έκριναν οι αιώνες, δεν ανταποκρίνεται διόλου σ' αυτό που περιμέναμε.

Λαμαρτίνος, Αθήνα¹

Η ιστορία. Πολλών χρόνων ιστορία. Πολλές διαφορετικές ιστορίες. [...]

Η ιστορία. Αν την τελειώσω θα ησυχάσω.

Εύα Στεφανή, Ακρόπολη²

Σε αυτή τη σελίδα από πάνω προς τα κάτω, στιγμιότυπα από τη στάση του μετρό «Ακρόπολη»:

[5.1] Αντίγραφο της ζωοφόρου στο επίπεδο της αποβάθρας.

[5.2] Τουρίστες φωτογραφίζονται μπροστά από αντίγραφα του αετώματος στο επίπεδο των εκδοτηρίων.

[5.3] Η φωτεινή επιγραφή του σταθμού.

Στη διπλανή σελίδα, από πάνω προς τα κάτω και από αριστερά προς τα δεξιά, το εργοτάξιο της Ακρόπολης:

[5.4] [5.5] Σκηνές από τον εξοπλισμό και

[5.6] [5.7] τις εργασίες αναστήλωσης.

ΤΑ ΠΟΛΛΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΗΣ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ

Το να φανταστούμε την Ακρόπολη σαν ένα κατειλημένο αυτοδιαχειριζόμενο δημόσιο «υπερχώρο» ή ένα μητροπολιτικό πάρκο ελεύθερο από Παρθενώνα ίσως είναι υπερβολικό. Το ενδεχόμενο ενός μετα-αποκαλυπτικού νησιού που γίνεται κάμπινγκ ή ενός multiplex θεματικού πάρκου, το παρατραβάει ακόμα περισσότερο. Αυτές οι υπερβολές όμως δίνουν μια καλή αφορμή να σκεφτούμε την Ακρόπολη για όσα *πραγματικά* είναι.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΣΤΑΣΗ

Στο λογότυπο της εταιρείας Αττικό Μετρό, βλέπουμε ένα συρμό του υπόγειου σιδηρόδρομου να διέρχεται με ταχύτητα μέσα από τον Παρθενώνα - *συνδέοντας το μνημείο με τη τεχνολογική πρωτοπορία του μετρό*³. Ο ίδιος ο αρχαιολογικός χώρος της Ακρόπολης, δε δέχτηκε τις ισχυρές δονήσεις του μετροπόντικα, όμως έδωσε το όνομά του σε έναν από τους σταθμούς που αυτός κατασκεύασε [5.3]. Ο σταθμός του μετρό «Ακρόπολη» τροφοδοτεί το λόφο και το νέο μουσείο με τους καθημερινούς τους επισκέπτες, εξυπηρετώντας ταυτόχρονα και κατοίκους της Αθήνας που ζουν και εργάζονται στις γύρω περιοχές.

Είναι κάπως παράλογο να ακούς την εκφωνήτρια να ανακοινώνει την επόμενη στάση, όταν αυτή είναι η Ακρόπολη. Η Ακρόπολη σου φέρνει στο μυαλό ήλιο, ουρανό και την απέραντη Αθήνα να απλώνεται από κάτω, αλλά μετά το χαρακτηριστικό ήχο και την αναχώρηση του συρμού, το μόνο που μένει είναι η τεχνικά φωτισμένη αποβάθρα, *κάτω από τη γη*.

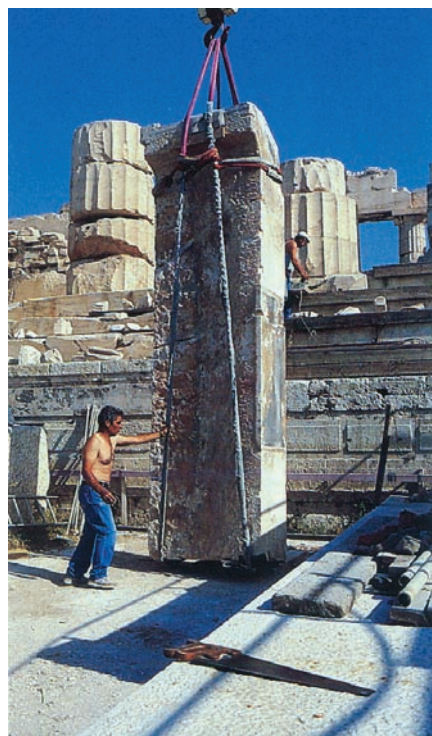
Η διαμόρφωση του χώρου του σταθμού προσπαθεί να σταθεί αντάξια του ονόματός του. Σε όλο το μήκος της αποβάθρας, ξετυλίγεται ένα αντίγραφο της ζωοφόρου του Παρθενώνα [5.1]. Αυτή η μνημειακή αναπαράσταση της πομπής των Παναθηναίων, το μοναδικό κομμάτι του ναού που δεν αντλεί την εικονογραφία του από μυθολογικά θέματα, έστεκε σε ύψος περίπου 12 μέτρων, σε ένα σημείο με ανεπαρκή φωτισμό που δεν ευνοούσε την παρατήρησή του. Ο επιβάτης του μετρό μπορεί να τον επεξεργαστεί τώρα με άνεση - όχι απλά η ζωοφόρος έχει κατέβει πιο κοντά του, έχει κατέβει και κάτω από το έδαφος.

Οι τουρίστες μπορούν να αρχίσουν να φωτογραφίζονται από το επίπεδο των εκδοτηρίων εισιτηρίων ακόμα, μπροστά από κατάλληλα διαμορφωμένα αντίγραφα του αετώματος [5.2]. Και όταν ο συρμός αναχωρήσει για την επόμενη στάση, ο Παρθενώνας θα *συνεχίσει μαζί του* - με τη μορφή ενός μικρού σχεδίου κάτω από τη λέξη «Ακρόπολη», στο χάρτη των διαδρομών του δικτύου του μετρό.

ΤΟ ΕΡΓΟΤΑΞΙΟ

Οι εργασίες αναστήλωσης θεωρούνται από τις καλύτερες και πιο τεκμηριωμένες επιστημονικά παγκοσμίως. Δε δείχνουν όμως να τελειώνουν, ποτέ, και έχουν εγκαταστήσει ένα πραγματικό εργοτάξιο επάνω στο λόφο [5.4] [5.5]. Γερανοί, ανυψωτικά μηχανήματα, ράγες μεταφοράς υλικών και στοίβες από μάρμαρα που περιμένουν να καταγραφούν, να συντηρηθούν, να αποκατασταθούν και, στο τέλος, να επανατοποθετηθούν⁴ έχουν γεμίσει μεγάλο μέρος της έκτασης του βράχου. Οι εικόνες των λαϊκών μορφών των εργατών που δουλεύουν τα ιερά μάρμαρα [5.6] [5.7] γοητεύουν με την αντιφατική φύση τους και υπογραμμίζουν για άλλη μια φορά με τον καλύτερο τρόπο το γεγονός ότι το μνημείο που επισκέπτονται πλήθη από ολόκληρο τον κόσμο είναι κατασκευασμένο. Ο έμπυχος και άπυχος εξοπλισμός της αναστήλωσης δημιουργεί μια νέα εικόνα του βράχου, νέα και διαφορετική, όπως τόσες και τόσες φορές στην πορεία του μέσα στο χρόνο - η αναστήλωση είναι το ίδιο βέβηλη για το βράχο όσο και τα άλλοτε οθωμανικά χωριά του.

Για μια ολόκληρη γενιά ανθρώπων, ο Παρθενώνας θα μείνει στη μνήμη ως ένα μαρμάρينو ερείπιο περιτριγυρισμένο με σκαλωσιές. Κανείς δε μπορεί να πει με σιγουριά πότε θα είναι οι επισκέπτες πάλι σε θέση να περπατήσουν στο εσωτερικό του αρχαίου ναού. Ο μεταλλικός μανδύας που τύλιγε το μνημείο έχει αρχίσει να ελαττώνεται σε σχέση με την επιφάνειά του - χωρίς να έχει ακόμα εξαφανιστεί εντελώς. Όμως, ακόμα και όταν φύγει, η Ακρόπολη ίσως αλλάξει ξανά, από μελλοντικούς ειδικούς με ήθος και βλέψεις αλλιώς από τις σημερινές. Αναμένοντας τις μεταμορφώσεις της Ακρόπολης που θα έρθουν, καμία αναστήλωση δε θα είναι ποτέ, πιθανώς, οριστική και η περίοδος αποκατάστασης δε θα τελειώσει ποτέ⁵.

Ο ΕΙΣΒΟΛΕΑΣ

«Η Ακρόπολη ακόμα κυριαρχεί στην πόλη παρά τις εργασίες αναστήλωσης, και είναι καλύτερα να τη δείτε από απόσταση· ανάμεσα σε μια σειρά από διαμερίσματα στο λόφο του Λυκαβηττού, από μια ταράτσα στο Παγκράτι, από του Φιλοπάππου, ή καθώς πλησιάζετε την Αθήνα από τη θάλασσα, οπότε και ξαφνικά εκπλήσσει και ακινητοποιεί τον παρατηρητή με μια ομορφιά που είναι τετριμμένο να την περιγράψεις αλλά ποτέ να τη δεις με τα μάτια σου⁶».

Η Αθήνα δεν έχει επιχειρηματικά κέντρα με ουρανοξύστες που στεγάζουν μεγάλα headquarters, αντίστοιχα με άλλων ευρωπαϊκών πόλεων. Οι οικονομικοί περιορισμοί σχετικά με το ύψος των κτιρίων είναι άμεσα συνδεδεμένοι με την κυριαρχική θέση της Ακρόπολης μέσα στον αστικό ιστό. Αυτό επιτρέπει μια ουσιαστική εισβολή της Ακρόπολης παντού στην Αθήνα. Ο λόφος ξεπροβάλλει μέσα από το παράθυρο του τρόλεϊ, ανάμεσα στην απλωμένη μπουγάδα, στο βάθος του ορίζοντα σε δρόμους από το Αιγάλεω μέχρι και τον Υμηττό [σελ. 60].

ΤΟ ΠΑΝΟΠΤΙΚΟΝ

Αφού μπορείς να δεις την Ακρόπολη σχεδόν από παντού στην Αθήνα, από την Ακρόπολη μπορείς να δεις ολόκληρη την Αθήνα. Όταν ανεβαίνεις στην Ακρόπολη για πρώτη φορά, αφού φωτογραφηθείς με ευλάβεια μπροστά από τα μνημεία, είναι αναπόφευκτο να μη γυρίσεις περιμετρικά το βλέμμα σου - στη συναρπαστική θέα της Αθήνας που απλώνεται τριγύρω [5.12] [5.13]. Ο λόφος προσφέρει μια πανοραμική θέα του λεκανοπεδίου - σε μια καθαρή και ηλιόλουστη μέρα, αλλά ακόμα και κάτω από τη διακριτική γοητεία ενός συννεφιασμένου αττικού ουρανού, η Ακρόπολη είναι το ιδανικό μέρος για να νοιώσει κανείς καλύτερα από οπουδήποτε αλλού το μέγεθος, την έκταση και την εικόνα της Αθήνας.

Οι βασιλείς της προϊστορικής Αθήνας και οι ιερείς των κλασικών χρόνων έβλεπαν κάθε πιθανό κίνδυνο που πλησίαζε και επέβλεπαν το άστυ από κάτω, ψηλά, από την Ακρόπολη. Σήμερα οι τουρίστες, μαζεμένοι στο σημείο όπου υψώνεται η ελληνική σημαία [5.14], ατενίζουν τον εξωτικό προορισμό που επέλεξαν για τις διακοπές τους. Οι κάτοικοι της Αθήνας, αν σκαφαλώσουν μέχρι εκεί, έχουν μια καλή ευκαρία να αναπολήσουν και να αναλογιστούν σχετικά με όλα όσα είναι η πόλη από κάτω.

Η Ακρόπολη ως πύργος ελέγχου και ενατένησης, το πανόπτικον της Αθήνας, δεν είναι τόσο μια σφρονιστική κατασκευή, φυλακίζει, όμως, με τον τρόπο της ολόκληρη την πόλη - χωρίς να την αφήνει ποτέ από τα μάτια της.

Από πάνω προς τα κάτω:
 [5.8] Η Ακρόπολη εισβάλλει σε κουζίνα στους Αμπελόκηπους.
 [5.9] Η Ακρόπολη ξεπροβάλλει σε δρόμο του Αιγάλεω.
 [5.10] [5.11] Point Supreme και συνεργάτες, «100 Views of the Acropolis», 2011 (εν εξελίξει).

ΑΓΑΠΗ ΜΟΥ, ΔΕΝ ΕΙΜΑΙ ΑΥΤΟ ΠΟΥ ΝΟΜΙΖΕΙΣ

Στα πολλά πρόσωπα της Ακρόπολης, διακρίνουμε μια έντονη σχέση του λόφου με την πόλη της Αθήνας. Το *μετρό*, το *εργοτάξιο*, ο *εισβολέας* και το *πανόπτικον*, σε αντίθεση με την Ακρόπολη ως πολιτικό σύμβολο ή προϊόν προς κατανάλωση - όπως προσεγγίστηκε στις προηγούμενες προτάσεις - συνδέουν τον ιερό βράχο με το φυσικό του περιβάλλον.

Στη νεότερη ιστορία της Ακρόπολης, μπορούν να εντοπιστούν παραλληλίες με την αντίστοιχη ιστορία της Αθήνας αλλά και της Ελλάδας - όχι στα πλαίσια της κυρίαρχης εθνικής αφήγησης, αλλά υπό μια διαφορετική, εναλλακτική σκοπιά⁷. Μετά το 1830, η Ακρόπολη ξεκίνησε να «καθαρίζεται» από τα σημάδια μη-κλασικών κατοικήσεων της. Παράλληλα ξεκίνησε και η αναστήλωση των μνημείων της - ή καλύτερα η ανακατασκευή των ερείπιών της - η οποία με φτωχά μέσα και ελλιπείς τεχνικές, έδωσε μια εικόνα που ήθελε να ανακαλεί κατά το δυνατόν την περικλεία δόξα. Οι αστοχίες της, όμως, στάθηκαν καταστροφικές για τα μνημεία. Τα τελευταία 30 χρόνια, οι διαδικασίες έχουν εκσυγχρονιστεί και η Ακρόπολη ελπίζει σε μια καλύτερη αντιμετώπιση αυτή τη φορά.

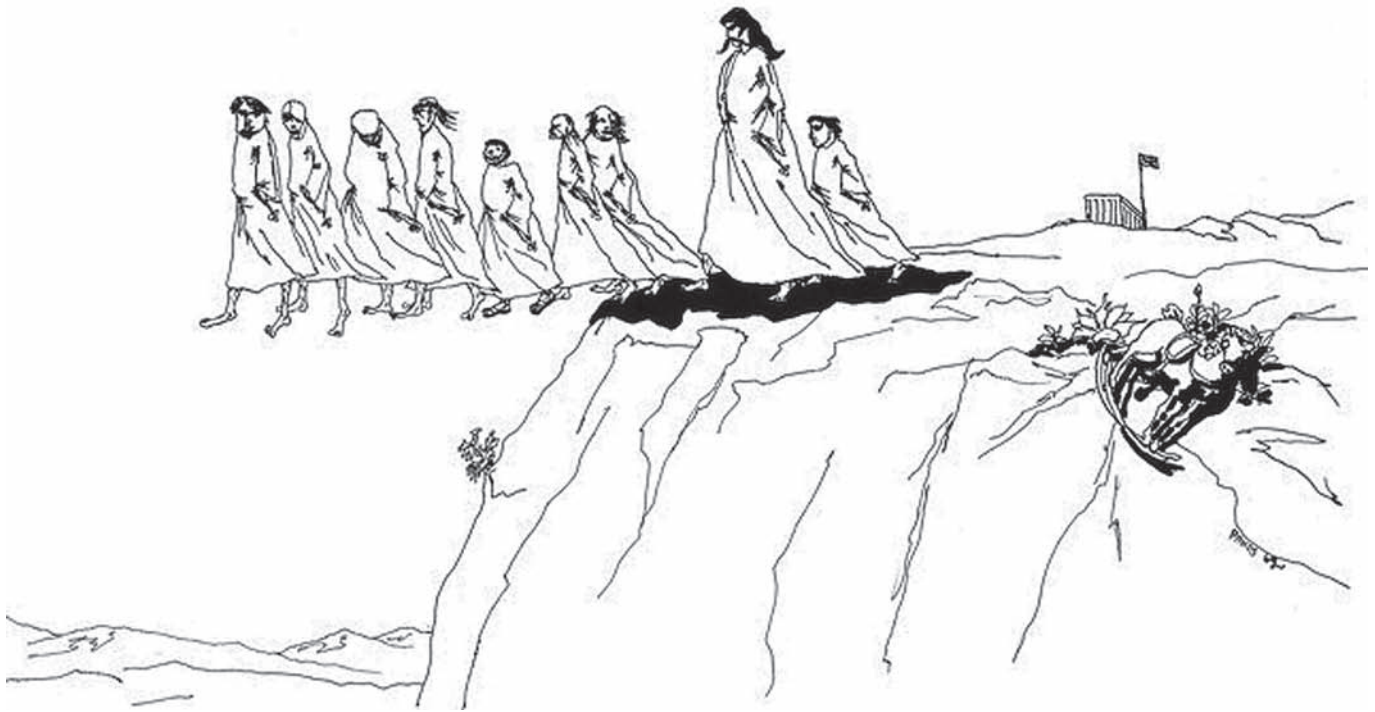
Η Αθήνα, ένα μικρό χωριό όταν έγινε πρωτεύουσα του νέου ελληνικού κράτους, μόνο στα τραγούδια και τις καρδιές των εραστών της παρέμενε η *διαμαντόπετρα στο δαχτυλίδι του κόσμου*. Η έλλειψη ολοκληρωμένου σχεδιασμού (για μια σειρά από παράγοντες που δεν θα αναλυθούν εδώ) και η άναρχη εξάπλωση της πόλης μέσα στο λεκανοπέδιο, έδωσαν ένα αστικό μοντέλο ίσως προβληματικό και δυσλειτουργικό, αλλά σίγουρα μοναδικό και γοητευτικό. Η γενικευμένη κοινωνική κρίση που γνώρισε η Ελλάδα τα τελευταία χρόνια είναι μια καλή αφορμή για την Αθήνα, ως συσσωρευτή των τάσεων και των προβλημάτων ολόκληρης της χώρας, να ξεπεράσει τις προβληματικές λογικές και τις αστοχίες του παρελθόντος και να αποδεχθεί δημιουργικά τον ιδιαίτερο χαρακτήρα της, ελπίζοντας με τη σειρά της σε μια καλύτερη αντιμετώπιση αυτή τη φορά.

Αν πρέπει να απομονώσουμε ένα χαρακτηριστικό από την Αθήνα, εύκολα ξεχωρίζει η αρμονική συνύπαρξη σε αυτήν, εν μέσω ανταγωνισμού, ενός πλήθους αντιφάσεων⁸. Η εικόνα της εγκατάλειψης και της ασχίμιας συνδυάζεται καθημερινά με τη ζωντάνια και τη σκληρή ομορφιά στους δρόμους της Αθήνας. Τα ερείπια της αρχαιότητας ανταγωνίζονται τα αντίστοιχα μοντέρνα, το «ανατολίτικο» πνεύμα το αντίστοιχο «ευρωπαϊκό», και ούτω καθεξής. Η Αθήνα είναι μια πόλη στα άκρα και η Ακρόπολη είναι, πέρα από οτιδήποτε άλλο, το *par excellence* μνημείο της.

Από πάνω προς τα κάτω:
[5.12] Η θέα του Λεκανοπεδίου από τη βόρεια μεριά του βράχου της Ακρόπολης.
[5.13] Η θέα προς τη θάλασσα και τον Πειραιά, από τη νότια μεριά του βράχου.
[5.14] Τουρίστες ατενίζουν την Αθήνα από το σημείο όπου στέκει η ελληνική σημαία.

ΚΑΘΕ ΑΙΣΧΟΣ ΕΙΝΑΙ ΜΙΑ ΑΡΧΗ...

Όσο και αν φαντασιωνόμαστε το αρχαιοελληνικό μεγαλείο να εδράζει επάνω στο λόφο της Ακρόπολης, αυτό έχει ήδη αποχωρήσει από εκεί και ανήκει πλέον στο παρελθόν [5.15]. Ένα αρχαίο ερείπιο [5.16] είναι το ίδιο ερείπιο με ένα μοντέρνο ερείπιο [5.17] - και είναι η ερειπωμένη φύση τους που τα καθιστά γοητευτικά, όχι μια ιεραρχική ταξινόμηση της χρονολόγησής τους.

Το απόλυτο ερείπιο της Αθήνας, της Ελλάδας, του δυτικού πολιτισμού, η Ακρόπολη, είναι ένας χώρος απολύτως διαφορετικός από όλες τις χωροθεσίες που αντανακλά και στις οποίες αναφέρεται· έχει μια ακριβή και καθορισμένη λειτουργία αλλά ταυτόχρονα συμπαραθέτει στον ίδιο χώρο λειτουργίες και χωροθεσίες ασύμβατες μεταξύ τους· περιλαμβάνει ένα σύστημα διάνοιξης και περίκλεισης που την απομονώνει και συγχρόνως την καθιστά διαπερατή. Κάποιες από τις αρχές που θέτει ο Michel Foucault για τις ετεροτοπίες φωτογραφίζουν την Ακρόπολη⁹.

Αν θεωρήσουμε την Ακρόπολη μια ετεροτοπία όχι μόνο της Αθήνας αλλά ολόκληρου του δυτικού πολιτισμού, αξίζει να αναφερθούμε στα λόγια του Freud σχε-

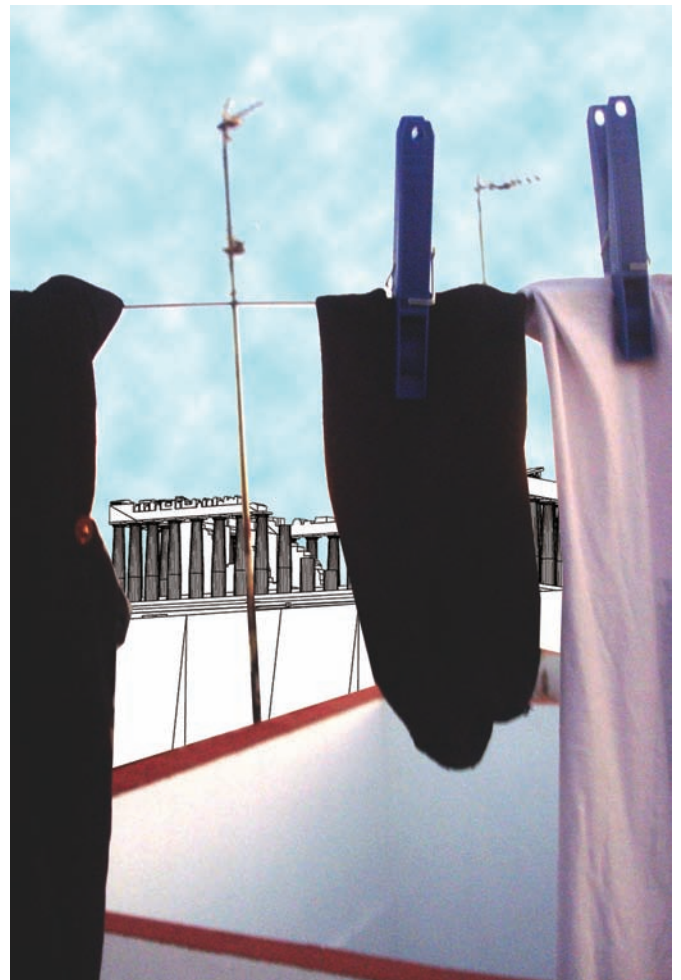
Στη διπλανή σελίδα:
Η Αθήνα και η Ακρόπολη. Τοπογραφική αναπαράσταση (λεπτομέρεια).

Σε αυτή τη σελίδα, από πάνω προς τα κάτω και από αριστερά προς τα δεξιά:

[5.15] Πάνος Κουτρομπούσης, «Afternoon Walk», 1962.

[5.16] Μανώλης Μπαμπούσης, «Αέρηδες», 1996.

[5.17] Μανώλης Μπαμπούσης, «Αττικό Άλσος - Τουρκοβούνια», 1996.

τικά με την επίσκεψη του στο λόφο το 1904: «Καθώς μαρτυρούν οι αισθήσεις μου βρίσκομαι αυτή τη στιγμή πάνω στην Ακρόπολη, μόνο που δε μπορώ να το πιστέψω¹⁰». Το αίσθημα του ανοικείου που μπορεί να προκαλέσει το μνημείο, ίσως να οφείλεται στο αίσθημα κατωτερότητας, αμφισβήτησης και δυσπιστίας που προκαλεί γι' αυτό που κάνουμε και είμαστε σήμερα¹¹ - αποτελώντας ένα σημείο έναρξης και ταυτόχρονα ένα άπιαστο όνειρο για το δυτικό πολιτισμό, μια παιδική ηλικία του που αναπολεί χωρίς να μπορεί να την επανακατακτήσει.

Η Αθήνα έδωσε αφορμή στο Jacques Derrida να γράψει ότι *όλοι οφείλουμε τον εαυτό μας στο θάνατο*¹². Η Ακρόπολη, αν με κάθε βλάσφημη πρόταση για αυτή έρχεται κατά ένα τρόπο πιο κοντά στο θάνατο, έρχεται πιο κοντά και στο επόμενο, το καινούργιο. Κάθε φορά που σοκαρισμένος ο παρατηρητής θα αναφωνήσει «*Αίσχος!*», αν υπερβεί τις συμβάσεις του, ίσως να αναλογιστεί ότι τίποτα δεν είναι δεδομένο και ότι όλα είναι υπό διαπραγμάτευση - αφού η Αθήνα, η Ακρόπολη, η αρχιτεκτονική «*επιβιώνει μόνο όπου αρνείται τη μορφή που η κοινωνία περιμένει από αυτή, όπου αρνείται τον εαυτό της υπερβαίνοντας τα όρια που η ιστορία έχει θέσει σε αυτή*¹³».

Σε αυτή τη σελίδα από αριστερά προς τα δεξιά:

- *I Let The Acropolis In*: η τουαλέτα
- *I Let The Acropolis In*: η μπουγάδα

Στη διπλανή σελίδα:

- *A+A=LOVE*

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Λαμαρτινός, 1990, 58.
2. *Ακρόπολη*. (2001). Ταινία. Σκηνοθεσία: Εύα Στεφανή. [ψηφιακό βίντεο]
3. Φιλιππίδης, 1994, 295.
4. Μπρουσκάρη, 2000, 58.
5. Hurwit, 1999, 302.
6. Ginger & Klint, 1985, 141. (η μετάφραση δική μου)
7. Για τη σχέση της Αθήνας με τα ερείπια βλ. Τζιρτζιλάκης, 2010.
8. Για μια ενδιαφέρουσα προσέγγιση της Αθήνας, σε αντίστοιχο πνεύμα, βλ. Φιλιππίδης, 2009.
9. Foucault, 2012, 255-270.
10. Τζιρτζιλάκης, 2010.
11. ό.π.
12. Derrida, 2010, 1 (η μετάφραση δική μου).
13. Tschumi, 1996, 64 (η μετάφραση δική μου).

Η διπλωματική εργασία διαπραγματεύεται την Ακρόπολη της Αθήνας ως τόπο-σύμβολο. Μετά από μια σύντομη εισαγωγική αναφορά στην ιστορία της Ακρόπολης από την προϊστορία μέχρι τη νεότερη εποχή, οι προτάσεις που ακολουθούν επιχειρούν να χαρτογραφήσουν και να επαναπροσδιορίσουν τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζεται και χρησιμοποιείται ο «ιερό βράχος».

Οι τέσσερις πρώτες προτάσεις ακολουθούν κοινή μεθοδολογία και ανάπτυξη. Η εισαγωγή στο πνεύμα της καθεμιάς γίνεται με δυο χαρακτηριστικά αποφθέγματα και μια αντιπροσωπευτική εικόνα. Ακολουθεί μια επιλογή από εικόνες αρχείου, ένα σενάριο με τη μορφή κατασκευασμένου τεκμηρίου και ένα θεωρητικό κείμενο. Στη συνέχεια, η πρόταση αναπαρίσταται με ένα χάρτη χρήσεων και αρχιτεκτονικά σχέδια, ανάλογα της κάθε πρότασης, φωτοσουρεαλιστικές εικόνες και κατασκευασμένα στοιχεία προπαγάνδας.

Στην Κατάληψη «Ακρόπολη», η διαχείριση του λόφου περνάει στη χέρια του αθηναϊκού πλήθους, μετά από τα γεγονότα μιας μελλοντικής χρεοκοπίας. Το χωρικό αποτέλεσμα μεταμορφώνει το βράχο κυρίως σε επίπεδο χρήσεων και υπό ένα γενικευμένο ad hoc πνεύμα. Στο Κάμπινγκ «Ακρόπολη», μια σειρά από μεγάλες φυσικές καταστροφές σβήνουν την Αθήνα από το χάρτη και μετατρέπουν την Ακρόπολη σε νησί, που με τη σειρά του φιλοξενεί μια πλήρως εξοπλισμένη κατασκήνωση. Στο Μητροπολιτικό Πάρκο «Ακρόπολη», μετά από κρατική παρέμβαση, ο Παρθενώνας αναχωρεί για μια παγκόσμια περιοδεία αφήνοντας ένα δύσκολο διαχειρίσιμο κενό στη θέση του. Αναμένοντας την επιστροφή του μνημείου, στην επιφάνεια του λόφου κατασκευάζεται ένα Πάρκο, με ήπιες φυτεύσεις, αθλητικές εγκαταστάσεις και μια μνημειώδη κατασκευή στη θέση του Παρθενώνα. Στο Θεματικό Πάρκο «Ακρόπολη», ένα λούνα παρκ εγκαθίσταται στον «ιερό βράχο» και τον μετατρέπει σε όχημα αποπληρωμής του δημοσίου χρέους και προορισμό διασκέδασης για επισκέπτες από ολόκληρο τον κόσμο.

Η πέμπτη πρόταση, υπό τον τίτλο «Ακρόπολη», δεν καταλήγει σε κάποιο συγκεκριμένο χωρικό αποτέλεσμα, παρά ασχολείται με τη σχέση της Ακρόπολης με την Αθήνα και είναι μια προσπάθεια υπέρβασης του συμβολικού φορτίου του μνημείου. Η καταληκτική θέση της διπλωματικής εργασίας, προτρέπει σε μια νεά θέωση του μνημείου, πάνω και πέρα από την επιβεβλημένη ιερότητα του, κάτω από ένα γενικότερο πνεύμα διαρκούς αμφισβήτησης και επαναπροσδιορισμού.

DISGRACE!

Five on-the-edge proposals for the Acropolis.

The diploma thesis deals with the Acropolis of Athens as a space-symbol. After a short introductory reference to the history of the Acropolis, the following proposals attempt to understand and redefine the way the «sacred rock» is being addressed and exploited.

The first four proposals are based on a common methodology and development system. An introduction to the general spirit of each one is made with two distinctive quotes and a typical picture. A selection of archival images comes next, along with a constructed scenario and a theoretical approach. Consequently, the proposal is represented with a land use map and architectural plans, photosurrealistic images and constructed pieces of propaganda.

On the «Acropolis» Squat, the hill is taken over by the Athenian multitude, after the events of a bankruptcy. The spatial result alters the rock on the level of land uses and under a general, ad hoc spirit. On the «Acropolis» Camping, a series of catastrophic natural phenomena wipe Athens out of the map and transform the Acropolis into an island that hosts a fully equipped encampment. On the «Acropolis» Metropolitan Park, after a state's initiative, the Parthenon departs on a long, worldwide tour, leaving a hard-to-handle void behind. While waiting for the monument to come back, a Park is constructed on the surface of the hill, spread with mild planting, sport facilities and a monumental construction on the ground where the Parthenon used to stand. On the «Acropolis» Theme Park, a theme park is installed on the «sacred rock» and turns it into a public-debt-paying venture and a fun destination for visitors from all over the world.

The fifth, final proposal, under the title «Acropolis», does not conclude in some specific spatial result as it is rather concerned with the relation of the Acropolis with the city of Athens, attempting, at the same time, to transcend the symbolic charge of the monument. The finishing point of this diploma thesis urges to a new outlook of the monument, above and beyond its forcible sacredness, under a general spirit of constant dispute and redefinition.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

- [σελ. 4] Προοπτικό σχέδιο της Ακρόπολης. Ν. Γκούβουσης. (λεπτομέρεια) (Πηγή: Oekonomides, c.1966, παράρτημα)
- [σελ. 6] Σχεδιαστική κάτοψη της Ακρόπολης, υπό Ι.Τραυλό, 1981. (Πηγή: Μπρουσκάρη, 1996, 16)
- [0.1] August Ahlborn, «View of the Flower of Greece», 1836. (λεπτομέρεια) (Πηγή: Χατζηασλάνη, 2009, 34-35)
- [0.2] «Σχέδιο Αποκατάστασης των Μνημείων της Ακροπόλεως» (sic) (Πηγή: Μαστραπάς, 1992, 171)
- [0.3] A. Savin, «View from Lycabettus in Athens», 2013. (Πηγή: WikipediaCommons)
- [0.4] *Ιάπωνας τουρίστας ποζάρει μπροστά από τον Παρθενώνα*, χ.χ. (Η αρχική πηγή της φωτογραφίας δεν εντοπίστηκε)
- [σελ. 10] Η Ακρόπολη από το δορυφόρο του GoogleEarth (λεπτομέρεια). (Ανακτήθηκε στις 3/12/2014)
- [1.1] «*Η Επίθεση του Κλέοντα στον Περικλή*», γνωστό στην Ελλάδα και ως «*Ο Περικλής Αγορεύων στην Πνύκα*», του Philipp Von Foltz, 1860. (Πηγή: Τουρνικιώτης, 1994α, 281)
- [1.2] *Ο Παρθενώνας ως Ιερός Ναός Αγίας Σοφίας Αθηνών*. Στιγμιότυπο από το βίντεο του Κώστα Γαβρά «*Παρθενώνας*», 2009. (Πηγή: <<https://www.youtube.com/watch?v=aGitmYl6U90>>, ανακτήθηκε στις 15/11/2014)
- [1.3] «*Η Ακρόπολη των Αθηνών*» του Lancelot-Théodore Turpin de Crissé, 1804. Το μικρό κτίριο μέσα στον Παρθενώνα δεν είναι άλλο από το μουσουλμανικό τέμενος που στεγαζόταν εκεί. (Πηγή: <<http://scurvyoaks.tumblr.com/page/13>>, ανακτήθηκε στις 14/10/2014)
- [1.4] *Τα ναζιστικά στρατεύματα υψώνουν τη σβάστικα στην Ακρόπολη*. Αγνωστού φωτογράφου, 1941. (Πηγή: German Federal Archives)
- [1.5] *Βρετανοί φωτογράφοι οχυρωμένοι στην Ακρόπολη κατά τη διάρκεια των Δεκεμβριανών*, το 1944. Φωτογραφία του Dmitri Kessel για το LIFE. (Πηγή: <<http://www.aplotaria.gr/dekemvriana/>>, ανακτήθηκε στις 4/12/2014)
- [1.6] *Η είσοδος της Ακρόπολης σε αστυνομικό κλειό ως απάντηση στις διαμαρτυρίες των συμβασιούχων του Υπουργείου Πολιτισμού*, τον Οκτώβριο του 2010. (Πηγή: Έθνος, 14/10/2010)
- [1.7] Slinkachu, «*The Sights*», 2010, από τη σειρά Little People. (Πηγή: <<http://www.slinkachu.com/little-people>>, ανακτήθηκε στις 12/10/2014)
- [1.8] *Τσολιάδες στην Ακρόπολη με αφορμή την επέτειο των 70 χρόνων από την απελευθέρωση της Αθήνας από τη ναζιστική κατοχή*, 12/10/2014, Παναγιώτης Τζαμάρος για Fosphotos. (Πηγή: <<http://propaganda.gr/blechthike-istoria-stinakropoli/>>, ανακτήθηκε στις 12/10/2014)
- [1.9] *Πανό στην Ακρόπολη από το ΚΚΕ* στις 4/5/2010. (Πηγή: Φυλλάδιο του ΚΚΕ, χωρίς ημερομηνία, συλλογή Ηλία Καρνιάρη)
- [1.10] *Πανό στην Ακρόπολη το Δεκέμβρη του 2008 με αφορμή τη δολοφονία του Α. Γρηγορόπουλου*. (Πηγή: Έθνος, 18/12/2008)
- [1.11] *Πανό από την ΚΟΕ* στις 4/3/2010. (Πηγή: <<https://athens.indymedia.org/post/1141748/>>, ανακτήθηκε στις 18/10/2014)
- [1.12] *Πανό στην Ακρόπολη ως εκδήλωση αλληλεγγύης στη Γάζα* στις 19/8/2014. Φωτ.: Σπύρος Τσακίρης. (Πηγή: Ελευθεροτυπία, 19/8/2014)
- [1.13] [1.14] Η Λιάννα Κανέλλη υπερασπίζεται τις θέσεις του ΚΚΕ σχετικά με το δημοψήφισμα της κυβέρνησης Γ. Παπανδρέου σε ένα ενδιαφέρον πλάνο, στο κεντρικό δελτίο ειδήσεων του Channel4 στις 2/11/2011. Στιγμιότυπο από βίντεο. (Πηγή: <https://www.youtube.com/watch?v=8_9fIf0DJbk&spfreload=10>, ανακτήθηκε στις 14/10/2014)
- [1.15] «*Η πολιορκία των Αθηνών κατά το 1827*», έργο του Παναγιώτη Ζωγράφου υπό τις οδηγίες του Στρατηγού Μακρυγιάννη, 1836, Αθήνα, Γεννάδειος Βιβλιοθήκη. (Πηγή: Χατζηασλάνη, 2000, 56)
- [1.16] «*Αποψη του Παρθενώνα από τα Προπύλαια*», Edward Dodwell, 1821. (Πηγή: Dodwell, 1821, 31)
- [1.17] «*Παράθεση γεύματος στους Άγγλο-Γάλλους στην Ακρόπολη από τον Καλλέργη*», χ.χ. Illustrated London News, Αθήνα, Συλλογή Σταύρου και Στέλλας Στραυρίδη. (Πηγή: Τουρνικιώτης, 2004, 291)
- [σελ. 22] Καρτ-ποστάλ και μαγνητάκι «*I♥ACROPOLIS*». Φωτογραφία: Ηλίας Καρνιάρης, Ιανουάριος 2015.
- [2.1] [2.2] [2.3] [2.4] [2.5] [2.6] *Η Ακρόπολη και ο Παρθενώνας μέσα από αφίσες του ΕΟΤ*. (Πηγή: Ψηφιακή Συλλογή ΕΟΤ, <<http://www>>.

- gnto.gov.gr/el/posters#ad-image-0>, ανακτήθηκαν στις 5/11/2014)
- [2.7] [2.8] [2.9] [2.10] [2.11] [2.12] Η Ακρόπολη και ο Παρθενώνας ως σουβενίρ κάθε είδους σε κατάστημα τουριστικών ειδών της Πλάκας. Φωτ.: Ηλίας Καρνιάρης, Νοέμβριος 2014.
- [2.13] Τουρίστες φωτογραφίζονται με φόντο τον Παρθενώνα. Φωτ.: Ηλίας Καρνιάρης, Νοέμβριος 2014.
- [2.14] Τουρίστες φωτογραφίζονται με φόντο τα Προπύλαια. Φωτ.: Ηλίας Καρνιάρης, Νοέμβριος 2014.
- [2.15] Τουρίστες φωτογραφίζονται μπροστά από την ανατολική όψη του Παρθενώνα. Φωτ.: Ηλίας Καρνιάρης, Νοέμβριος 2014.
- [2.16] «Athens as an Island» των Point Supreme, 2011. (Πηγή: <<http://www.pointsupreme.com/content/research/athens-representation.html>>, ανακτήθηκε στις 15/10/2014)
- [2.17] Ο Παρθενώνας από την ταράτσα του ξενοδοχείου King George, στο εξώφυλλο του λευκώματος «The New Face of Athens» (λεπτομέρεια). (Πηγή: Κορδάκης, 2004, εξώφυλλο)
- [2.18] «Η Ακρόπολη σαν πλοίο στη τσιμεντένια θάλασσα της Αθήνας». Ηλίας Καρνιάρης, Δεκέμβριος 2014.
- [σελ.34] Βλάστηση στο έδαφος του βράχου της Ακρόπολης. Φωτογραφία: Ηλίας Καρνιάρης, Νοέμβριος 2014.
- [3.1] «Ο βομβαρδισμός του Παρθενώνα από τα στρατεύματα του Fr. Morosini», G.M.Verneda, 1707. (Πηγή: Τουρνικιώτης, 1994α, 34)
- [3.2] Ελευθερία, 12/8/1961. (Πηγή: Ψηφιακή Συλλογή Εφημερίδων, Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος)
- [3.3] Εμπρός, 12/8/1961. (Πηγή: Ψηφιακή Συλλογή Εφημερίδων, Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος)
- [3.4] Μακεδονία, 12/8/1961. (Πηγή: Ψηφιακή Συλλογή Εφημερίδων, Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος)
- [3.5] «Athens Burning», εξώφυλλο του ομώνυμου δίσκου των Stress, πρώτη κυκλοφορία 1983. (Πηγή: Ιδιωτική Συλλογή)
- [3.6] Αποσπάσματα από την προκήρυξη του Σ.Α.Σ.Α του Γιώργου Μακρή (Πηγή: Γονατάς, 1986, 251-253)
- [3.7] [3.8] Η Ακρόπολη στις φλόγες - σεναριακός καταλύτης στην «Αληθινή Ζωή» του Πάνου Χ.Κούτρα, 2004. Στιγμιότυπα από την ταινία. (Πηγή: Προσωπικό αρχείο)
- [3.9] Parthenon, Nashville, Tennessee, ΗΠΑ.(Πηγή: <<http://www.nashville.gov/Parks-and-Recreation/Parthenon.aspx>>, ανακτήθηκε στις 23/12/2014)
- [3.10] Walhalla, Regensburg, Γερμανία. Φωτ.: Michael J. Zirbes, 2009. (Πηγή: <http://en.wikipedia.org/wiki/Walhalla_memorial>, ανακτήθηκε στις 23/12/2014)
- [3.11] National Monument of Scotland, Εδιμβούργο, Ην. Βασιλείο. Φωτ.: Colin, 2013. (Πηγή: <http://en.wikipedia.org/wiki/National_Monument_of_Scotland>, ανακτήθηκε στις 23/12/2014)
- [3.12] Η Ακρόπολη κατασκευασμένη από τουβλάκια lego. Από τον Ryan McNaught για το Nicholuson Museum, University of Sydney, 2014. Το μοντέλο βρίσκεται πλέον στο Μουσείο της Ακρόπολης στην Αθήνα. (Πηγή: <<http://sydney.edu.au/museums/exhibitions-events/lego-acropolis.shtml>>, ανακτήθηκε στις 28/12/2014)
- [3.13] Ο Παρθενώνας ως κέντημα, άγνωστου καλλιτέχνη και χρονολογίας. Φωτ.: Ηλίας Καρνιάρης, 11/2014
- [3.14] Ο Παρθενώνας ως φρουι ζελέ. «Parthenon - The Taste of Greece», Ηλίας Καρνιάρης, 2015.
- [σελ. 46] Τουρίστες μπροστά από τον Παρθενώνα. Λεπτομέρεια από καρτ-ποστάλ., χ.χ. (Πηγή: Προσωπικό Αρχείο)
- [4.1] Σχέδια για ένα βασιλικό ανάκτορο στην Ακρόπολη. Δυτική (άνω) και νότια (κάτω) όψη. Karl Friedrich Shinkel, 1834. (Πηγή: Παπαγεωργίου-Βενέτας, 2001, 122-123)
- [4.2] Σχέδια για ένα βασιλικό ανάκτορο στην Ακρόπολη. Κάτοψη. Karl Friedrich Shinkel, 1834. (Πηγή: Τουρνικιώτης, 1994α, 321)
- [4.3] Η Elizabeth Taylor με τον Mike Todd με φόντο τον Παρθενώνα, 1958. (Πηγή: <http://romiazirou.blogspot.gr/2013/07/blog-post_4854.html>, ανακτήθηκε στις 4/1/2015)
- [4.4] Η Jane Mansfield στον Παρθενώνα, 1957. (Πηγή: Yalouri, 2001, 111)
- [4.5] Η Margharet Thatcher με τον Denis Thatcher, μπροστά από τον Παρθενώνα, 1980. Φωτ.: Αριστοτέλης Σαρρηκώστας. (Πηγή: <http://romiazirou.blogspot.gr/2013/07/blog-post_4854.html>, ανακτήθηκε στις 4/1/2015)
- [4.6] Η Pamela Anderson με φόντο τον Παρθενώνα, 2010. (Πηγή: <<http://m.thebest.gr/news/view/33896>>, ανακτήθηκε στις 4/1/2015)
- [4.7] Η Νάνα Μούσχουρη τραγουδάει την «Αθήνα» του Μάνου Χατζηδάκη με φόντο την Ακρόπολη, σε βίντεο-κλιπ γερμανικής παρα-

- γωγής του 2009. Στιγμιότυπο από βίντεο. (Πηγή: <https://www.youtube.com/watch?v=uudYSk-BrM&spfreload=10>, ανακτήθηκε στις 10/11/2014)
- [4.8] Η χορεύτρια Νικόλσκα ημίγυμνη στον Παρθενώνα. Nelly's, 1929. Φωτογραφικό Αρχείο Μουσείου Μπενάκη. (Πηγή: Τουρνικιώτης, 1994α, 293)
- [4.9] Μοντέλα του Christian Dior στο Ερέχθειο, 1951. (Πηγή: <http://greece.greekreporter.com/2014/10/12/1951-dior-photoshoot-under-the-acropolis/>), ανακτήθηκε στις 5/1/2015)
- [4.10] Η Jennifer Lopez με φόντο τον Ερέχθειο σε φωτογράφιση για το Σπύρο Πώρο, 2008. (Πηγή: <http://www.beyondbeautifuljlo.com/forum/viewtopic.php?f=65&t=8890&start=75>), ανακτήθηκε στις 6/1/2015)
- [4.11] Γάμος στην Ακρόπολη, Dimitris Vlaikos, 2013. (Πηγή: <http://www.aeginaphotographer.com/greek/greek-blog/12132/>), ανακτήθηκε στις 5/1/2015)
- [4.12] Η διαφήμιση της Coca Cola που προκάλεσε αντιδράσεις το 1992. (Πηγή: Yalouri, 2001, 108)
- [4.13] Διαφημιστική κάρτα της Heineken, χ.η. (Πηγή: Προσωπικό αρχείο)
- [4.14] Το λογότυπο του Athens Pride. (Πηγή: Athens Pride)
- [4.15] Μια μεταμοντέρνα καρνατίδα στην αφίσα του 19ου Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου της Αθήνας, 2013. (Πηγή: Προσωπικό αρχείο)
- [4.16] Λογότυπο του Acropolis Gaming & Entertainment Centre, στο Kingston της Τζαμάικα. (Πηγή: <http://pripsjamaica.com/places/3376/go/attractions/acropolis-gaming-and-entertainment-centre>), ανακτήθηκε στις 8/1/2015)
- [σελ. 56] *Αποψη της Ακρόπολης από τη βιομηχανική περιοχή*. Φωτ.: Michael Ruetz, από το Stern. (Πηγή: Κουτσίκου, 1984, 283)
- [5.1] Αντίγραφο της ζωοφόρου του Παρθενώνα στο επίπεδο της αποβάθρας του σταθμού Ακρόπολη. Φωτ.: Ηλίας Καρνιάρης, Δεκέμβριος 2014.
- [5.2] Τουρίστες φωτογραφίζονται μπροστά από αντίγραφο του αετώματος στο επίπεδο των εκδοτηρίων του σταθμού Ακρόπολη. Φωτ.: Ηλίας Καρνιάρης, Δεκέμβριος 2014.
- [5.3] Η φωτεινή επιγραφή του σταθμού Ακρόπολη. Φωτ.: Ηλίας Καρνιάρης, Δεκέμβριος 2014.
- [5.4] [5.5] Σκηνές από τον εξοπλισμό των εργασιών αναστήλωσης. Φωτ.: Ηλίας Καρνιάρης, Δεκέμβριος 2014.
- [5.6] [5.7] Σκηνές από τις εργασίες αναστήλωσης. Φωτ.: Σωκράτης Μαυρομάτης (Πηγή: Χατζηασλάνη, 2009, 59)
- [5.8] Η Ακρόπολη εισβάλλει σε κουζίνα στους Αμπελόκηπους. Φωτ.: Ελένη Κοκιασμένου, Φεβρουάριος 2015.
- [5.9] Η Ακρόπολη ξεπροβάλλει σε δρόμο του Αιγάλεω. Φωτ.: Ηλίας Καρνιάρης, Ιούλιος 2014.
- [5.10] Point Supreme, «100 Views of the Acropolis», 2011 (εν εξελίξει). Φωτ.: Point Supreme. (Πηγή: <http://www.pointsupreme.com/content/research/100-views-of-acropolis.html>), ανακτήθηκε στις 10/10/2014)
- [5.11] Point Supreme, «100 Views of the Acropolis», 2011 (εν εξελίξει). Φωτ.: Yannis Drakoulidis. (Πηγή: <http://www.pointsupreme.com/content/research/100-views-of-acropolis.html>), ανακτήθηκε στις 10/10/2014)
- [5.12] Η θέα του Λεκανοπεδίου από τη βόρεια μεριά του βράχου της Ακρόπολης. Φωτ.: Ηλίας Καρνιάρης, Δεκέμβριος 2014.
- [5.13] Η θέα προς τη θάλασσα και τον Πειραιά, από τη νότια μεριά του βράχου. Φωτ.: Μελίνα Λασηθιωτάκη, Ιανουάριος 2015.
- [5.14] Τουρίστες ατενίζουν την Αθήνα από το σημείο όπου στέκει η ελληνική σημαία. Φωτ.: Μελίνα Λασηθιωτάκη, Ιανουάριος 2015.
- [5.15] Πάνος Κουτρομπούσης, «*Afternoon Walk*», 1962. (Πηγή: Ιδιωτική Συλλογή)
- [5.16] Μανώλης Μπαμπούσης, «*Αέρηδες*», 1996. (Πηγή: Μπαμπούσης, 1997, 102)
- [5.17] Μανώλης Μπαμπούσης, «*Αττικό Άλσος - Τουρκοβούνια*», 1996. (Πηγή: Μπαμπούσης, 1997, 103)
- Για το σχεδιασμό της κάτοψης του λόφου της Ακρόπολης και των μνημείων του, αντλήθηκαν πηγές από: Travlos, 1971· Ανδρόνικος, 1995· Κορρές, 1994α· Κορρές, 1994β· Παπούλιας, 1999.
- Οι φωτοσurreαλιστικές εικόνες που συνοδεύουν κάθε πρόταση είναι βασισμένες σε σχέδια που αναπτύχθηκαν για τους σκοπούς της εργασίας και οικειοποιήσεις αρχεακών εικόνων και φωτογραφιών.
- Η σύνθεση του εξωφύλλου βασίζεται στη διαφήμιση του Bernard Tschumi για τη Villa Savoy (Tschumi, 1996, 65).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ΑΜΠΙΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ, Φ., (1986) Για την “Προκύρυξη” του Γιώργου Μακρή. Στο: ΓΟΝΑΤΑΣ, Ε.Χ. (επιμ.). *Γραπτά Γιώργου Β.Μακρή*. Αθήνα: Βιβλιοπωλείον της “Εστίας” Ι.Δ. Κολλάρου & ΣΙΑΣ Α.Ε., σ.418-422.
- ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ, Μ., (1995) *Ακρόπολη*. Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών Α.Ε.
- ΒΑΚΑΛΟΠΟΥΛΟΣ, Χ., (1989) Εικοσιτέσσερις Ώρες για την Ακρόπολη. Στο: *Νέες Αθηνναϊκές Ιστορίες*. Αθήνα: Βιβλιοπωλείον της “Εστίας” Ι.Δ. Κολλάρου & ΣΙΑΣ Α.Ε., σ.93-101.
- DERRIDA, J., BONHOMME, J. (φωτ.), (2010) *Athens, Still Remains*. New York: Fordham University Press.
- DODWELL, E., (1821) *Views in Greece*. London: Rodwell and Martin.
- FOUCAULT, M., (2012) Άλλοι Χώροι [Ετεροτοπίες]. Στο: ΜΠΕΤΖΕΛΟΣ, Τ., (μεταφ.) *Ετεροτοπίες και Άλλα Κείμενα*. Αθήνα: Πλέθρον, σ.255-270.
- GINGER, S., KLINT CH., (1985) *Athens: A Survival Handbook*. Athens: Efstathiadis Group
- GORE, A., (2006) *An Inconvenient Truth: The Crisis of Global Warming and What We Can Do About It*. New York: Rodale Inc.
- HURWIT, J., M., (1999) *The Athenian Acropolis – History, Mythology and Archaeology from the Neolithic Era to the Present*. Cambridge: Cambridge University Press.
- ΚΑΥΤΑΝΤΖΟΓΛΟΥ, Ρ., (2001) *Στη σκιά του Ιερού Βράχου- Τόπος και μνήμα στα Αναφιώτικα*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών.
- ΚΟΝΤΑΡΑΤΟΣ, Σ., (1994) Ο Παρθενώνας ως Πολιτισμικό Ίνδαλμα – Το Χρονικό της Ανάδειξής του σε Κορυφαίο Μνημείο Αιώνιας Ακτινοβολίας. Στο: ΤΟΥΡΝΙΚΙΩΤΗΣ, Π. (επιμ.) *Ο Παρθενώνας και η Ακτινοβολία του στα Νεώτερα Χρόνια*. Αθήνα: Μέλισσα, σ.18-53.
- ΚΟΡΡΕΣ, Μ., (1994α) Η Αρχιτεκτονική του Παρθενώνα. Στο: ΤΟΥΡΝΙΚΙΩΤΗΣ, Π. (επιμ.) *Ο Παρθενώνας και η Ακτινοβολία του στα Νεώτερα Χρόνια*. Αθήνα: Μέλισσα, σ. 54-97.
- ΚΟΡΡΕΣ, Μ., (1994β) Ο Παρθενώνας από την Αρχαία Εποχή μέχρι τον 19ο Αιώνα. Στο: ΤΟΥΡΝΙΚΙΩΤΗΣ, Π. (επιμ.) *Ο Παρθενώνας και η Ακτινοβολία του στα Νεώτερα Χρόνια*. Αθήνα: Μέλισσα, σ. 136-161.
- KORDAKIS, Y., (2004) *The New Face of Athens*. Athens: Liberis Publications.
- ΚΟΥΤΣΙΚΟΥ, Δ. (επιμ.), (1984) *Κάτι το Ωραίο – Μια Περιήγηση στη Νεοελληνική Κακογουστία*. Αθήνα: Οι Φίλοι του Περιοδικού “Αντί”, Πολύτυπο.
- ΛΑΜΑΡΤΙΝΟΣ, (1990) Αθήνα. Στο: ΜΕΝΤΖΟΥ, Β. (μεταφ.) *Τρεις Γάλλοι Ρομαντικοί στην Ελλάδα*. Αθήνα: Ολκός, σ. 54-74.
- LE ROY, J., D., (2004) *The Ruins if the Most Beautiful Monuments of Greece*. Los Angeles: The Getty Research Institute Publications.
- ΜΑΚΡΗΣ, Γ., (1986) Προκύρυξη. Στο: ΓΟΝΑΤΑΣ, Ε.Χ. (επιμ.) *Γραπτά Γιώργου Β.Μακρή*. Αθήνα: Βιβλιοπωλείον της “Εστίας” Ι.Δ. Κολλάρου & ΣΙΑΣ Α.Ε., σ.251-253.
- ΜΑΣΤΡΑΠΑΣ, Α., (1992) *Μνημειακή Τοπογραφία της Αρχαίας Αθήνας*. Αθήνα: Εκδόσεις Καρδαμίτσα.
- MILLER, H., (1945) *The Colossus of Maroussi*. London: Secker & Warburg.
- ΜΠΑΜΠΟΥΣΗΣ, Μ., (1997) *Αθήνα*. Αθήνα: Εξάντας.
- ΜΠΟΥΡΑΣ, Χ., (1994) Οι Εργασίες Αποκαταστάσεως στον Παρθενώνα και η Μετατόπιση των Αντιλήψεων για τη Διατήρηση των Μνημείων. Στο: ΤΟΥΡΝΙΚΙΩΤΗΣ, Π. (επιμ.) *Ο Παρθενώνας και η Ακτινοβολία του στα Νεώτερα Χρόνια*. Αθήνα: Μέλισσα, σ.310-339.
- ΜΠΡΟΥΣΚΑΡΗ, Μ., (1996) *Τα Μνημεία της Ακρόπολης*. Αθήνα: Υπουργείο Πολιτισμού – Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων.
- ΟΕΚΟΝΟΜΙΔΕΣ, ΑΛ., Ν., (c. 1966) *The Acropolis of Athens*. Athens: N. and C. Gouvoussis Publishers.
- ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ – ΒΕΝΕΤΑΣ, Α., (2001) *Αθήνα – Ένα Όραμα του Κλασικισμού*. Αθήνα: Εκδόσεις Καπόν.
- ΠΑΠΟΥΛΙΑΣ, Χ., (1999) *Υπερτόπος*. Αθήνα: Futura.
- ΣΕΦΕΡΗΣ, Γ., (2010) *Έξι Νύχτες στην Ακρόπολη*. Αθήνα: Ερμής.
- STUTTARD, D., (2013) *Parthenon – Power and Politics on the Acropolis*. London: The British Museum Press.
- TRAVLOS, J., (1971) *Pictorial Dictionary of Ancient Athens*. London: Thames and Hudson.
- TSCHUMI, B., (1996) *Architecture and Disjunction*. Cambridge, London: The MIT Press.
- ΤΖΙΠΤΖΙΑΚΗΣ, Γ., (2010) *The Marathon Marathon Project*. 31/10, Μουσείο της Ακρόπολης, Αθήνα. [ανέκδοτη απόμαγνητοφώνηση].

- TZONIS, A., GIANNISI, PH., (2004) *Classical Greek Architecture – The Construction of the Modern*. Paris: Éditions Flammarion.
- ΤΟΥΡΝΙΚΙΩΤΗΣ, Π. (επιμ.), (1994α) *Ο Παρθενώνας και η Ακτινοβολία του στα Νεώτερα Χρόνια*. Αθήνα: Μέλισσα
- ΤΟΥΡΝΙΚΙΩΤΗΣ, Π., (1994β) Η Παρουσία του Παρθενώνα στην Ιστορία και τη Θεωρία της Νεώτερης Αρχιτεκτονικής. Στο: ΤΟΥΡΝΙΚΙΩΤΗΣ, Π. (επιμ.) *Ο Παρθενώνας και η Ακτινοβολία του στα Νεώτερα Χρόνια*. Αθήνα: Μέλισσα, σ.200-229.
- ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ, Δ., (1994) Ο Αποθανασμός του Παρθενώνα από την Ελληνική Κοινωνία. Στο: ΤΟΥΡΝΙΚΙΩΤΗΣ, Π. (επιμ.) *Ο Παρθενώνας και η Ακτινοβολία του στα Νεώτερα Χρόνια*. Αθήνα: Μέλισσα, σ. 278-309.
- ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ, Δ., (2009) *Εφήμερη και Αιώνια Αθήνα*. Αθήνα: Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς.
- VAN ZANTEN, D., (1994) Η Ζωγραφική Ανάπλαση του Παρθενώνα. Στο: ΤΟΥΡΝΙΚΙΩΤΗΣ, Π. (επιμ.) *Ο Παρθενώνας και η Ακτινοβολία του στα Νεώτερα Χρόνια*. Αθήνα: Μέλισσα, σ. 258-277.
- VENTURI, R., SCOTT BROWN, D., IZENOUR S., (2014) Μαθαίνοντας από το Λας Βέγκας. Στο: ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ, Η. *Μαθαίνοντας από τα Πάντα: Μια Προσέγγιση του Learning from Las Vegas*. [Ανέκδοτο Ερευνητικό Θέμα]. Βόλος: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, 47-246.
- ΧΑΜΗΛΑΚΗΣ, Γ., (2012) *Το Έθνος και τα Ερείπιά του – Αρχαιότητα, Αρχαιολογία και εθνικό φαντασιακό στην Ελλάδα*. Αθήνα: Εκδόσεις του Εικοστού Πρώτου.
- ΧΑΤΖΗΑΣΛΑΝΗ, Κ., ΜΑΥΡΟΜΑΤΗΣ, Σ. (φωτ.), (2000) *Περίπατοι στον Παρθενώνα*. Αθήνα: Ίδρυμα Μελίνα Μερκούρη.
- ΧΡΥΣΟΠΟΥΛΟΣ, Χ., (2010) *Ο Βομβιστής του Παρθενώνα*. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.
- YALOURI, E., (2001) *The Acropolis – Global Fame, Local Claim*. Oxford, New York: Berg.

